

Hoofdstuk 27

Van de Regering van de kerk, en bijzonder van de Zending van de Dienaren

Geen koninkrijk, republiek, huis of maatschappij kan bestaan zonder orde; zo ook niet de kerk. God is een God van orde, en wil dat alle dingen eerlijk en met orde geschieden. De Heere Jezus is het enige, het algenoegzame Hoofd van de kerk, de enige Heere, de enige Meester, de enige Bruidegom, de enige Middelaar, het enige Fundament van de kerk. Omdat de Heere Jezus de waarachtige God is, zo had Hij geen mensenhulp van node, om Zijn kerk te samen te vergaderen en te besturen; maar gelijk de Heere alles gewoon door middelen regeert en bestuurt, tot betoning van Zijn wijsheid en goedheid, zo doet de Heere Jezus ook alles door middel van mensen in Zijn kerk, en heeft daartoe in de kerk gesteld: Herders, Leraren, Ouderlingen, Opzieners, Regeringen, Voorgangers, enz.

Niet door een zienlijk hoofd, 't welk de paus zou zijn

II. Het pausdom wil, dat Christus alles in Zijn kerk regeert door een onderhoofd, de paus, en dat dat onderhoofd het dan alles regeert. Zij zeggen, dat de Heere Jezus Petrus gesteld heeft tot een algemeen hoofd van de kerk op aarde, dat hij zijn stoel te Rome gesteld heeft, en aldaar vijftwintig jaren lang algemeen bisschop is geweest; dat de paus is een successeur, dat is, in de plaats gekomene van Petrus, zo in de stoel, als in 't zijn van het algemeen hoofd van de kerk, en dat het in zijn macht is, 't hem toekomt te stellen, onderregenten, kardinalen, aartsbisschoppen, bisschoppen, abten, prelaten, priesters, enz., en dat hij alle deze rangen zo geordineerd heeft, dat de lagere staan onder de hogere, en allen onder hem. Dit is alles met listigheid verzonnen, maar buiten en tegen het Woord van God. Want:

1. De Schrift spreekt er niet een enig woord van, dat één alleen het oppergebied in de kerk hebben zou of had. De bedieningen worden wel verhaald, maar nooit, dat de een onder de ander, en die allen onder één zouden staan. Dus verwerpen wij al die toestel.

2. De Schrift verbiedt wel uitdrukkelijk alle heerschappij van de een over de ander. Zie: Lukas 22:25, 26. *De koningen der volken heersen over hen; doch gij niet alzo! maar de meeste onder u, die zij gelijk de minste, en die voorganger is, als een die dient.* Zie ook 1 Petrus 5:3. *Noch als heerschappij voerende over het erfdeel des Heeren, maar als voorbeelden der kudde geworden zijnde.* Zelfs de hogepriester van het OUDE TESTAMENT, hoewel men daaruit geen gevolg mag trekken voor het NIEUWE TESTAMENT, omdat zij voorbeelden op Christus waren, die had geheel geen heerschappij over de andere priesters; hij was wel de hoogste in orde, maar niet in gebied. Dus moet er geen hoofd in de kerk zijn buiten Christus.
3. Alles wat boven van Petrus gezegd is, zijn maar versierde dingen buiten en tegen Gods Woord. Waar is Petrus gesteld tot een hoofd over de kerk en over andere apostelen? Waar heeft hij enige bevelen en ordonnanties gegeven aan de andere apostelen? Waar hebben de andere apostelen hem daarvoor erkend, en zich onder hem gesteld? Immers nergens. Niet één tittel staat er van in de Bijbel, noch in de ware geschiedenissen van de eerste tijden, dat Petrus ooit te Rome is geweest, dat hij daar bisschop is geweest, dat hij over alle kerken, door de andere apostelen gesticht, als algemeen bisschop is geweest; dus verwerpen wij het als fabelen.
4. 't Blijkt uit Gods Woord, dat al de apostelen in gelijke graad gesteld worden als Petrus , en Petrus in gelijke graad met hen.
 - (a) De Heere Jezus heeft hen gezamenlijk met dezelfde woorden gezonden, en hun allen dezelfde last gegeven. Matth. 28:19. *Gaat dan heen, onderwijst al de volkeren, dezelve dopende.* Joh. 20:21-23. *Gelijkerwijs Mij de Vader gezonden heeft, zend Ik ook ulieden. Ontvangt de Heilige Geest. Zo gij iemands zonden vergeeft, die worden zij vergeven; zo gij iemands zonden houdt, die zijn ze gehouden.*
 - (b) Al de apostelen werden gelijk en op dezelfde manier tot hun ambt bekwaam gemaakt op de Pinksterdag, Hand. 2:1-4.
 - (c) Allen hebben ze zich even gelijk gedragen in hun bediening. Gelijk deden ze verkiezing, Hand. 1:23. Paulus werd gezonden, niet tot Petrus , maar tot de apostelen en ouderlingen te Jeruzalem, om een inlichting over een vraag, Hand. 15:2. De apostelen zonden Petrus naar Samaria, Hand. 8:14. Op de kerkvergadering werd niet Petrus ' maar Jacobus' gevoelen gevolgd, Hand. 15:7-29. Paulus verklaart, dat hij nergens in minder was geweest, dan de uitnemendste apostelen, 2 Kor. 11:4. Jacobus wordt vóór Petrus genoemd, Gal. 2:9. De apostelen verdeelden hun werk onder elkaar, en Petrus wordt de besnijdenis toebetrouwd, en Paulus de voorhuid, dat is, de Heidenen, Gal. 2:7. Paulus bestraft Petrus over zijn misslag, Gal. 2:11. Petrus zelf erkent zich niet hoger dan anderen, hij noemt zich een medeouderling, 1 Petrus 5:1.
5. De paus is geen navolger van Petrus , dat ontkennen wij. Waar staat het? geeft bewijs. Zo Petrus al het hoofd van de kerk was, dat hij toch niet was, dat zou maar voor zichzelf geweest zijn; waar staat, dat hij macht had om dat over te dragen op een ander? Waar staat, dat hij het aan de bisschop van Rome heeft overgedragen en niet aan de bisschop van Antiochië, die een van de vier hoofdbisschoppen was, vóór het jaar zeshonderd zes? Te Antiochië was Petrus gekomen, Gal. 2:11; maar nergens leest men, dat hij te Rome was geweest. Verder, zo Petrus al te Rome was geweest, ja daar bisschop, evenwel was de volgende opziener geen algemeen hoofd van de kerk, daar het toch om te doen is.

't Is bekend uit de historie, dat in het begin iedere plaats haar eigen opziener had; daarna kroop de heerszucht in, en trok onder haar ook andere plaatsen; blijvende veel bisschoppen, die nooit onder elkaar gestaan hebben, noch staan wilden. Daarna werd de kerk verdeeld onder vier bisschoppen, die de een geenszins onder de andere stond, maar door jaloezie schold de een de ander wel voor de antichrist. Ten laatste, het Westerse Keizerrijk, verwoest zijnde, en de bisschop van Rome in macht toenemende, zo vleiden de Oosterse keizers de patriarch of bisschop van Rome, om het Westerse keizerrijk wederom onder hun gebied te trekken, totdat de Oosterse keizer Phocas de bisschop van Rome tot algemeen bisschop in 't jaar 606 aanstelde, en beval de patriarchen van Constantinopel, Antiochië en Alexandrië, zich onder hem te voegen.

Waar was hier de navolging, in dingen die nooit op Petrus waren geweest, noch op enige bisschop van Rome vóór 't jaar 606? Nog verder. Zo al de eerste bisschoppen van Rome Petrus waren gevolgd, zo toch de paus niet; want een goed voorzaat kan wel een ketter tot een nazaat hebben, en de waarheid ophoudende, zo houdt ook de navolging op. De paus nu heeft de leer van Petrus niet, maar kant zich tegen de waarheid aan, gelijk wij in dit boek bijna in alle hoofdstukken tonen; de paus heeft ook het leven van Petrus niet. Waar was Petrus ' driedubbele gouden kroon met edele gesteenten bezet? Goud en zilver heb ik niet, zei hij, Hand. 3:6. Waar was zijn purper? Zijn wagens en paarden? Zijn draagzetel tot opschik? Waar waren zijn gepurperde kardinalen, die hem droegen? Wanneer liet hij zich de voeten kussen? Wat koningen zette Petrus op en af? Wat landen heeft Petrus aan deze of gene koning in eigendom gegeven? Zodat er niets naar Petrus gelijkt, of het moest zijn in: ik ken de mens niet. Ja ten laatste, omdat de paus de antichrist is, als wij in hoofdstuk 24- 28 getoond hebben, zo is 't dan klaar, de paus is Petrus ' navolger niet.

III. Al is nu het gehele gestel van het pausdom, ten opzichte van de overheid van de kerkelijken, de een boven de ander, en allen onder een paus, genoegzaam omgestoten, zo zullen wij nochtans drie tegenwerpingen beantwoorden, waarmee zij de opperhoofdigheid van Petrus trachten te bewijzen, hoewel 't hun niemendal zou kunnen baten.

Tegenwerping 1.

Matth. 16:18. *En Ik zeg u ook, dat u bent Petrus, en op deze Petra zal ik Mijn gemeente bouwen, en de poorten van de hel zullen dezelve niet overweldigen.* Men zegt: Christus wil hier wat uitnemends aan Petrus beloven op zijn heerlijke belijdenis, en deze belofte is, dat Christus op hem zijn gemeente zou bouwen. Zo moest dan Petrus het hoofd zijn van al de andere apostelen en van de gemeente.

Antwoord.

A. De belofte, die Christus hier aan Petrus belooft, is, dat Hij ja de Christus, de Zoon van de levende God was, en dat Hij derhalve zijn gemeente niet op een zandgrond, maar op Zichzelf, als de onbeweeglijke Petra, dat is, Rotssteen zou bouwen, en die zo vast en onbeweeglijk maken, dat al de list en 't geweld van de duivel tegen dezelve niets zouden vermogen, en dat daarom ook hij niets te vrezen had, maar zeker bewaard en bevestigd zou worden. Waaraan hij tot zijn troost te gedenken had, als

hij hem driemaal zou verloochend hebben, en niet alleen hij, maar ook al de andere bijstaande apostelen, en allen, die de behoudenis én van zichzelf, én van de kerk beminden; dat hij daarom zich niet had te ergeren, als hij zou zien dat Christus aan het kruis stierf, en als hem veel tegenheden in zijn apostelambt zouden ontmoeten; dit is de naakte zin van deze woorden, waaruit dan blijkt, dat hier niets in is voor Petrus ' opperhoofdigheid.

B. Petrus en Petra worden hier wel duidelijk onderscheiden, gelijk die twee ook in hun eigenlijke betekenis onderscheiden zijn. Petrus betekent een *steen*, een kei, een tichelsteen. Petra betekent een *rotssteen*, een stenen gebergte, waarop men huizen bouwt, die vast en sterk zijn, en stormen, plasregens en watervloeden kunnen uitstaan, 't welk die niet kunnen doen, die maar op 't zand gebouwd zijn, Matth. 7:24-27. De Heere Jezus noemt hier Petrus *Petra*, en maakt een illusie en zinspeling op de naam, gelijk de Heere Jezus doorgaans doet in zijn gelijkenissen, in de Evangeliën beschreven. Hij gaat van Petrus over tot Zichzelf, en noemt Zichzelf Petra, onder welke naam Hij te voren beloofd was. Jes. 28:16. *Ik leg een grondsteen in Sion, een beproefde steen, een kostelijke hoeksteen, die wel vast gegrondvest is; wie gelooft, die zal niet haasten.*

Zo ook, Psalm 118:22. De steen die de bouwlieden verworpen hadden. Welke plaats in het NIEUWE TESTAMENT op Christus toegepast worden. Dus wordt ook van Christus gezegd, 1 Kor. 10:4. *Zij dronken uit de geestelijke Petra, steenrots, en de Petra, steenrots was Christus.* Zo wordt Christus genaamd Petra, een Rom.ts der ergernis, Rom. 9:33. Zo ook, 1 Petrus 2:7.

Nu dan:

- Christus wordt in Gods Woord Petra genoemd en nooit wordt die naam Petra aan Petrus gegeven.
- De uitgang van het woord Petrus en Petra zijn verscheiden. Het ene is mannelijk; 't ander vrouwelijk.
- Het woordje *en*, 't welk tussenbeide gevoegd wordt, toont, dat het volgende woord Petra een ander betekent dan het voorgaande woord Petrus ; dus wordt niet gezegd, dat de gemeente gebouwd zou worden op Petrus , een apostel, maar op Christus, de geestelijke Petra.

C. 't Kan van Petrus niet gezegd worden, dat hier van deze Petra gezegd wordt, namelijk, dat de gemeente op dezelve zou gebouwd worden, en dat daarom, omdat ze op deze Petra gebouwd was, de poorten der hel de gemeente niet zouden overweldigen. Is de gemeente gebouwd op een mens?

Heeft ze haar onbeweeglijkheid van een mens? Moet ieder zich op een mens vertrouwen, moet hij vlees tot zijn arm en sterkte nemen? De vloek wordt over dezulken uitgesproken, Jer. 17:5. Willen zij, die stenen harten hebben, zich op een paus, een mens, wiens hart zo hard is als een steen, vertrouwen, én hij én zij zullen de vloek niet ontlopen. Maar gezegend is de man, die op de Heere vertrouwt, vers 7, Christus is het fundament, en het enige fundament, waarop de gemeente gebouwd is. 1 Kor. 3:11. Niemand kan een ander fundament leggen, dan hetgeen gelegd is, dat is Jezus Christus.

Dit was het fundament van de apostelen en van de profeten, niet zij waren het fundament, maar zij legden het, zij predikten Christus, welke is de uiterste hoeksteen, op welke het gehele gebouw bekwamelijk samengevoegd zijnde, opwast tot een heilige tempel. Eféze 2:20, 21. De apostelen, en zo ook Jacobus, Céfás en Johannes, waren uitmuntende voorstanders van deze gemeente, op Christus gebouwd, daarom worden ze pilaren genoemd, Gal. 2:9. Zo is dan Petrus de Petra niet, het fundament, waarop de kerk gebouwd is; maar de Heere Jezus Christus, Die altijd blijft, die almachtig is, Die Petrus en de kerk bewaart voor afval, en dezelve als onbeweeglijk doet staan tegen alle aanvallen van de duivel. Als Petrus, Gal. 2:9, Céfás genoemd wordt zo is dat niet van het Griekse Kephalee, hoofd, maar van het Syrisch (=Aramees) kepha, *steen*, welke taal Christus en de apostelen, gelijk al de Joden in die tijden, doorgaans gebruikten.

Tegenwerping 2.

IV. Men werpt tegen, Matth. 16:19. *En Ik zal u geven de sleutels van het koninkrijk der hemelen, en zo wat gij zult binden op de aarde, zal in de hemelen gebonden zijn, en zo wat gij ontbinden zult op de aarde, zal in de hemelen ontbonden zijn.*

Antwoord.

- (a) Sleutel betekent hier geen soevereine macht; want die heeft zonder tegenspreken Christus alleen: Openb. 1:18, *Ik heb de sleutels van de hel en van de dood.* Maar het betekent een bedienende macht, om als een dienaar te openen degene, die Christus geboden heeft in te laten, en te sluiten voor degene, die Christus geboden heeft uit te houden of uit te werpen, dat is, de boetvaardige in Christus' Naam aan te kondigen vergeving der zonden, en de onboetvaardigen in Christus' Naam en van Christus' wege te verkondigen en aan te zeggen, dat zij in hun zonden zijn en blijven. Deze macht heeft Christus hier aan Petrus gegeven; waar is hier enige schijn van bewijs, dat Petrus het oppergezag heeft over de apostelen, en het hoofd is van de kerk, dat men bewijzen wilde? Die verklaard wordt een dienaar te zijn, die wordt door diezelfde verklaring ontzegd, heer, meester en hoofd te zijn.
- (b) Al wat hier aan Petrus gegeven wordt, datzelfde wordt ook aan al de apostelen gegeven: Matth. 18:18. *Al wat gij op de aarde binden zult, zal in de hemel gebonden wezen, en al wat gij op de aarde ontbinden zult, zal in de hemel ontbonden wezen.* Joh. 20:23. *Zo gij iemands zonden vergeeft, dien worden zij vergeven; zo gij iemands zonden houdt, dien zijn ze gehouden.* 't Is aan geen tegenspreken onderworpen, dat de Heere Jezus in deze beide plaatsen spreekt tegen al de apostelen, en dat Hij hun allen deze macht geeft; zo zijn ze dan in dezelfde staat als Petrus was, en daarom is 't klaar, dat Petrus in deze geen andere macht gegeven wordt dan al de discipelen, en zo vervalt de beweerde opperhoofdigheid van Petrus.

Tegenwerping 3.

V. Joh. 21:15-17, alwaar Christus tot driemaal toe aan Petrus last geeft Zijn schapen te weiden; wat is daar anders uit te besluiten, dan dat Petrus bij uitnemendheid herder, en de herder van alle herders zou zijn?

Antwoord.

- (a) Het gevolg wordt geheel ontkend, daar is de minste samenknoping niet tussen het voorgaande en het gevolg, dat men daaruit trekt.

- (b) Al wat hier Petrus belast wordt, wordt alle andere apostelen, ja alle leraren belast: Hand. 20:28, Om de gemeente Gods te weiden. Dat brengt het woord herder mee.
- (c) Christus is de overste Herder: 1 Petrus 5:4. De grote Herder. Hebr. 13:20. Dat houdt de Heere Jezus voor Zichzelf, en heeft Petrus het opperherderschap niet gegeven.

Aanhouding: Maar men zal zeggen, daar ligt evenwel wat bijzonders in, dat het weiden tot driemaal toe aan Petrus bevolen wordt.

Antwoord.

Omdat in het woord *weiden*, dat geen opperheid, maar een dienstwerk betekent, geen bewijs ligt voor de opperheid van Petrus, zo ligt in het driemaal herhalen ook zo'n kracht niet. Het toont alleen de vermindering of vernedering van Petrus, wegens zijn driemaal verloochenen, en het is tot zijn vertroosting in zijn apostelschap, dat hij zich onwaardig gemaakt had, dat hij niet beschroomd zijn ambt waarnemen, noch geheel nalaten zou, denkende, dat hij tot dat werk onwaardig was, omdat hij tegen zijn driemaal verloochenen driemaal hersteld wordt.

Uit allen deze blijkt klaar, dat Petrus niet is geweest een algemene bisschop van de kerk, en het opperbestuur had over de andere apostelen en over de kerk, en dat de paus van Rome niet is een navolger van Petrus, en het hoofd van de kerk niet is.

Daar is geen bisschopsmacht over andere herders.

VI. Daar is een ander verschil ook onder de protestanten, namelijk, of het bisschopsambt een andere en hogere bediening is dan het herders- en lerarenambt, zodat de bisschoppen macht en gezag hebben over de andere leraren, en dat die met hun gemeenten de bisschoppen onderworpen zijn?

Het pausdom zegt *ja*.

In enige landen zijn, ten tijde van de Reformatie, ook bisschoppen tot omhelzing en belijdenis van de waarheid gekomen, maar wilden van hun grote inkomsten en aanzienlijkheid niet aftreden; behielden derhalve hun bisdommen, en streden voor hetzelfde, dat het niet streed tegen de Reformatie, en voegden zich alzo in dit stuk met het gevoelen van het pausdom, gelijk nog op de huidige dag geschiedt.

Maar wij antwoorden met de Gereformeerde kerk op de bovengestelde vraag: *neen*.

Een bisschop is geen ander, geen hoger ambt dan het herders- en lerarenambt; dit blijkt uit deze redenen:

Bewijs 1. De Schrift stelt geen bisschoppen boven herders

De Schrift stelt nergens onderscheid tussen bisschoppen en herders of leraren, nergens dat de bisschoppen boven de herders zijn, of dat dezelve die onderworpen zijn, en bijzonder ook niet in die plaatsen, in welke de bedieningen in de kerk verhaald worden, als Eféze 4:11; 1 Kor. 12:28. Dus is het een enkel verdichtsel buiten Gods woord.

Uitvlucht. Men mocht zeggen: *de apostelen, Timotheüs en Titus stelden leraren*.

Antwoord.

- (a) Maar daar staat niet, dat zij macht en gezag hadden en oefenden over de leraren, die zij gesteld hadden.

(b) Als in een plaats nog geen kerk en leraren zijn, maar kerken vergaderd worden, dan is nodig, dat van anderen daar leraren gezonden worden, of uit gelovige leden van die kerk leraren gemaakt worden. Zo hebben de apostelen van plaats tot plaats opzieners gesteld, zo belastte Paulus aan Titus, dat hij wederom anderen zou stellen. En als er alreeds enige gelovigen waren, zo geschiedde de verkiezing met opsteken van de handen van de gemeente, zodat hierin het minste blijk niet is van onderscheid en opperheid.

2. 't Is dezelfde bediening

Ouderlingen en bisschoppen zijn dezelfde bedieningen; ouderlingen zijn bisschoppen, bisschoppen zijn ouderlingen. Het woord bisschop is in onze taal niet anders dan opziener te zeggen. Zie dit, Hand. 20:17. Daar staat, dat Paulus de ouderlingen van Efeze ontbood, en vers 28 worden die ontboden ouderlingen bisschoppen genoemd, over welke u de Heilige Geest tot bisschoppen, opzieners gesteld heeft. Alwaar ook aan te merken is, dat in die éne stad verscheidene bisschoppen waren, daar men beweert dat een gemeente, ja verscheidene en veel gemeenten te samen, maar één bisschop moeten hebben. Dit blijkt ook, Filip. 1:1, *Al de heiligen in Christus Jezus, die te Filippi zijn met de bisschoppen, opzieners en diakenen*. In deze een stad en gemeente waren verscheidene bisschoppen, die groet hij met de diakenen. Indien daar nog andere leraren en ouderlingen waren geweest, onder het woord bisschoppen niet begrepen, zo zou hij die mede genoemd hebben, omdat hij de diakenen, die een lagere bediening hebben, zelfs noemt. Waaruit klaar is af te leiden, dat in die gemeente alleen die twee bedieningen waren, namelijk, bisschoppen en diakenen; waaruit dan volgt, dat onder het woord bisschoppen leraren en ouderlingen verstaan worden. Zie dit ook, 1 Tim. 3, alwaar de apostel leert hoedanige kwaliteiten en gedrag de bisschoppen en diakenen moeten hebben, zonder enige regels te geven aan leraren en ouderlingen; een klaar bewijs, dat zij die bisschoppen waren. Zie ook, Tit 1:5, 7.

Die hij vers 5 *ouderlingen* noemt, die noemt, hij vers 7 *bisschoppen*. Dus besluiten wij, dat zo regeer- als leer-ouderlingen en bisschoppen dezelfde bediening is, en dat bisschop geen hogere bediening is dan de herder en leraar, en dat bisschoppen geen macht en gezag hebben over de leraren.

3. Allen dezelfde macht

Al de leraren hebben dezelfde macht in het regeren van de kerk, en in 't gebruiken van de sleutels, aan de gemeente en de opzieners gegeven, Matth. 18:18 Joh. 20:21, 22. Nergens wordt enig onderscheid gemaakt.

4. Alle opperheid in de kerk is verboden

Alle opperheid en gezag van de een boven de ander is van God in de kerk verboden, gelijk wij hebben getoond.

Dus besluiten wij, dat het bisschopsambt geen andere bediening is dan het ambt van de leraren en ouderlingen, en dat het Gereformeerde bisschopsambt niet anders is dan een overgeblevene klauw van het beest, en een overgebleven trap, waardoor de antichrist op de troon geklommen is, 't welk te meer daaruit blijkt, dat zij iemand, die

van een bisschop in het pausdom priester is gemaakt, en tot de Gereformeerde godsdienst overgaat, op die zijn zending, zonder een nieuwe te ontvangen, laten prediken; daar zij een Gereformeerde predikant, die zijn zending niet van een bisschop, maar van een classis heeft, de predikstoel weigeren.

Tegenwerping 1.

VII. Hiertegen brengt men in: dat de hogepriester in het OUDE TESTAMENT boven de andere priesters en levieten was. En dat de vier en twintig orden van de priesters ieder een opperste hadden, die hoofden van de priesters waren. Dus is ook in het NIEUWE TESTAMENT een bisschop een andere en hogere bediening dan leraar en ouderling, en die moeten de bisschoppen onderworpen zijn.

Antwoord.

- (a) Uit deze sluitreden moest dan volgen, dat er een algemeen bisschop, én over hen, én over de gehele kerk op de aarde moest zijn. Zij dit tegensprekende, zo vervalt hun sluitreden van zelf; want het besluit meer, dan zij willen toestaan.
- (b) Die bedieningen waren verscheidene orden, maar de ene had geen gebied over de andere; gelijk nu leraar, ouderling, diaken.
- (c) Men mag uit de ceremoniële godsdienst geen besluit maken tot de dagen van het NIEUWE TESTAMENT, omdat alle ceremoniële diensten en personen te niet gedaan zijn.

Tegenwerping 2.

De zeven gemeenten in Azië hadden ieder maar één engel, dienvolgens is er een bisschop over andere leraren.

Antwoord.

- (a) Waaruit zal men bewijzen, dat in iedere gemeente meer dan één leraar geweest is?
- (b) Indien daar meer leraren zijn geweest, zo blijkt nochtans niet dat die een, aan welke de brief gezonden werd, over de andere was, en dat de andere deze onderworpen waren. Te Efeze waren in Paulus' tijd verscheidenen, die allen te samen bisschoppen waren, Hand. 20:17, 18. Zodat de een engel van de gemeente te Efeze geen bisschop alleen was, of over de andere bisschoppen te zeggen had; waaruit men een besluit kan maken tot de andere.
- (c) Uit het woord engel kan men geen opperheid van de ene leraar boven de andere maken, omdat zij allen gezanten zijn, doordien zij van God gegeven en gesteld zijn, Eféze 4:11; 1 Kor. 12:28, en een ieder leraar een engel is, Mal 2:7.
- (d) De brieven hielden aan de gemeente zelf, maar het opschrift, was aan een van de leraren, of aan de raad van de opzieners waardoor de brief aan de gemeente bekend gemaakt werd.

Tegenwerping 3.

Timotheus en Titus waren bisschoppen, die andere leraren onder zich hadden, die zij zelf stelden, en over welke zij te oordelen hadden. Zo is dan het bisschopsambt een andere en hogere bediening.

Antwoord.

- (a) Nergens staat, dat zij andere leraren onder zich hadden; dat is de zaak, daar 't op aankomt, dit wordt ontkend en daar is geen bewijs ter wereld.

- (b) Dat zij andere leraren van stad tot stad stelden, dat was, omdat de kerken nog te maken en op te richten waren; in zo'n geval is 't het ambt van de leraren, die de bekwaamste gelegenheid hebben, zulke plaatsen van leraren te voorzien.
- (c) Dat Timotheus belast wordt geen beschuldiging tegen een ouderling aan te nemen dan onder twee of drie getuigen. 1 Tim. 5:19, dat stelt geen oppergezag boven hen; want ook gelijken mogen geen beschuldiging aannemen tegen een ander, dan onder twee of drie getuigen; zo moet ook een gehele kerkenraad, classis of synode doen. Indien Timotheüs al over een beschuldigde ouderling zou oordelen, daaruit volgt niet dat hij het alleen zou doen; zelfs Paulus, als hij de sleutels zou gebruiken om de bloedschender te bannen, deed het met samenkomen van de gemeente, 1 Kor. 5:4. Zodat hier geen bewijs voor de bisschoppelijke regering ligt. Doch dat een of enige leraren gesteld worden, om op het leven, leren en bestier van enige andere leraren te letten, daar hebben wij niet tegen, alleen dat er geen opperheid boven anderen plaats hebbe.

VIII. Dus hebben wij gezien, dat de regering van de kerk niet één alleen als het hoofd over allen is aanbevolen, en dat de kerk niet moet geregeerd worden door bisschoppen, die over andere leraren te gebieden hebben, en door hen verscheidene gemeenten hebben te bestieren, maar dat alle leraren van dezelfde rang zijn, en dat de een onder de ander niet staat, maar alles, als gelijken te samen moeten doen.

Nu zullen wij voortgaan en tonen hoedanige bedieningen God in Zijn kerk heeft ingesteld; van welke wij aan te merken hebben hun roeping tot die ambten en hun werk.

- Soms heeft God buitengewone dienaren gebruikt; profeten, apostelen, evangelisten.
- Sommige bedieningen zijn buitengewoon, die God in bijzondere tijden en toestanden van de kerk gebruikt; deze zijn apostelen, evangelisten, profeten; deze gebruikte de Heere in de eerste dagen van het NIEUWE TESTAMENT *Hoewel de Geest van de profetie nog wel aan deze of gene enige toekomstige dingen openbaart, 't welk lichtelijk ontkend kan worden van die, welke geen gelegenheid hebben gehad om het te weten; zo zijn die openbaringen maar voor die, aan welke zij geschieden, en met zo'n vertegenwoordiging van God, dat zij weten dat het geen verbeeldingen en listige bedriegerijen des satans zijn, maar dat het God Zelf is, welke de toekomstige zaken aan hen openbaart. Doch deze zaken, gelijk ze niet betreffen enig punt van de leer, zo zijn ze anderen ook niet een regel; men zondigt niet als men het daar laat; doch zij komen zelden ter oren van velen.*

Gewone dienaars zijn herders en leraren, ouderlingen, diakenen

IX. Wij spreken hier van de gewone bedieningen, welke zijn de herders en leraren; de ouderlingen, de diakenen. Deze worden wel tot twee gebracht, namelijk, tot opziemers, vervattende regeer- en leerouderlingen, ook wel alleen regeerouderlingen, en diakenen, zie Filip. 1:1 1 Tim. 3:1-8. Dat er onderwijs moet zijn van jongen en ouden, dat er vergaderingen moeten gehouden worden om Gods Woord te horen en de gemeenschap te betuigen, dat in die vergaderingen orde moet gehouden worden, dat openbare godlozen, die dronken en onhebbelijk zich in de vergaderingen

vertonen, tot leden van die vergadering niet moeten ingelaten, of ingehouden worden, zal licht van ieder toegestaan worden.

Maar de vraag is, of regering en openbare bediening des Woords van node zijnde, daartoe personen moeten gezonden worden, dan of een ieder dat doen mag die wil, en die zich acht bekwaamheid daartoe te hebben; en zo zending nodig zij, of die haar eerste oorsprong heeft van mensen, en alzo maar is een menselijke zending, dan of die zending haar eerste oorsprong heeft uit God, welke uitgevoerd wordt door de kerk, en alzo is een Goddelijke zending.

Wij zullen eerst spreken van de zending van de herders en leraren.

Daar is een zending van node

X. De vraag is: Of er een zending van node is tot het herders- en lerarenambt? Socinianen en anderen zeggen neen, wij ja. Dit blijkt:

Bewijs 1. Uit klare teksten.

- (1) Matth. 28:19, 20. *Gaat heen, onderwijst alle volkeren, dezelve dopende in de naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes, lerende hun onderhouden alles, wat Ik u geboden heb. En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld.* Men kan niet zeggen, deze zending raakt alleen de apostelen, maar geen anderen; omdat hier is een zending tot leer en de sacramenten te bedienen. Zolang dan dat werk blijft in de kerk, zolang moet ook blijven de zending tot dat werk. Nu weten wij dat het werk altijd in de kerk moet blijven, en met de apostelen niet moest ophouden; zo dan ook de zending. Hierbij is een belofte van bijblijving van de Heere Jezus tot de voleinding van de wereld, dat van de apostelen alleen niet kon gezegd worden, want zij zouden zolang niet blijven leven: dus raakt het 't werk en de zending.
- (2) Dit blijkt ook uit Eféze 4:11. *Dezelve heeft gegeven sommigen tot apostelen.. sommigen tot herders en leraren.* Zie daar, herders en leraren worden zowel van Christus gegeven als de apostelen, en dat vers 12, *Tot volmaking der heiligen, tot het werk der bediening, tot opbouwning des lichaams van Christus.* Waar dat werk geschiedt, daar is ook de zending van de leraren. Ditzelfde staat ook 1 Kor. 12:28. *God heeft er sommigen in de gemeente gesteld, ten eerste apostelen... ten derde leraren.* Leraren zijn dan zowel gesteld als de apostelen. Ditzelfde, Hand. 20:28. *Over welke u de Heilige Geest tot opzieners gesteld heeft.*
- (3) Voegt hierbij, Rom. 10:15. *Hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden worden?* 't Is zoveel als niemand kan en mag prediken zonder zending. Men kan hier geen uitvlucht maken, met te zeggen, dat Paulus alleen van zijn tijd sprak, want nergens is de minste bepaling. De tijd doet er niet toe, zo toen niet, nu ook niet; want de zaken en samenvoeging van die twee blijft dezelfde in natuur. Ook toont de opklimming van zaak tot zaak, dat niemand zonder zending prediken mag, zowel nu als toen, want God aan te roepen is de plicht, zowel nu als toen, alsmede alle andere plichten, waardoor hij opklimt. Hoe aanroepen zonder geloof, hoe geloven zonder horen, hoe horen zonder prediken, hoe prediken zonder zending? Al de vorige aan elkaar hangende zaken zijn voor alle tijden, zo dan ook het laatste, zonder welke de apostel verklaart dat de vorige niet kunnen zijn.

2. God heeft de dienaars gezonden

Uit de handelingen Gods, zo in het OUDE TESTAMENT als NIEUWE TESTAMENT.

- God riep en zond de stam van Levi, in plaats van de eerstgeborenen, die de Heere Zich te voren tot de heilige dienst afgezonderd had. Hij verloor Aäron en zijn nakomelingen tot het priesterambt. Waarvan de apostel, Hebr. 5:4, zegt: Niemand neemt zichzelf die eer aan, maar die van God geroepen wordt, gelijkerwijs als Aäron. Onder andere was het werk van de priesters leren, 't welk zij als gezanten van God moesten verrichten: Mal 2:7. *De lippen van de priester zullen de wetenschap bewaren, en men zal uit zijn mond de wet zoeken, want hij is een engel des HEEREN der heirscharen.* Wel scherpelijk worden die bedreigd, welke zonder zending lopen: Jer. 23:21. *Ik heb die profeten niet gezonden, nochtans hebben zij gelopen. Ik heb tot hen niet gesproken, nochtans hebben zij geprofeteerd.*
- Zo heeft ook niemand in het NIEUWE TESTAMENT gepredikt, dan als daartoe gezonden; deze hoedanigheid stellen de apostelen in hun brieven vooraan, en zij zonden wederom anderen: Hand. 14:23. *Als zij hun in elke gemeente met opsteken van de handen ouderlingen verkoren hadden.* 1 Tim. 4:14. *Verzuim de gave niet, die in u is, die u gegeven is door de profetie; met oplegging van de handen des ouderlingschap.* 1 Tim. 5:22. *Leg niemand haastelijk de handen op.* Tit 1:5. *Dat u van stad tot stad ouderlingen zou stellen.*

Hieruit zien wij dat allen, die ooit gepredikt hebben, gezonden zijn geworden; dienvolgens is de zending ook nu nodig.

3. Leraren, gezanten.

De leraren zijn gezanten Gods. Zie: Mal 2:7. *Hij is een engel des HEEREN.* 2 Kor. 5:20. *Wij zijn gezanten van Christus' wege.* Een gezant kan niets doen, dan als gezonden; een gezant spreekt uit de Naam van zijn Heere.

Tegenwerping 1.

XI. *Dat het ieders plicht is te leren, en een ieder, die maar bekwaamheid heeft, is schuldig zijn talent aan te leggen. Ieder moet trachten te profeteren, 1 Kor. 14:39.*

Antwoord.

Dit is ieders plicht om dat in 't particulier te doen; daaruit volgt niet, dat ieder dat in 't openbaar moet doen. Al heeft iemand bekwaamheid om te regeren, mag hij daarom op de troon gaan zitten, en heersen? Zo ook hier.

Tegenwerping 2.

Hand. 8:4. *Zij dan nu, die verstrooid waren, gingen het land door, en verkondigden 't Woord. Dat deed ieder gelovige, dus behoeft tot het predikambt niet een zending.*

Antwoord.

- (a) Onder deze verstrooiden waren ook ouderlingen, evangelisten en diakenen; want de een met de ander werden verstrooid. Onder deze was ook Fillippus een evangelist, Hand. 21:8, die buitengewone openbaring en zending had, Hand. 8:29; die ook macht had te dopen, vers 38.
- (b) Iedereen van deze verstrooiden verkondigden het Woord in het bijzonder, de een aan deze, een ander aan gene, en dus deden ze dat een ieder particulier moet

doen. Maar in het minste is er geen gewag van openbare bediening en bediening van de sacramenten.

Tegenwerping 3.

1 Kor. 14 wordt verhaald, dat alle leden van de vergadering in haar mochten spreken. Zie dit: 1 Kor. 14:26. *Wanneer u samenkomt, een ieder van u, heeft hij een Psalm, heeft hij een leer... heeft hij een openbaring, heeft hij een uitlegging: laat alle dingen geschieden tot stichting.* Zo behoeft dan tot het prediken geen bijzondere zending.

Antwoord.

- (a) 't Is met de eerste opslag te zien, dat hier gesproken wordt van vergaderingen, over welke buitengewone uitstorting des Heiligen Geestes was, en dat de apostel besturing geeft, hoe een ieder zich in de buitengewone gaven te gedragen had. Nu is het kennelijk, dat men tot het gewone geen besluit mag maken van het buitengewone.
- (b) Hier waren profeten, die wordt belast de een na de ander te spreken.
- (c) In particuliere vergaderingen daar men te samen spreekt, mag een ieder ook het zijne toebrengen. Dus is in deze tekst niets tegen de zending van de leraren.

Tegenwerping 4.

1 Joh. 2:20, 27. *Gij hebt de zalving van de Heilige Geest en u weet alle dingen; gij hebt niet van node dat iemand u lere.* Waaruit blijkt dat men geen leraren van node heeft, en dienvolgens is er ook geen zending van de leraren van node.

Antwoord.

- (a) Waren deze zonder geleerd te worden zo verre gekomen? Immers neen, zo hadden ze dan eerst de onderwijzing van node gehad; dus vervalt het gevolg vanzelf.
- (b) De apostel wil niet zeggen, dat zij nu volstrekt volmaakt waren in kennis, en alle onderwijzing te boven waren gekomen; maar dat zij door de Heilige Geest verlicht waren, zodat zij door dat licht de waarheid en de valsheid konden onderkennen, en zichzelf opbouwen, waartoe zij het Woord en zijn bediening met vrucht konden genieten.
Dus hebben wij gezien, dat er een zending van node is om herder en leraar te zijn. Nu zullen wij voortgaan tot de hoedanigheden van de zending.

De zending is inwendig of uitwendig

XII. De zending is inwendig en uitwendig.

Tot de inwendige zending behoort niet een buitengewone inspraak Gods. God doet dat nu niet of zeer zelden, en men heeft daarop nu niet te wachten; daar zijn andere zaken, waardoor men van zijn inwendige roeping kan overtuigd worden. Hiertoe behoort:

1. Kennis van het ambt

Een kennis van het ambt, en wat het in heeft een dienstknecht van Christus, de mond des Heeren te zijn, dat grote evangelie te verkondigen, onwetenden de weg der zaligheid te leren, mensen de duivel te ontrukken, en te brengen tot Christus; de bedroefden te troosten, tragen op te wekken, afgedwaalden wederom terecht te brengen, geveinsden en tijdgelovigen aan zichzelf te ontdekken; de waarheid tegen de dwalingen te verdedigen, godlozen te bestraffen, ergerlijken te helpen weren van,

en uit te werpen uit de kerk, aan de kerk luister toe te brengen, opdat ze door de heiligheid van de belijders zij een eer van Christus; zelf een voorbeeld te zijn, in staat te zijn om rekenschap te kunnen geven wegens de toevertrouwde zielen. Die deze en dergelijke zaken in de grond, en in hun gewicht niet kent, en op zijn hart brengt, hoe kan hij voornemen getrouw te zijn? Dit moet men kennen, overwegen, gevoelen, zal men bewust zijn van zijn roeping.

2. Kennis van zijn eigen bekwaamheid

Enige kennis van zijn bekwaamheid tot dat werk. Niet alleen, dat hij de Goddelijke waarheden in de grond verstaat, en met een beschouwende kennis zich tevreden houdt, maar dat hij de kracht van die in zijn eigen hart gevoele, en daardoor bekeerd zij, zodat hij uit eigen bevinding daarvan kan spreken, en ook dat hij bekwaamheid hebbe om zijn gedachten wel uit te drukken, en dat zijn stem bekwaam zij om gehoord te kunnen worden. Al moet de beste zeggen: *Wie is tot deze dingen bekwaam?* Zo moet hij evenwel bewust zijn, dat hij enige bekwaamheid heeft. Van deze bekwaamheid zullen wij terstond breder spreken.

3. Liefde tot Christus' kerk en zielen

Een bijzondere liefde:

- (a) tot Christus om Hem bekend te maken.
- (b) Tot de kerk, om die als een reine maagd Christus toe te bereiden, en haar tot eer van God te doen blinken in licht en heiligheid.
- (c) Tot de zielen, zo van de onbekeerden, om ze uit het vuur te rukken, als van de bekeerden, om ze te versterken, te troosten, en gedurig zielevoedsel te geven.

4. Verloochening van alles

Een gewillige verloochening van al wat aards is, van eer, van goederen, ja van leven zelfs. Is hij van geringe stand, en beoogt hij door het predikambt in aanzien te komen, en goederen te verkrijgen, die is het gehele einde mis; hij was gelukkiger dat hij een schoenlapper werd, want in mijn ogen is er geen gruwelijker mens dan een onherboren predikant, die de heilige dingen Gods gebruikt tot zijn eigen belang.

5. Lust tot het werk

Een grote lust tot dat werk. 1 Tim. 3:1. Gedurige prikkelingen, om zich tot dat werk aan de Heere op te offeren. Bekommeringen, of hij al geroepen wordt. Benauwdheid over de bijoogmerken, als ze in het hart opkomen, die gedachten doen hebben om het werk te laten staan, als de zwaarheid van het werk, en zijn onbekwaamheid hem tegen het werk doen aanzien, en in hem een genegenheid verwekken om van het werk ontslagen te mogen zijn, als Mozes en Jeremia; maar dat de prikkelingen evenwel blijven, en de tegenredenen overwinnen, zodat hij voor de Heere meerder vrijheid heeft, en zich gewilliger bevindt dan te voren, omdat hij door de tegenredenen de grond zijns harten klaarder ziet dan te voren, en dat zijn hart hem niet veroordeelt, maar overtuigt van zijn oprechtheid in deze.

Uit deze en dergelijke redenen kan men zijn inwendige roeping bekennen.

Nu gaan wij voort tot de uitwendige roeping

De uitwendige roeping moet niet door overheden geschieden

XIII. Tot de uitwendige roeping behoort mede niet wat buitengewoons, hoedanig was van de profeten en van de apostelen, 't zij geheel onmiddellijk, 't zij vergezelschap met iets middellijks, gelijk: Hand. 13:2, 3. *Als zij de Heere dienden en vastten, zei de Heilige Geest: Zondert Mij af, beiden Barnabas en Saulus, tot het werk waartoe Ik hen geroepen heb. Toen vastten en baden zij en hun de handen opgelegd hebbende, lieten zij hen gaan.*

Waar wij spreken van de gewone uitwendige roeping, deze is van God, door middel van de kerk, kerk, zeg ik, niet overheden. Wanneer de kerk in een land op te richten is, en alle middelen ontbreken om gezonden leraren te bekomen, heeft de kerk, die oorspronkelijk de macht van roeping toekomt, macht om enige uit hen, die bekwaam zijn, tot dat grote werk te roepen, en de dienst op te leggen hoewel de bevestiging met oplegging van de handen daar niet bij kan zijn. Deze macht van roeping behoudt de kerk altijd, ook als de kerk nu bevestigd is: niemand mag haar dat recht betwisten of ontnemen. Het *Jus Patronatus* in een nu gestelde kerk te gebruiken, of iets, dat daarnaar gelijk is, is een schrikkelijk ding. Niemand mag zich door zulke weg in een kerk laten indringen, wil hij zegen van God over zich en zijn dienst hebben.

Maar door de kerk of haar opzieners

Al geschiedt de bevestiging door gezonden dienaars, zo komt de roeping nochtans van de gemeente toe, die de dienaars, of gelijk ieder broeder zijn stem daartoe gevende, gelijk in sommige kerken in Nederland nog in gebruik is, of door de opzieners roepen. Want:

1. de opzieners vertegenwoordigen de gemeente.
2. De kerk is niet om de opzieners, maar de opzieners om de kerk. Zij zijn geen heren van de kerk, maar haar dienaars. 2 Kor. 4:5.
3. De gemeente komt toe op hun leer en leven te letten, en de geesten te beproeven, of ze uit God zijn, 1 Joh. 4:1. Zich te wachten voor de valse profeten, Matth. 7:15. Dezulken niet te horen of te volgen. Joh. 10:27.
4. De gemeente verloor twee, uit welke een door het lot verkoren zou worden, Hand. 1:23. De gehele gemeente verloor de zeven diakenen, Hand. 6:3, 5, 6. De gemeente zond enige mannen uit naar Antiochië, Hand. 15:22, 23. Paulus, als hij de sleutels zou gebruiken, wilde dat doen te samen met de gemeente, 1 Kor. 5:4. Hiertegen is niet, dat Paulus last geeft aan Titus, om van stad tot stad ouderlingen te stellen, Tit 1:5; want:
 - daar waren de kerken nog op te richten. En
 - Paulus gebiedt hem, dat te doen op de gewone wijze, gelijk hij zelf deed, met opsteken der handen van de gemeente. Dus blijft het vast, dat niet een bisschop, niet de herder of herders, als macht hebbende, toekomt leraren te beroepen, maar van de gemeente.

De zending kan men onderscheiden van de beroeping

XIV. In een welgestelde kerk, welke oorspronkelijk de roeping toekomt, kan men bekwaam onderscheiden: De zending tot het herdersambt, de beroeping van en tot een bijzondere kerk, en de bevestiging in haar.

De zending geschiedt door veel samenvergaderde opzieners in classes of synoden. Eerst moet een nauw onderzoek gedaan worden én van het leven, én van de leer, én van de bekwaamheden van degenen, die zich aanbieden om Christus in Zijn kerk te dienen.

- 2 Tim. 2:2. *Betrouw dat aan getrouwe mensen, welke bekwaam zullen zijn om ook anderen te leren.*
- 1 Tim. 5:22. *Leg niemand haastelijk de handen op.*
- 1 Tim. 3:10. *Dat deze ook eerst beproefd worden, en dat zij daarna dienen, zo zij onbestraffelijk zijn.*

Die in Christus' Naam macht geven tot herdersambt

Na gedaan examen geschiedt de zending, namelijk, hun wordt in de naam van Christus macht gegeven te prediken, de sacramenten te bedienen, de tucht te oefenen, en alles te doen, wat tot het herdersambt vereist wordt.

Dit geschiedt niet aan proponenten, dan wanneer zij beroepen zijn in een bijzondere kerk.

Dit geschiedt niet in die plaatsen, alwaar men voorbereidende examens heeft; die proponenten wordt nergens macht toe gegeven, zelfs ook niet om het Woord van God als een gezant van Christus te prediken; want het prediken als een gezant en de sacramenten te bedienen, kunnen niet gescheiden worden; de Heere Jezus voegt prediken en dopen in dezelfde personen te samen, Matth. 28:19. Maar de zodanigen wordt alleen toegelaten onder opzicht van de predikanten, die in deze of gene plaatsen zijn, hun gaven te oefenen en dezelve aan vacante gemeente te laten horen; maar hun wordt zodanig een macht gegeven, als zij van een gemeente beroepen en van een dienaar, van een classis daartoe gezonden, in dezelve bevestigd worden.

Maar aan kandidaten en dat zonder opzicht op een gemeente, en al te voren als zij elders beroepen worden. Die bovengemelde macht wordt in sommige plaatsen na voorgaand examen gegeven aan de geëxamineerden, en worden alsdan gezonden tot de heilige dienst, zonder opzicht op een bijzondere gemeente. Deze zending geeft macht als een gezant van Christus het Evangelie te verkondigen en de sacramenten te bedienen, ook eer men in een bijzondere gemeente beroepen is. Die zending geeft vrijmoedigheid om van de ene gemeente over te gaan tot een andere hem roepende gemeente, welke beroeping ik niet acht als een nieuwe zending, maar als een verzoek; *kom over en help ons!* Welk verzoek men, zich met de Heere beraden hebbende, mag aannemen, of afslaan, naardat men oordeelt meest nuttig voor de kerk te zijn. Deze zending geeft vrijmoedigheid, om niet alleen in zijn bijzondere kerk zich als een gezant van Christus te gedragen; maar ook overal, waar men komt; want die zending is tot het ambt in 't algemeen.

't Is mij tot blijdschap en in veel gelegenheden tot vrijmoedigheid, dat ik een algemene zending heb, zonder bepaling tot een plaats, gelijk alle Friese kandidaten ontvangen. De woorden van mij zending luiden aldus:

... Itaque per praesentus literas, testatum facimus, nos ad dignissimum ministerii munus (quod Deus bene verlat) praefatum dominum Wilhelmum à Brakel admisisse, sicut eliam admittimus, in album et ordinem ministrorem Christi recepisse, sicut etiam recipimus eique potestatem dedisse, sicut etiam damus Euangelium Exod. Dei

praescripto pure praedicare, veneran Dan. NIEUWE TESTAMENT Sacramenta reverenter administrare, claves aperiendi atque claudendi regnum caelorum, ecclesiasticam, scilicet disciplinan prudenter exercere, omniaque, quae ad ecclesiae regimen spectant tum publice, tum privatim peragere, prout fidum Christi ministrum decet; etc. Dat is:

Al waarom wij door deze letteren getuigen is geven dat wij tot het allerwaardigste ambt des dienstes (dat God wel doe gelukken) de voorgenoemde heer Wilhelmus à Brakel hebben toegelaten, gelijk wij ook toelaten, in de Rol en orde der dienaren van Christus aangenomen hebben, gelijk wij ook aannemen en hem macht gegeven hebben, gelijk wij ook geven, het Evangelie naar het voorschrift Gods zuiver te prediken, de eerwaardige Sacramenten des Nieuwen Testaments eerbiedig te bedienen; de sleutels om het koninkrijk der hemelen te openen en te sluiten, te weten de kerkelijke tucht, voorzichtig te oefenen, en alles wat tot de kerkelijke regering behoort, zo in 't openbaar, als in 't bijzonder uit te voeren, gelijk het een getrouwen dienstknecht van Christus betaamt, enz.

Deze, zo kandidaten als proponenten, moeten naar Gods instelling in goede orde de kerk van de gemeente, of haar kerkelijke opzieners verkoren worden, en op die verkiezing en roeping moeten ze zich laten gebruiken, 't welk het oogmerk was van hun zending, of van hun voorbereidend examen; en de beroeping aangenomen hebbende, zo worden de voorbereidende geëxamineerden of proponenten, maar niet de kandidaten, wederom geëxamineerd. En daarop worden ze in die bijzondere gemeente bevestigd door een van de classis gezonden leraar met oplegging der handen, naar de voorbeelden in de heilige Schrift voorgesteld, en het bevestigde gebruik van de kerk; doch de oplegging der handen geschiedt niet als iemand door beroeping tot een andere gemeente overgaat. Ook geschiedt in Friesland geen nieuwe bevestiging, wegens hun algemene zending.

Een ieder herder heeft zich te onderzoeken of hij gezond is

XV. Laat een ieder herder en leraar zich voor de Heere neerzetten, terug denken, en zichzelf aldus ondervragen, en daarop antwoorden. Ben ik al van God gezond, of ben ik van mij zelf gelopen? Wist ik wat het ambt inhield? Was ik overtuigd dat ik enige bekwaamheid daartoe had, zo ten opzichte van de uitwendige kennis, als ten opzichte van geestelijke ondervinding van de wedergeboorte, van geloof, van hoop, van liefde, van heiligheid, van handelingen Gods met de ziel, van de strijd, van verscheidene staten van de ziel, om uit de schat mijns harten oude en nieuwe dingen voort te brengen, en om een ieder naar zijn gestalte aan te spreken, en een ieder in 't openbaar en in 't bijzonder uit eigen ondervinding zijn bescheiden deel te geven, en van het hart tot het hart te spreken? Had ik een bijzondere liefde om Christus te prediken, om zielen te bekeren, om de kerk op te bouwen? Gevoelde ik gedurige prikkelingen in mijn gemoed, om dat werk te aanvaarden? Was ik wel bekommerd, of de Heere mij al zond, en heb ik al veel gebeden om het te weten? heb ik wel begerig geweest om het werk te mogen laten staan, ziende de grootheid van het werk, en mijn onbekwaamheid, en werden die begeerten van het te mogen laten staan, telkens wederom overwonnen door de liefde tot dat werk, en werd ik telkens, gerust gesteld en in mijn voornemen bevestigd? Kwelden mij de bijoogmerken, die telkens wederom verdwenen door het zien van de oprechte grond in de

tegenwoordigheid des Heeren? Gevoelde ik een verloochende gestalte van het hart, om en goed, en eer, en leven voor de Heere Jezus en Zijn kerk op te zetten? Of heb ik alleen gezien op eer en aanzien, op goederen, om daardoor te komen tot verbetering van mijn lichamelijke toestand, die buiten dat ambt arm en gering zou geweest zijn, en omdat ik nu zo ver in de studie was gevorderd, dat het er nu mee door moest? Heb ik wel ooit mij zelf in deze dingen beproefd, of ben ik zonder onderzoek maar toegelopen?

En in opzichte van de uitwendige roeping:

Hoe ben ik aan deze plaats gekomen? Heb ik ook de opzieners van de gemeente gevleid, en hun gunst gezocht? Heb ik vrienden opgemaakt om over hen te beschikken, zijn er ook geschenken gegeven? Heb ik het ook begonnen met de wereldlijken, om door die van de gemeente opgedrongen te worden, is er geld beloofd of gegeven, om zo in die plaats te komen, en zo het zonder mijn weten door vrienden was gedaan, heb ik het, daarna tot mijn kennis komende, wederom vergoed?

Die niet gezonden is heeft te schrikken

XVI. Deze vragen kunnen nuttig zijn voor de studenten, eer ze zich tot de dienst begeven, en kunnen een ieder beroepen leraar aan zichzelf ontdekken, of men maar is gekomen om te slachten en te verderven, en zichzelf te weiden zonder vreze, Joh. 10:10. Judas 1:12. Indien iemand overtuigd wordt, dat hij tot dat hoogwichtig ambt niet is gezonden, maar door verkeerde oogmerken en middelen zichzelf ingedrongen heeft, die vernedere zich op 't diepste voor de Heere, en zoeke verzoening in het bloed van Christus, en tracht alsnog inwendig geroepen te worden; maar zo niet, ik raad hem er uit te scheiden, al moest hij zijn brood bedelen; want het schrikkelijkste oordeel hangt de zodanige over het hoofd, de goede naam en het voordeel zal hem zeer duur komen te staan. Is iemand zo laag, dat hij, om zijn geweten te stillen, alle roeping verwerpt, en een predikant maar acht als een schoolmeester, die gehuurd wordt, die zij een huurling.

Die zijn zending ziet, zij vrijmoedig en getrouw

Maar is iemand overtuigd van zijn zending, die gebruike zijn zending tot ondersteuning in zijn onbekwaamheid, tot vrijmoedigheid in het bedienen van zijn ambt, tot gelovig bidden om bekwaamheid, tot lijdzaam vertrouwen in alle wederwaardigheden, die hem in zijn bediening ontmoeten.

Die van zijn zending overtuigd is, die moet zichzelf dan ook aanmerken als een gezant van de Heere Jezus en in die hoedanigheid en met dat gezag moet hij al zijn werk verrichten: prediken, catechiseren, de sacramenten bedienen, bezoeken, en de sleutels gebruiken. Dat zal hem vrijmoedig en getrouw maken, en over hem en zijn werk zal meer schijnsel zijn. Dus hebben de leraren te handelen omtrent hun zending.

De lidmaten moeten een leraar als een gezant van Christus erkennen

XVII. De lidmaten kunnen niet bewust zijn van de inwendige zending van de leraren, daarom hebben ze zich daar niet mede te bekommeren; ook hebben zij de uitwendige roeping van de leraren in al haar omstandigheden niet te nauw te

doorsnuffelen. Als iemand door de opzieners van de gemeente beroepen is, zij hebben hem voor een gezant van Christus te erkennen; is de leraar een Judas bij zichzelf, dat komt op hem zelf aan; godloze predikanten zijn gezanten, gelijk Judas, ook die moet de gemeente horen. Matth. 23:2, 3. *De Schriftgeleerden en de Farizeeën zijn gezeten op de stoel van Mozes; daarom al wat zij u zeggen dat u houden zult, houdt dat en doet het, maar doet niet naar hun werken.*

Hebben de opzieners in een leraar te beroepen kwalijk gehandeld, hebben ze door beloften of bedreigingen zich laten vervoeren om zo'n predikant te beroepen, dat komt op hen aan. Is iemand van de opzieners beroepen, is de beroeping in de classis goedgekeurd, is hij in de gemeente openlijk bevestigd, de gemeente heeft hem te erkennen als zodanig, en hem te horen, zolang hij niet godloos van leven is, en hij de ware leer predikt. Doch de gemeente is gelukkiger als zij een Godvruchtige leraar heeft, die door de rechte deur op een Godzalige wijze beroepen is.

De leraar is dan bekeerd of onbekeerd, meer of minder zuiver beroepen de gemeente moet die indruk houden, dat Christus, door de orde in de kerk gesteld, hem gezonden heeft, en moet hem als zodanig horen, en zijn woorden, als ze met het Woord van God overeenkomen, als de woorden in Christus' Naam gesproken, ontvangen. Die in eenvoudigheid hierin bezig zijn, zullen door de dienst gewrocht worden, en de zending, die hoedanigheden van de leraar als een gezant van Christus, in Christus' naam sprekende, zal veel meer indruk op de ziel hebben, dan of men de leraren maar aanmerkt als waarheden voorstellende, en dan of men bij de persoon staan blijft, en zich licht ergert.

De zending, de hoedanigheid, het gezag van de leraren, dat ze niet alleen nuttige waarheden spreken, maar dat ze gezanten zijn van Christus, dat Christus de gemeente en ieder lid van die verwaardigt een gezant tot hen te zenden, die in zijn naam tot hen spreekt, wat Hij hun bevolen heeft, heeft grote kracht op de gemoederen; daarom moeten de leraren de gemeente een indruk daarvan geven; en de lidmaten hebben elkaar dat te leren, opdat een ieder de leraar alzo aanmerke en alzo hore.

Lidmaten moeten zich wachten de zending te verdonkeren.

Onderlinge Samenkomsten

XVIII. Dus moeten de lidmaten wel toezien, dat ze niets doen, waardoor de zending van de dienaren uit het oog raakt. Dit geschiedt met de predikdienst na te bootsen, als iemand, 't zij in de plaats van zijn woning, 't zij op andere plaatsen komende, een deel volks vergadert, daar een tekst afleest, en die verklaart, en die toepast in de vorm van een predikatie; proeven voorstelt, en daarop (ik schrik ervan) leven en dood aankondigt.

Dat is lopen zonder gezonden te zijn, dat is de zending van de dienaren uit de gemoederen van de mensen weg te nemen, en daardoor de dienst minder vruchtbaar te maken. Of iemand al grote bekwaamheden mocht hebben, ja groter dan de beste van de leraren, en of iemand al beoogt te stichten, en of er al stichting aan deze en gene uit voortkomt, zo billijkt toch dat de wijze niet, en daaruit komt aan de andere kant tienmaal meer schade voor het gemeen. En doorgaans is er hoogmoedigheid en eigen-beoging bij, en heeft dikwijls tot een vrucht, verdeeldheid van de gemoederen. Dikwijls worden de handen van de godlozen gesterkt, of de harten van de

eenvoudige Godzaligen geslingerd, ontsteld en bedroefd door de onvoorzichtige stellingen van zulke prekers.

Ik zie daaruit nog veel verwarringen in de kerk tegemoet. Och, dat de Heere dezulken, zo ze onbekeerd zijn, verschrikte!

En zo ze bekeerd zijn, overtuigde van hun fout, en hun zo'n doen deed staken!

Ik ben niet tegen de bijzondere samenkomsten van de lidmaten. Ik heb een gruwel van zulke predikanten, die Godzaligen van het Heilig Avondmaal afhouden, omdat ze bijzondere samenkomsten hebben, of de samenkomsten tegenlopen. Ik maak er mijn werk van om ze daartoe op te wekken, en ze te samen te brengen, dat vereist de gemeenschap der heiligen; maar ik heb tegen onordelijke vergaderingen, en tegen zo'n wijze van doen als nu gezegd. Men moet daar geen meesterschap tonen, maar allen even gelijk zich aanstellen; 't moet geschieden door onderlinge samensprekingen, een hoofdstuk uit Gods Woord lezen, elkaar ondervragen en antwoorden, in welke een mag voorgaan om te vragen; een Psalmalm of geestelijke liederen met elkaar zingen, een predikatie herhalen, elkaar opwekken en vertroosten, met elkaar bidden. Over zulke samenkomsten zou des Heeren zegen zijn, en de Heere Jezus zou volgens zijn belofte bij hen wezen. Deze samenkomsten moeten niet te dikwijls zijn, niet te lang duren, waardoor een blaam zou ontstaan, dat men lui was, zijn tijd verwaarloosde, en zijn huishouding verzuimde; maar men moest metterdaad het tegendeel tonen. 't Is voorzichtiger, dat men die bijeenkomsten bij dag had dan bij nacht, bijzonder als mannen en vrouwen te samen vergaderen.

Hoofdstuk 28

Van het ambt van de Herders en Leraren, van de Ouderlingen en Diakenen

Gezien hebbende, wat tot de inwendige en uitwendige roeping van node is, gaan wij over tot de hoedanigheden van de bedieningen, die God in Zijn kerk gesteld heeft, en haar werk. In de eerste plaats, niet van opperheid en gebied; want die is er niet, maar van rang en werk zijn de herders en leraren. Onder die twee benamingen stelt ze de apostel voor, Eféze 4:11. Niet dat die twee bedieningen in de kerk zijn, ieder een andere persoon vereisende; ook niet dat het herdersambt een hogere bediening is dan het lerarenambt: veel minder dat het ambt van leraar, in 't Latijn Doctor Theologiae, een hogere bediening is dan dat van herder, en dat daartoe meer vereist wordt; maar 't is hetzelfde ambt, dat onder die twee benamingen voorkomt, omdat een herder moet leren en weiden. Doch in deze tijd is Doctor Theologiae een eretitel, die men kan hebben, en in iemand erkennen.

Het herdersambt is een bediening van God ingesteld, gelijk in het OUDE TESTAMENT onder de benaming van priester, zo in 't NIEUWE TESTAMENT onder

de benaming van herder. Al geschiedt de zending en de roeping door mensen, zo geschiedt het nochtans in de naam van God. Een ieder herder heeft zich daarom te gedragen als een gezant Gods. 2 Kor. 5:20. *Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege.*

II. In het herdersambt is aan te merken de hoedanigheid van de personen en hun werk. Daartoe behoort: Tot de hoedanigheid des persoons wordt in 't algemeen vereist, dat hij bekwaam zij tot het werk, en getrouw in zijn uitvoering, in 't bijzonder wordt vereist:

Geleerdheid

1. Daardoor versta ik niet de kennis van verscheiden talen, want de talen behoren niet tot de geleerdheid, die zijn alleen middelen daartoe. De Latijnse taal, hoewel die zeer dienstig is, omdat de filosofische en theologische wijsheid en voornaamste uitleggingen van de Heilige Schrift in die taal beschreven zijn, en de kennis van die taal een sieraad is in een leraar, zo is die toch niet volstrekt nodig tot dit ambt. De Hebreeuwse en Griekse talen zijn nodiger, en behoren van ieder leraar verstaan te worden, omdat de Heilige Schrift oorspronkelijk in die talen beschreven is. Maar geleerdheid bestaat in grondige kennis van velerlei zaken, en in wijsheid om die zaken te gebruiken, en in bekwaamheid om die tot nut van een ander voor te stellen. Daartoe is dienstig dat een leraar zijn zinnen geoefend heeft in filosofie of natuurlijke wijsheid; daardoor wordt hij bekwaamer om de theologische zaken te behandelen. Maar een grondige godgeleerdheid is volstrekt nodig in een leraar. Men moet zich niet tevreden houden met een kort begrip van buiten geleerd te hebben, en enige stellingen in zijn hersenen te hebben ingedrukt, om met fatsoen door 't examen te komen, en zoveel verstand te hebben, dat men uit een of verscheiden boeken een preek weet samen te halen. Ellendige predikant! Ellendige gemeente!

Maar tot een goed theologant wordt vereist diepe doordringende kennis van allerlei theologische zaken, van welke hij door veel oefenen een hebbelijkheid gekregen heeft. Daartoe wordt vereist een Bijbelse studie; dat hij niet alleen veel het Woord leze, maar dat hij het oogmerk van de Geest en de samenhang naspeure, plaatsen met plaatsen vergelijkte, profetieën en voorbeelden bringe tot de vervulling. Dit is alles nog niet met al, zo hij zelf door de Heilige Geest niet is verlicht en bekeerd, zodat hij de zaken, die hij in het Woord leest, zelf in zijn hart bevindt, dat hij zelf door ondervinding weet, wat bekering, wat bidden, wat geloven in Christus, worstelingen van het geloof, wat listige omleidingen en aanvechtingen van de duivel, wat duisterheid, wat verzegeling, wat verloochening, wat doding van de zonde, enz. wat dat alles is. Dan is hij een Timotheus, die van kinds af de Heilige Schriften geweten heeft, die hem wijs kunnen maken tot zaligheid, 2 Tim. 3:15. Dan is hij een recht Schriftgeleerde in het Koninkrijk der hemelen onderwezen, en is gelijk een heer des huizes, die uit zijn schat oude en nieuwe dingen voortbrengt, Matth. 13:52. Dan kan hij zeggen: 't Geen wij gehoord hebben, 't geen wij met onze ogen gezien hebben, 't geen wij aanschouwd en onze handen getast hebben van het Woord, dat verkondigen wij u, 1 Joh. 1:1, 3.

2. Bekwaamheid om te leren

III. 1 Tim. 3:2. Alle goede theologanten kunnen geen herders en leraren zijn; zijn schat te kunnen meedelen, zich te kunnen doen verstaan, en door openbaringen van de waarheid zichzelf openbaar en aangenaam te maken aan de gewetens van de mensen, is allen niet gegeven. Hij kan zichzelf stichten, maar kan met zijn schatten weinig nuttig zijn voor anderen, 't welk bijzonder het einde is van het herders- en lerarenambt.

3. Deftigheid

1 Tim. 3:4, *Met alle stemmigheid.* Tit 2:7, 15, *In de leer betoont deftigheid.* Dat niemand u verachte. Dus was Job: Job 29:8, 9. *De jongens zagen mij, en verstaken zich, en de stokouden rezen op en stonden. De oversten hielden hun woorden in, en leidden de handen op hun mond.*

Hierin zijn drie ondeugden te mijden.

- (a) Gemaaktheid; men wil mede deftig schijnen, schoon men het niet is; men heeft mede gaarne met de vinger gewezen te worden, en gezegd te worden: dat is hij; dus maakt men zich in alles gemaakt, men zet zijn hoed daarnaar, men steekt zijn hoofd op, men heeft een belachelijke tred. Foei! die belachelijke gemaaktheid, met haar moeder zelfzoeking!
- (b) Stuursheid, barsheid, deze rijst of uit trotsheid, zich inbeeldende dat men nu boven anderen uitsteekt, en zich inbeeldt dat men wat is, dat een ieder met alle onderwerpingen hem bejegenen moet; of zij rijst uit een slechte opvoeding, waardoor men niet weet, hoe men onder de mensen verkeren moet.
- (c) Verachtelijke kindsheid in woorden en gedrag, 't zij uit het ijdel hart, 't zij uit opvoeding voortkomende. Gelijk een leraar zich voor die dingen wachten moet, zo moet hij zeer trachten naar een vriendelijke deftigheid, opdat zijn schapen noch schuw van hem zijn, noch hem verachten.

4. Liefde tot Christus en Zijn schapen

IV. Liefde tot Christus, tot Zijn zaak en tot Zijn schapen, moet in een leraar uitmunten, zodat de gemeente het zie; dat baant zeer de weg tot stichting. Deze liefde uitte Paulus: 2 Kor. 6:11. *Ons hart is uitgebreid.* 2 Kor. 12:15. *Hoewel ik u overvloediger beminnende, weiniger bemind word.* 1 Thess. 2:8. *Alzo wij tot u zeer genegen zijnde, hebbende u gaarne willen meedelen niet alleen het Evangelie van God, maar ook onze eigen zielen, daarom dat u ons lief geworden waart.*

Deze liefde tot de gemeente moet niet zijn om maar wederom bemind te worden, of uit enige lichamelijke bevalligheid, maar alleen om haar naar de ziel wel te doen en moet spruiten uit de liefde tot Christus: 2 Kor. 5:13, 14. *Want hetzij dat wij uitzinnig zijn, wij zijn het Gode; hetzij dat wij gematigd van zinnen zijn, wij zijn het ulieden; want de liefde van Christus dringt ons.*

Uit deze gestalte komt voort een omgang met de lidmaten als een vriendelijk vader: 1 Thess. 2:7. *Wij zijn vriendelijk geweest in het midden van u, gelijk als een voedster haar kinderen koestert.* Deze liefde doet veel bidden voor de gemeente, en om genade zelf te mogen ontvangen om ze de gemeente mede te delen; al biddende bestudeert hij de preken, al biddende gaat hij over straat naar de predikstoel, niet opdat hij niet te schande komt, niet opdat hij het zo zegt, dat de gemeente behagen hebbe, hem acht en ere, en dat hij de toeloop van het volk moge krijgen; ofschoon hij dat niet

uitdrukkelijk zegt, als hij het stilletjes zo meent, en dan een andere reden beweert, en bidt om de eer van God en stichting van de gemeente, dat is dan dikwijls maar om zijn geweten zo wat tevreden te stellen, maar het eigen is het eerste rad. Maar de liefde doet hem in alle gelegenheden bidden voor de gemeente tot nut van de gemeente: 1 Thess. 3:10. *Nacht en dag zeer overvloedig biddende, om uw aangezicht te mogen zien, en te volmaken, 't geen aan uw geloof ontbreekt.*

5. Verloochening van alles

V. Verloochening van zichzelf, van zijn eer, van zijn goederen, ja zelfs van zijn eigen leven: Hand. 20:24. *Ik acht op geen ding, noch houde mijn leven dierbaar voor mijzelf, opdat ik mijn loop met blijdschap mag volbrengen, en de dienst ...* Hand. 21:13. *Ik ben bereid niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven te Jeruzalem voor de Naam van de Heere Jezus.*

Zo moet een dienaar van Christus zijn; hij moet door zijn misdrijf geen gelegenheden geven tot verachtelingen, tot lasteringen, tot verdrukkingen; maar als hij in zijn oprechtheid wandelt, en hij beoogt alleen de welstand van de gemeente, wat hem dan overkomt, heeft hij gewillig te dragen, en hij moet zich nergens door in zijn loop laten verhinderen, en wel toezien, dat hij niet moedeloos worde; hij stelle zich voor 't voorbeeld van Paulus, 2 Kor. 6:3-10. *Wij geven geen aanstoot in enig ding, opdat de bediening niet gelasterd worde, maar wij als dienaars Gods maken ons zelf in alles aangenaam in veel verdraagzaamheid, enz. Door eer en oneer, door kwaad gerucht en goed gerucht, als verleiders en nochtans waarachtige, enz.*

Daar is geen gruwelijker schepsel onder de zon dan een leraar, die zichzelf beoogt; want hij gebruikt God en de heilige dingen tot zijn eigen snode begeerlijkheden; als heilig vuur te vertonen in bidden, prediken, aanspreken, en niet dan vreemd vuur te hebben, liefde Gods voor te wenden om zelf liefde en eigen eer te verkrijgen. Deze gruwelijke gestalte is vergezelschap met een ander afgrijselijk beest, namelijk, de nijd. Altijd vreest bij dat een ander zijn licht betimmeren zal, en misgunt anderen hun uitnemende gaven en genaden, en 't is hem een hartzeer, te merken, dat hun dienst ingang krijgt, zielen overtuigt, overbrengt tot Christus, dat zielen onder de dienst ontroerd worden, en in stilte tranen smelten. Dat moest hij doen, dat moest door hem geschieden, ja men heeft een afkeer van die, welke door eens anders dienst getrokken zijn; die andere leraren liefhebben, worden een voorwerp van zijn haat. Waar is daar de liefde tot Christus en tot de zielen? Zo mist hij dan niet alleen het einde van de dienst, maar heeft een tegenovergesteld einde. Nu, dat tot zijn einde niet bekwaam is, deugt nergens toe.

6. Naarstigheid

VI. Een lui en traag mens past tot geen herder. 't Opziensambt is een werk, 1 Tim. 3:1. *Hij zelf moet wakker zijn,* 1 Tim. 3:2. De beschrijving van kwade herders is: *zij zijn slaperig, zij liggen neer, zij hebben het sluimeren lief,* Jes. 56:10. De Opperherder Jezus Christus was van de vroege morgen tot de late avond bezig, en was 's nachts in het gebed. Dat voorbeeld moet een goede herder navolgen; want daar is veel te doen, te bidden, Gods Woord te onderzoeken, te studeren om zijn bekomen geleerdheid te bewaren en te vermeederen, om een schat van allerlei wetenschap te hebben, de preken te bestuderen, en op zijn hart te brengen, eer hij ze predikt; zijn lidmaten zo gezonde als zieke, te bezoeken, en naar eis van gelegenheid te handelen; dit alles

vereist tijd, en omdat de tijd zo kort is, moet hij wakker zijn, en geen tijd laten leeg voorbijgaan. Is iemand gekomen om maar geld te ontvangen, een zoet, zacht en gemakkelijk leven te hebben, hij ga weer heen, vanwaar hij gekomen is, want hier is werk. Die geld zonder werk wil ontvangen, bezit het onrechtvaardig.

7. Een voorbeeld te zijn

VII. Een voorbeeld te zijn in alles, opdat hij tot de gemeente mag zeggen als Paulus, Filip. 3:17. *Weest mijn navolgers, broeders, en merkt op degenen, die alzo wandelen, gelijk u ons tot een voorbeeld hebt.* En wederom, 1 Kor. 11:1, *Weest mijn navolgers, gelijkerwijs ook ik van Christus.* Waarin nu een leraar een voorbeeld moet zijn, stelt de apostel voor, 1 Tim. 4:12, *Zijt een voorbeeld van de gelovigen, in het woord, in wandel, in liefde, in de Geest, in geloof, in reinheid.* Doet hierbij, 1 Tim. 3:2-7, let op ieder woord: *Een opziener dan moet onberispelijk zijn, van een vrouwe man, wakker, matig, eerbaar, gaarne herbergende, bekwaam om te leren, niet genegen tot de wijn, geen smijter, geen vuil gewinzoeker, maar bescheiden, geen vechter, niet geldgierig; die zijn eigen huis wel regeert, zijn kinderen in onderdanigheid houdende, met alle stemmigheid. Geen nieuweling, opdat hij niet opgeblazen worde, en in 't oordeel des duivels valle. En hij moet ook een goed getuigenis hebben van degenen, die buiten zijn, opdat hij niet valle in smaadheid, en in de strik van de duivel.*

Als een leraar schuldig is aan enige ergernis, 't zal terstond zijn: *Medicijnmeester, help uzelf!* Hij zal geen vrijmoedigheid hebben om te bestraffen, zijn woorden zullen geen ingang hebben, de naam van God zal worden gelasterd, en velen geërgerd. Maar indien hij blinkt in deugdzaamheid, en met zijn leven bliksemt, zijn woord zal kracht hebben op 't hart van de toehoorders, zijn tegenwoordigheid zal ontzag baren, en op 't zien van hem zullen velen in hun geweten bestraft worden, wegens hun zonden, en zij zullen verwakkerd worden tot Godzaligheid. Daarom moet een leraar wel toezien, hoe hij van binnen is, en hoe hij zich uitwendig vertoont; hij is een geslepen diamant, 't minste haartje of vezeltje dat daarin is, wordt licht gezien; hij heeft te weten, dat hij al meerder gezien wordt, dan men zou denken, en dat men zijn inwendige gestalte al beter kent, dan men wel zou vermoeden. Dit zijn de vereiste bekwaamheden van een leraar.

VIII. Nu gaan wij voort tot het werk dat de herders te verrichten hebben in de uitvoering van hun ambt, 't welk bestaat:

1. in Bidden.
2. Prediken.
3. Catechiseren.
4. Visiteren.
5. Sacramenten te bedienen.
6. Censuur te oefenen.

Het werk van een herder bestaat in bidden

1. Bidden. Ik spreek niet van de bijzondere oefening des gebeds, in welke een leraar gedurig moet zijn; maar van het bidden met de gemeente, in welke hij voorgaat, en als de mond van de gemeente tot God is. Gelijk Hand. 20:36, Als hij dit gezegd had, heeft hij neerknielende met hen allen gebeden. Hand. 21:5, Aan de oever neerknielende hebben wij gebeden. Een leraar moet:

- (a) alzo wel in het verborgen bidden, eer hij naar de predikstoel gaat, om de Geest des gebeds, als om wel te prediken. Een formulier uit een boek te lezen, of zelf een gebed te maken, en dat van buiten te leren, en dat dan telkens wederom op te zeggen, is doorgaans een teken van een koude voorbidder, en hij zal dikwijls koude nabidders hebben. Ik misprijs niet, vooraf te bedenken, wat zaken voor die tijd voor de gemeente nodig zijn de Heere voor te dragen, en dit nodig hebbende voor zijn geheugen, enige punten aan te tekenen; maar dat moet dan niet altijd hetzelfde blijven; maar hij moet veranderen naar tijdsgellegenheid, en dan voorts van de Geest afhangen, en zich noch aan woorden binden, noch aan zaken, maar opvolgen de Heilige Geest, voorbiddende met onuitsprekelijke zuchtingen, zo in zaken, uitdrukkingen, als bewegingen.
- (b) In het openbaar bidden moet hij trachten, niet alleen eerbiedigheid en ontzag te hebben voor die grote Majesteit, tot welke hij spreekt, maar die ook uitwendig te vertonen, zonder gemaaktheid en nabootsing, maar in waarheid en gematigdheid.
- (c) De zaken en wijze van voorstellen moeten zodanig geschikt worden, dat het bekwaam is om de gemeente aan te doen en te bewegen, om in een biddende gestalte hem na te volgen, en op zijn gebed telkens amen te zeggen. 't Is schrikkelijk, zonder verstand zo maar enige woorden daarheen te rabbelen, van 't een op 't ander te springen, en alles zonder slot en zin daar maar heen te zeggen. De gemeente zal veel meer nut en aandacht kunnen hebben in een formuliergebed, dan in zo'n ijdel verhaal van woorden.
- (d) Als hij bidt om bijstand voor zich in het prediken, zo moet hij zich wachten zo te bidden, alsof hij in zijn kamer alleen bad, en het woord ik en mij te gebruiken, want dan kan de gemeente niet mee bidden; maar hij moet in de derde persoon spreken, en dat zo voor zich, als tegenwoordig de mond des Heeren tot zijn volk te zullen zijn, biddende dat God hem tot dat werk bekwaam make, en dat door hem de gemeente stichting mocht ontvangen.
- (e) In het gebed veel van zijn lichamelijke zwakheden te spreken, zo men enige ongestalte heeft, of het zich inbeeldt, dat schijnt zeer het medelijden van de mensen te beogen of verschoning te verzoeken, als men niet al te wel predikt, omdat men misschien niet al te veel gestudeerd heeft, of om verwondering te verwekken, dat men zo zwak zijnde, het zo wel gemaakt heeft.

Prediken

IX. 2. Het tweede werk is prediken, een groot werk. Lukas 9:2, *En zond ze heen om te prediken het koninkrijk van God.* 2 Tim. 4:2, *Predikt het Woord.* Hiertoe is nodig:

- (a) dat hij met verheffing van het hart zich levendig te binnen brengt dat God hem gezonden heeft, dat hij als een gezant van God op de predikstoel komt, en in de naam van God spreekt, en de mond des Heeren is tot de gemeente; dat moet in hem verwekken een vrezen en beven, zo in de zaken, die hij zeggen zal, als in de wijze, hoe hij zal spreken, omdat de Heere daarop nauw let, of hij alzo predikt, als hem bevolen was.
- (b) Dat hij zich levendig voorstelle de noodzakelijkheid en het voordeel van het predikambt, dat het een kracht Gods is tot zaligheid, het middel, waardoor God zielen uit het rijk van de duivel en de macht van de duisternis overbrengt tot het

wonderbare licht, in het rijk van de Heere Jezus, en dat hij daarom wel toe te zien heeft, én wat hij zegt, én hoe hij 't zegt, of het wel bekwaam is om dat einde te bereiken.

- (c) Dat hij hebbe een predikend hart, namelijk, ontzag voor God, in wiens naam hij predikt, en liefde tot de welstand van de zielen, voor wie hij predikt. Dat hij zich geheel ontbloot vindt in zichzelf, en levendig overtuigd is van zijn onbekwaamheid in zichzelf, zodat hij niet vertrouwt op wèl gestudeerd te hebben. Dat hij vooraf veel bidde, niet zozeer dat hij er wel doorraake, maar om een geheiligd hart, om gedurige vertegenwoordiging van God, om gepaste uitdrukkingen, en om zegen over zijn prediking tot bekering, vertroosting en opbouw van de zielen, en dat niet, opdat de gemeente genoeg in hem neme, en de prediking prijze, maar uit liefde tot de welstand van de zielen.
- (d) Dat hij de zaken zelf eerst op zijn hart drukke, en dat hij op die gestalte eerst zelf overgebracht worde, die hij anderen wil indrukken, en alzo van hart spreke tot het hart.
- (e) Dat hij al zijn geleerdheid gebruike om zaken te bedenken, en om die op het klaarste en krachtigste voor te stellen, maar dat hij geleerdheid gebruikende de geleerdheid verberge op de predikstoel; want te arbeiden om de naam van geleerdheid te hebben, en daartoe veel Latijn op de predikstoel te brengen, is eigen beoging, en ieder woord Latijn is dikwijls een pond vlees, en 't is dikwijls veracht bij de geleerde Godzaligen, wier toeleg is om door openbaring van de waarheid zich aangenaam te maken aan de gewetens van de mensen. Hieronder begrijp ik niet de kracht van de Hebreeuwse en Griekse grondwoorden uit te halen.
- (f) Dat hij die stoffen uitkieze om te verhandelen, die hij na voorgaande gebeden oordele de bekwaamste te zijn voor zijn gemeente, en voor de omstandigheden des tijds en voorvallen; en indien hij een hoofdstuk, boek of brief vervolgens verhandelt, dat hij evenwel zijn tijden hebbe om vrije teksten te prediken.
- (g) Dat hij in al zijn prediken beoge harten te raken, en zo op het hart doelende, dat over te brengen, te troosten en op te wekken.
- (h) Dat hij het werk verricht hebbende, van de predikstoel afkome als Mozes van de berg, zodat het ontzag voor God en de gewichtigheid van dat grote werk zich nog in zijn aangezicht vertone, en dat hij van de predikstoel afkomende niet terstond het in een andere praat sla, of naar wat nieuws vrage.
- (i) Dat hij thuis komende, terstond naar zijn kamer ga, daar overlegge in wat gestalte hij gepredikt heeft, en zich daar vernedere voor God over het gebrek, en de Heere danke over de bijstand, en dat hij bidde om zegen over het Woord én in hen én in de gemeente.

Catechiseren

X. 3. Het derde werk is Catechiseren, dat is door vragen en antwoorden de waarheid en de oefening van de Godzaligheid in te scherpen. Lukas 1:4. *Opdat gij moogt kennen de zekerheid van de dingen, waarvan gij (gecatechiseerd) onderwezen zijt.* Gal. 6:6. *Die (gecatechiseerd) onderwezen wordt in het Woord, dele mede ... degene, die hem (catechiseert) onderwijst.* Ik kan niet zien, hoe een predikant met een goed gemoed kan leven en sterven, die zijn werk niet maakt van catechiseren; want het volk is

doorgaans onwetende, en de vloeiende predikingen zijn niet bekwaam om de onwetende de eerste beginselen van waarheid en Godzaligheid in te planten. Daartoe is catechiseren het bekwaamste middel, 't welk is hetzelfde als prediken, maar de wijze is verscheiden.

De catechisaties kunnen bekwaamelijk tot vier soorten gebracht worden (van de particuliere catechisaties van de ouderen met de kinderen en huisgenoten, alsmede van de ene particulier met de ander, spreken wij nu niet) namelijk:

1. Catechisatie met kinderen, om hen de eerste beginselen van de leer van Christus naar hun begrip in te planten, want zij zijn gedoopt, en alzo van de kerk ingelijfd; daarom komt het de leraren toe, op hen zowel opzicht te hebben, en hen zowel te weiden als andere lidmaten.
2. Voor competenten, die genegen zijn zich ten Heiligen Avondmaal te begeven. Want hoe zullen ze belijdenis doen van hun geloof, en rekenschap geven van de hoop die in hen is, als zij de waarheden niet grondig kennen, en hoe zullen zij ze kennen, zo zij niet onderwezen worden? De onderwijzing, die zij als kinderen hebben genoten, is hiertoe niet genoegzaam, zij moeten verder in de kennis van de waarheid opgeleid, en tot de oefening van de Godzaligheid bewerkt worden. Men moet wel toezien, wie men tot de tafel des Heeren toelaat; want daaraan hangt de welstand of het bederf van de kerk. Onnozele predikanten, ellendige lidmaten, die op het opzeggen van de artikelen van het geloof, en het gebed des Heeren toegelaten werden!
3. Voor jongelingen en andere manspersonen, om die bekwaam te maken tot de verdediging van de waarheden tegen de partijen, en om ze tot behulpzels, 1 Kor. 12:28, te gebruiken, om door hen deze en gene te onderwijzen of anderszins te bestieren, om hen te maken ziekenbezoekers, voorlezers, zo in de gemeenten, alsook op koopvaardij- en oorlogsschepen, en om zelfs de bekwaamsten uit hen predikanten te maken.
4. De vierde is een catechisatie over de oefening van de Godzaligheid, om de handelingen Gods met de zielen in haar bekering en voortgang te ontdekken, om gevallen van geweten en allerlei staten van de zielen, in blijdschap en droefheid, in ijver en traagheid, in strijd en overwinning, voor te stellen, en besturingen te geven, om alzo een ieder een vaste gang te doen hebben in de weg tot Godzaligheid. Dit geschiedt of door vrije samenspraken, in welke een ieder vraagt en antwoordt onder het bestuur van de leraar, of dat het geschiedt bij wijze van formeel catechiseren, 't zij dit geschiedt in openbare plaatsen, 't zij in particuliere bijeenkomsten van enige weinigen.

Visiteren en bezoeken van de lidmaten

XI. 4. Het vierde werk is visiteren, dat is, de lidmaten van huis tot huis te bezoeken. Spr 27:23. *Zijt naarstig om het aangezicht uwer schapen te kennen.* Zal men ze kennen, zo moet men een ieder naar de staat van zijn ziel vragen, en wat hij doet, of hij zich gewent 's morgens, 's middags en 's avonds alleen te gaan om te bidden en Gods Woord te lezen? Of hij huisoefeningen heeft? Of hij zijn kinderen onderwijst, en laat onderwijzen? Hoe hij zich gedraagt in zijn beroep? Of hij werk maakt de openbare godsdiensten bij te wonen? Of hij de sabbat heiligt? Wat hij doet tot stichting van een ander? Alsdan zal hij stof hebben om een ieder te behandelen naar zijn gelegenheid,

en dat niet alleen nodig te doen voor de bediening van het Heilig Avondmaal, maar ook dagelijks buiten die gelegenheid, en dat niet alleen bij de zieken en door zwakheid tehuis blijvenden, maar ook bij de gezonden. Omtrent de bediening moet men niet huis in, huis uit lopen, als een bedienaar ter begrafenis, zich maar haastende om gedaan te hebben, om alzo het verwijt niet te hebben, dat men niet bezoekt.

Men moet niet bij allen hetzelfde spreken: *Is er ook enige verhindering?* Neen.

Wij wensen u veel zegen enz., en daarmee voortgaan, en daar dan hetzelfde.

Men moet zich niet eerst mengen in een burgerlijk gesprek, en dan op 't laatst iets zeggen van het Heilig Avondmaal; want door de vorige gesprekken is 't hart buiten staat om uit de aanspraak veel nut te trekken; men moet maar terstond tot de zaak komen; dat moet men voor geen bezoeken van de lidmaten achten, dat men zich ophoudt in zulke huizen, waar men een goede roemer wijn of andere verkwikking krijgt, waardoor de tijd te kort schiet voor anderen, die zich dan met een woord of twee tevreden moeten houden. Ellendige predikanten! ellendig huisbezoek! als 't zo gaat.

Bediening van de sacramenten

XII. 5. Het vijfde werk is het bedienen van de heilige sacramenten. Die gezonden worden om te prediken, worden ook gezonden om de sacramenten te bedienen; deze voegt de Heere Jezus te samen. Matth. 28:19 ... *Gaat dan heen, onderwijst al de volken, dezelve dopende.* Gelijk zij de mond des Heeren zijn in het prediken, zo zijn ze de hand van de Heere Jezus om aan zijn bruid de trouwpenning over te geven. Hierin moet de leraar te werk gaan met het grootste ontzag voor God; telkens moet hij de indruk vernieuwen, dat hij het doet als een gezant van Christus, dat het zijn tekenen en zegels van het lijden en de dood van de Heere Jezus Christus, die hij overgeeft, dat hij aan ieder de belofte van het evangelie, die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven, verzegelt. Zonder deze gestalte de sacramenten te bedienen, en dat zo maar heen, als een gemakkelijk werk, te doen, is aan des leraren kant een schrikkelijke ontheiliging van de heilige dingen.

Oefenen van de sleutels

XIII. 6. Het zesde werk is het oefenen van de sleutels van het koninkrijk van de hemelen. Joh. 20:23. *Zo gij iemands zonden vergeeft, die worden zij vergeven, zo gij iemands zonden houdt, dien zijn ze gehouden.* In 't bijzonder mag en moet de leraar de sleutel des Woords gebruiken, om aan de gelovigen vergeving van zonden te verkondigen, en dat met toepassing op dezen en genen, die hij waarlijk gelovig bevindt, om alzo de zwakgelovigen te versterken; dit kan hij niet onfeilbaar weten, maar wel of het ernaar gelijkt, zodat hij in zijn hart gelooft dat zulk een gelovig is, in welk oordeel hij doorgaans wel een waar oordeel kan hebben, doch hij kan bedrogen worden, daarom is de bijzondere toepassing onder die voorwaarden, indien zij het in waarheid zijn.

Zo mag en moet ook de leraar de sleutel des Woords in 't bijzonder gebruiken tegen de godloze lidmaten, met toepassing op dezen en genen, hun aanzeggende dat ze onbekeerd zijn, geen deel aan Christus hebben en verloren zullen gaan, doch onder die voorwaarde, indien zij zich niet bekeren. Gelijk de leraren zo in 't bijzonder deze

sleutel gebruiken moeten, zo moeten ze het ook in 't openbaar van de predikstoel dikwijls doen.

Eerst moet hij duidelijk en klaar ontdekken wie gelovigen zijn, zodat een ieder, zijn staat zien kan, en dan moet hij aan de zodanigen de vergeving van de zonden verkondigen. Aan de anderen kant moet hij de onbekeerden ook klaar en krachtig ontdekken aan hun zelf, en dan hun aanzeggen dat ze nog onder Gods toorn liggen, en de verdoemenis te verwachten hebben, indien zij onbekeerd blijven. Deze sleutel moet de leraar getrouwelijk, in veel tederheid van het hart, zonder aanzien van personen, vrijmoedig gebruiken als een macht, hem van Christus gegeven, tot opbouw van zijn koninkrijk, en daarom heeft hij wel toe te zien, hoe hij deze sleutel gebruikt. Zo hij die laat liggen en niet gebruikt, hij is ontrouw aan Christus en Zijn kerk; zo hij de Godzaligen daardoor bedroeft, en de godlozen daardoor stijft, hij mag wel vrezen voor het oordeel van God. Ez. 13:22. *Omdat gij het hart des rechtvaardigen door valsheid hebt bedroefd gemaakt, daar Ik hem geen smart aangedaan heb, en omdat gij de handen des godlozen gesterkt hebt opdat hij zich van zijn boze weg niet afkeren zou, dat Ik hem in 't leven behield; daarom, enz.*

De tweede sleutel, *de Christelijke ban* komt hem niet toe alleen te gebruiken, maar moet die gebruiken als een lid van de kerkenraad, van welke wij een weinig beneden zullen spreken.

Regeer-ouderlingschap

XIV. Gesproken hebbende van het predikambt, gaan wij voort tot de tweede bediening in de kerk, welke is het Ouderlingschap. Dit ambt heeft van oude tijden af veel bestrijders gehad, omdat het recht strijdig is tegen de antichristelijke heerschappij en opperheid in de kerk; de bisschoppen in Engeland verwerpen dit ambt ook, omdat het tegen hun heerschappij strijdt. De Arminianen, die door vleierij de overheden aan hun zijde meenden te krijgen, en daartoe haar de kerkelijke macht in handen overgaven, hebben dit ambt, schoon zij nu ouderlingen hebben, verworpen, 't zelf noemende een nieuwe vond. Waarheen ook wel de een of ander uit ons zou willen, om te vrijer. hun dwalingen te kunnen voortzetten, of de baas te spelen. Daarom zal 't nodig zijn, dat wij, eer wij de plichten van hun ambt voorstellen, tonen dat het ouderlingsambt van een Goddelijke instelling is, 't welk blijkt:

Is van een Goddelijke instelling

Bewijs 1. 1 Tim. 5:17. *Dat de ouderlingen, die wel regeren, dubbele eer waardig geacht worden, voornamelijk die arbeiden in 't Woord en de leer.* De opzieners van de kerk worden met een gewone naam ouderlingen genoemd; 't zij wegens hun jaren, want bedaaften werden tot dat ambt verkoren, 't zij wegens hun verstandigheid, welke een ouderdom genoemd wordt. Timotheus was jong van jaren, nochtans was hij tot ouderling verkoren. Deze ouderlingen worden hier wel duidelijk onderscheiden, sommigen die alleen regeerden, anderen die ook leerden. De laatsten verheft de apostel boven de eersten, 't welk het woord voornamelijk klaar te kennen geeft.

1. Uitvlucht. Men mocht zeggen: *Dat hier maar is een tegenstelling tussen de leraren, die uit al hun macht arbeiden, en die welke slapper zijn in hun werk.*

Antwoord.

Die slap zijn in hun werk, zijn geen dubbele eer, maar bestraffing waardig; dus kunnen onder de eersten geen leraren verstaan worden.

2. Uitvlucht. *Door de eersten worden de diakenen verstaan.*

Antwoord.

De diakenen worden nooit ouderlingen genoemd, en hun werk is niet regeren.

3. Uitvlucht. *Hier worden zulke ouderlingen verstaan, die traktement moeten ontvangen, maar de regeer-ouderlingen ontvangen geen traktement, zo worden die dan onder de eerste ouderlingen niet verstaan.*

Antwoord.

't Is nergens verboden hun traktement te geven; indien zij al hun tijd in 't werk van de gemeente besteedden, zo was de gemeente schuldig hun traktement te geven.

XV. Bewijs 2. 1 Kor. 12:28. *God heeft er sommigen in de gemeente gesteld, ten eerste apostelen, ten tweede profeten, ten derde leraren, daarna ... regeringen.* Regeringen is een ambt onderscheiden van leraren; want die woorden ten eerste, ten tweede, ten derde, daarna, bewijzen klaar, dat ieder een bijzonder ambt is. En dat regeringen ouderlingen zijn, wier werk regeren is, blijkt uit 1 Tim. 5:17. *Dat de ouderlingen die wèl regeren.*

1. Uitvlucht. *Door regeringen worden verstaan de overheden.*

Antwoord.

Het overheidsambt is van God in de kerk niet ingesteld. De overheden regeren, gebiedende als machthebbenden. Nu, God heeft alle heerschappij verboden in de kerk. De apostel schreef aan de Corinthiërs, wier overheden ongelovige heidenen waren.

2. Uitvlucht. *Door regeringen kunnen hier zulke ouderlingen niet verstaan worden, omdat die geplaatst worden naar kracht en gaven van de gezondmaking, behulpzels, daar ze dan voor die gesteld moesten worden, omdat zij waardiger zouden zijn dan de genoemden.*

Antwoord.

Uit het eerste of laatste noemen kan men de trap van de waardigheid niet besluiten. In het eren van de ouders, wordt de moeder gesteld vóór de vader, Priscilla wordt genoemd voor haar man Aquila, Hand. 18:18.

XVI. Beijs 3. In de Handelingen der apostelen komen doorgaans de ouderlingen voor als onderscheiden van de leraren, als lieden die regeren en niet leren, Hand. 15:2, 4, 6, 22. In het Jodendom waren ook ouderlingen, deze waren onderscheiden van Levieten en Priesters en Schriftgeleerden, Matth. 16:21. Zo heeft de Heere Jezus Zijn kerk van het NIEUWE TESTAMENT ook willen geregeerd hebben door mannen, welke van de leraren onderscheiden zijn. Zie: Hand. 15:2, 4, 6, 22. *Dat Paulus en Barnabas, en enige anderen uit hen, zouden opgaan tot de apostelen en ouderlingen naar Jeruzalem. Zij werden ontoangen van de Gemeente, en de apostelen, en ouderlingen. De apostelen en ouderlingen vergaderden te samen. Toen heeft het de apostelen en de ouderlingen, met de gehele Gemeente goed gedacht.*

- (a) Nu, de apostelen waren ook ouderlingen, 1 Petrus 5:1, 2. 1 Joh. 1:1. 3Jo 1:1. Behalve deze waren er nog andere ouderlingen.
- (b) De apostelen behielden het prediken aan zichzelf te Jeruzalem: Hand. 6:2, 4. *Het is niet behoorlijk, dat wij het Woord van God nalaten, en de tafelen dienen; maar wij zullen volharden in het gebed, en in de bediening des Woords.*

Nooit leest men dat te Jeruzalem in die tijden anderen, dan de apostelen, gepredikt hebben, of dat er leraren in de gemeente geweest zijn, behalve de apostelen; nu, hier worden nog andere ouderlingen onderscheiden van de apostelen; dus is het ouderlingsambt onderscheiden van het ambt der leraren.

Tegenwerping 1.

XVII. Hiertegen brengt men in: de ouderlingen zijn een deel ongeleerde mensen, veel de geringsten van het volk, zij overheersen zelfs de leraren, zij zijn er ook niet van node, de leraren kunnen het werk wel af, enz.

Antwoord.

Van wat afkomst waren de apostelen? Hun onbekwaamheid en hun gebreken nemen het ambt alzo weinig weg als die van de predikanten. Zij zijn immers nut, al was het maar om op de leer en leven van de leraren te letten, en de heerschappij van de leraren te verhinderen; de leraren kunnen het niet af, als alles wel zal bestierd worden; het heeft God zo liefd zo'n bediening in de kerk te stellen, daarmee is het uit. Wie durft tegen God zeggen: waarom doet u zo?

Tegenwerping 2.

1 Tim. 3 maakt de apostel alleen gewag van opzieners en diakenen.

Antwoord.

- (a) Dat in een plaats niet staat, vindt men in andere plaatsen.
- (b) Opzieners kan wel beide ouderlingen bevatten.

Tegenwerping 3.

Het werk van de ouderlingen is, de gemeente te weiden, Hand. 20:28. Dat geschiedt door het Woord, 't welk het werk van de leraren is; dus worden door ouderlingen leraren verstaan.

Antwoord.

Tot opzicht hebben en weiden behoort zowel regeren als prediken, en ook is het de plicht van de ouderlingen particulier te spreken, te vermanen en te bestraffen uit het Woord.

Uit alle deze blijft het vast, dat het ouderlingsambt door God is ingesteld.

Der ouderlingen hoedanigheden

XVIII. Deze mogen van zelf niet lopen, maar moeten van de gemeente verkoren worden, gelijk wij boven van de herders hebben getoond, daarom zullen wij daarvan niet verder spreken; tot dit ambt behoort de hoedanigheid van de personen, en de uitvoering van hun werk. Van de hoedanigheden van de ouderlingen zullen wij ook niet verder spreken, die zijn dezelfde met die van de leraren, waarvan boven in 't brede is gesproken, alleen het tweede uitgenomen, slaande op het openbaar prediken; niet dat de ouderlingen de geleerdheid en de bekwaamheid om te

prediken niet moeten hebben, verre van daar, hoe geleerder, hoe bekwamer, hoe liever; maar dat is niet zo volstrekt nodig in de regeer-ouderlingen, maar van het werk van de ouderlingen zullen wij iets zeggen.

Zij zijn niet gekomen om in de kerk maar vooraan, en op een zacht kussen te zitten, ook niet om zich in te beelden, dat ze boven de andere lidmaten zijn, en nu over hen hebben te gebieden; ook niet om zich te gedragen, alsof ze heren en meesters over de leraren waren, omdat het hun plicht is op de leer en het leven van de leraren te letten, 't welk ook toch is 't werk van de leraren op hun leer en hun leven te letten. Ook niet om maar de goede raadgevingen van de leraren in de kerkenraad tegen te gaan, en te menen dat men een meesterstuk heeft uitgevoerd, als men de predikanten overboord heeft geworpen; ook zijn zij niet gekomen om maar jaloers te zijn, en maar blindelings te volgen wat de leraar wil; maar hun werk is in alle nederigheid, wijsheid, liefde, met de leraren het beste van de kerk te bevorderen. Het werk van de ouderlingen is gelijk van de leraren tweërlei, of dat ieder op zichzelf te verrichten, of 't welk hij met andere in kerkenraden, classes en synoden heeft uit te voeren.

Hun werk

XIX. Ieder ouderling heeft werk naast de gemeente. Hij moet zich aanmerken als van de Heere tot dat werk gezonden, met die indruk, en in die hoedanigheid moet hij al zijn werk aanvaarden en uitvoeren. Zijn werk is:

Acht geven op de kudde

1. Acht hebben op de gehele kudde, Hand. 20:28. De gemeente Gods te weiden, 1 Petrus 5:1-3. Dat is, de gemeente bij elkaar te houden, de afdwalenden wederom bij de kudde te brengen, te passen op wolven, die van buiten aankomen om door valse leer de lidmaten te ontrusten, daar terstond bij te zijn, die door het Woord van God te verjagen, de kudde te bezorgen van goede weide. Niet alleen als er predikanten te beroepen zijn, naar de bekwaamsten en Godzaligsten te zoeken, maar ook dezelve te brengen tot de prediking, tot de catechisaties en stichtelijke bijeenkomsten. 't Werk is ook alle twist en tweedracht te weren en bij te leggen, opdat de lidmaten als lammeren in liefde en vrede leven met elkaar, en zo de ogen over de gehele gemeente te laten gaan met zorg voor onheil, en liefde tot haar welstand.

In 't bijzonder op ieders gedrag

XX. 2. In 't bijzonder letten, hoe een ieder lidmaat zich gedraagt. Daar moet een bijzonder toezicht zijn, wat men in huis doet, of er liefde en vrede is, of een ieder huisgenoot zich in zijn staat wel gedraagt naast anderen; of er huisoefeningen zijn, of er Gods Woord wordt gelezen, of de kinderen worden onderwezen, of men ze wel opvoedt, ter schole laat gaan, een eerlijk beroep laat leren. Of ieder vader een eerlijk beroep heeft, hoe hij zich daarin gedraagt; wat gerucht en naam een ieder lidmaat heeft bij de mede-inwoners, opdat hij wete hoe hij een ieder te behandelen heeft; in één woord, hij moet over alles zijn oog laten gaan, en verneemt hij, dat er elders iets ontsteld is, hij moet er terstond bij zijn, om het terecht te brengen. Daartoe is nodig dat de ouderlingen de gemeente in kwartieren verdelen, gelijk de leraren in de steden doen, dan kunnen ze te nauwer kennis nemen van alles. De ouderlingen

moeten zich niet inbeelden, dat zij hun plicht al wel waargenomen hebben in deze, als ze in het huisbezoek de predikant hebben vergezelschaft, al hebben ze niet een woord gesproken; neen dat vergezelschappen is maar om dat huisbezoek te aanzienlijker te maken, en de lidmaten te meerder indruk te geven van de noodzakelijkheid van de voorbereiding ten Heilig Avondmaal, om de leraar met raad en daad bij te staan, als er gevallen komen, die dat vereisen, om van de leraar te leren, hoe men zielen moet behandelen, om aan te merken waar hij na gedaan huisbezoek heeft te gaan, om te verrichten wat daar nodig is; maar hij moet zelf alleen ook het werk doen.

Om een ieder te overreden, dat het zijn plicht is, die God hem opgelegd heeft, zo heeft hij aan te merken:

- (a) de woorden *acht geven, weiden, opziener*, Hand. 20:28. Dat werk kan immers niet verricht worden zonder bijzonder toezicht, en letten of een ieder zich behoorlijk gedraagt in belijdenis en wandel, gelijk het formulier zegt.
- (b) Dat acht geven op een ander is zelfs de plicht van bijzondere lidmaten: Hebr. 10:24. *Laat ons op elkaar acht nemen*. Veel meer is het dan de plicht van die, wiens naam is opziener.
- (c) Ik vraag ieder: zou het kwaad zijn, dat hij zo deed, zou hij zich bezondigen? Een ieder zal immers zeggen *neen*. Verder: zou het niet goed zijn, zou het niet strekken tot intoming van de lidmaten, wetende dat erop gelet, wordt, en ter ore van de predikant en ouderling zal komen, zou het niet zijn tot grote stichting van de gemeente? Een ieder zal immers moeten antwoorden *ja*. Welnu dan, *wie weet goed te doen en niet doet, die is het zonde*, Jak. 4:17.

Onwetenden te onderwijzen.

XXI. 3. Onwetenden te onderwijzen. Want:

- (a) dat is de plicht van ieder mens: Kol. 3:16 *Leert en vermaant elkaar*. Veel meer dan van een ouderling.
- (b) 't Is onbetwistelijk het werk van de leraren. Nu, al wat een predikant doen moet buiten prediken, is ook de plicht van de ouderlingen, zij worden te samen met één naam ouderlingen genoemd.
- (c) De synoden verklaren, dat het hun plicht is, niet alleen van huis tot huis ieder onwetende te onderwijzen, maar ook catechisaties te hebben, niet alleen in 't bijzonder hier en daar in een huis, maar ook zelfs openbaar in de kerk.
- (d) De vraag is: zou het zonde zijn als hij het deed? Zou het niet goed en nuttig zijn als hij het deed? Wel dan, zo is hij ook in zijn geweten overtuigd, dat het zijn plicht is.

Vermanen, bestraffen, vertroosten

4. Want:

- (a) waartoe zou anders het acht geven op de kudde, het weiden, opzicht hebben, of een ieder zich wel gedraagt, zijn? Zou het zijn om dat maar eens aan te kijken? Neen; maar om zich dan naar de gelegenheid te gedragen.
- (b) 't Is de plicht van ieder lidmaat: Hebr. 3:13. *Leert en vermaant elkaar ten allen dage*. 1 Thess. 5:14. *Vermaant de ongeregelde, vertroost de kleinmoedigen, ondersteunt de zwakken, zijt lankmoedig jegens allen*. Veel meer is 't dan de plicht van ouderlingen.

- (c) 't Is de plicht van de predikanten, zo dan ook van de ouderlingen, want wij spreken hier van 't bijzondere.
- (d) En wederom dezelfde vraag: is 't zonde? Is 't niet goed?

Zieken bezoeken

XXII. 5. Zieken bezoeken, ook weduwen en wezen, en anderen, die in een bijzondere ongelegenheid zijn. Want:

- (a) dit is ieders plicht: Jak. 1:27. *De zuivere onbevleete godsdienst voor God en de Vader is deze: wezen weduwen te bezoeken in hun verdrukking. Matth. 25:36. Ik ben ziek geweest, en gij hebt Mij bezocht.* Schamen moeten zich dan zulke ouderlingen, die zich hiervan onttrekken.
- (b) 't Is de plicht van de predikanten, zo ook de hunne.
- (c) 't Zou niet kwaad maar goed zijn, zegt hun eigen geweten.
- (d) De zieken moeten de ouderlingen ontbieden: Jak. 5:14. *Is iemand krank onder u? dat hij tot zich roepe de ouderlingen van de gemeente en dat zij over hem bidden.* Ouderlingen staat hier zonder bepaling, zodat het vervat die onder de naam ouderling voorkomen, dat is, beide leer- en regeer-ouderlingen. Als dit met hart en ziel betracht wordt, en dat met die hoedanigheden, als daartoe van God gezonden, en zo van de ouderling als van de gemeente erkend wordt, dat zal een welgestelde gemeente veroorzaken.
Dit zijn dan enige plichten, die de ouderlingen alleen te verrichten hebben.
Wat nu de leraren en ouderlingen samen te verrichten hebben, zullen wij verhalen, als wij eerst in 't kort zullen aangewezen hebben het werk van de diakenen.

Diakenschap

XXIII. De derde bediening, die God in de kerk ingesteld heeft, is het diakenschap. Door diakenen verstaan wij hier een bediening in de kerk, onderscheiden van ouderlingen en leraren, om de armen in de gemeente naar het lichaam te onderhouden. God vergadert Zijn kerk ten merendeel uit armen, 1 Kor. 1:20. Altijd zullen er armen in de kerk zijn: Deut. 15:11. *De arme zal niet ophouden uit het midden des lands; daarom gebiede Ik u, zeggende: gij zult uw hand mildelijk opendoen aan uwen broeder, aan uw bedrukten, en aan uw armen in uw land.* Dit geeft gelegenheid aan de begoedigden om hun milddadigheid te bewijzen, en aan de armen om de voorzienigheid des Heeren over hen te erkennen, en dankbaar te zijn. Het zou lichtelijk gebeuren, dat verscheidene armen niet zouden komen tot kennis van de begoedigden, en dat ze alzo verwaarloosd worden, en door gebrek omkwamen, of tot schande van de kerk moesten gaan bedelen; daarom is het licht te zien, dat het nodig is dat er enige zijn, die hun werk daarvan maken, om over de armen opzicht te hebben, en zo heeft het de Heere ook behaagd, zo'n bediening in de kerk in te stellen. Hier is aan te merken, hun roeping, hun vereiste hoedanigheden, en hun werk.

Is van God ingesteld

Bewijs 1.

XXIV. Dat de Heere zo'n ambt heeft ingesteld, blijkt 1. uit: Hand. 6:3. *Ziet dan om, broeders, naar zeven mannen uit u, die goede getuigenis hebben, vol des Heiligen Geestes en der wijsheid, welke wij mogen stellen over deze nodige zaak.*

Bewijs 2.

Het diakenschap was niet alleen voor die tijd, toen om hoogdringende redenen de goederen samengebracht werden, en de kerk uit de gewone boedel leefde, maar gelijk de armen in de kerk nooit zullen ophouden, zo moet het diakenschap ook altijd blijven. In de gemeente van Rome waren ook diakenen, tot welkende apostel zegt: Rom. 12:8, *Die uitdeelt in eenvoudigheid*. Hij schreef ook aan de diakenen te Filippi: Filip. 1:1. *Met de opzichters en diakenen*. Hij onderwijst Timotheüs, 1 Tim. 3, hoedanig de diakenen moeten zijn. Waaruit dan blijkt, dat het diakenschap is van Goddelijke instelling.

Moeten van de kerk gekozen worden

XXV. Omdat het diakenschap een van God ingestelde bediening in de kerk en voor de kerk is, zo moet de verkiezing ook geschieden van de kerk, 't zij door al haar broederen, of door de vertegenwoordigende kerk, haar opzieners, en niet door de overheden, zo geschiedde het Hand. 6. En de apostel wil dat de diakenen eerst beproefd worden, en daarna dienen, 1 Tim. 3:10. Welke beproeving en daarna dienen insluit een verkiezing.

Dit stelt het *Formulier* van de bevestiging van de Diakenen vast. *Eerstelijk vraag ik u, zo ouderlingen als diakenen, of gij niet gevoelt in uw harten, dat u wettelijk van Gods gemeente, en mitsdien van God zelf tot deze heilige diensten, ieder in 't zijn, beroepen zijt?*

Omdat de diakenen zijn voor de kerk, zo past het hun niet aalmoezeniers te zijn voor degenen, die buiten zijn, en de giften van de kerk te vermengen met de gewone arme middelen. Want:

- (a) 't is tegen het einde en de beoging van het ambt.
- (b) Daar ligt stilletjes in een vermenging van de kerk met die buiten zijn, immers ten opzichte van de armen, alsof zij evengeliek waren, daar de kerk klaarblijkelijk in alles gescheiden moet blijven.
- (c) Daardoor wordt de milddadigheid van velen gestuit, omdat hun giften niet worden uitgedeeld naar hun oogmerk.
- (d) 't Is tot nadeel van de armen van de kerk, die anders rijkelijker kunnen onderhouden worden.
- (e) Het stijft de papisten en anderen in hun dwalingen en godloos leven, want zij worden toch onderhouden.
- (f) 't Neemt de luister van de kerk weg, die veel heerlijker zou zijn, als de diakenen van de overvloed ook vrijwillige milddadigheid betoonden aan deze en gene, die buiten zijn.

Hun hoedanigheden

XXVI. De hoedanigheden, die in de diakenen vereist worden, beschrijft de apostel, 1 Tim. 3:8, 9. *De diakenen evenzo moeten eerbaar zijn, niet tweetongig, niet die zich tot veel wijjn begeven, geen vuil gewin zoekers; houdende de verborgenheid van het geloof in een rein geweten*, vers 12. Dat de diakenen, enz. Hierbij moet men voegen al de deugden, die zij als Christenen moeten hebben, opdat ze voorbeelden voor anderen mogen zijn, en bijzonder die, welke behoren tot de deugd van milddadigheid, namelijk:

- (a) medelijdend, 1 Petrus 3:8, *Zijt ... medelijdend*; zó de nood van de armen wegen, alsof men zelf in dat lijden en in die armoede was, en alzo daarover aangedaan te

zijn; niet bars, niet trots, niet grauwend en snauwend, alsof men honden of vijanden voorhad.

- (b) Barmhartig, welke is een ontferming die genegenheid verwekt om te hulp te komen. Matth. 5:7. *Zalig zijn de barmhartigen.* Lukas 6:36. *Weest dan barmhartig.* 1 Petrus 3:8. *Met innerlijke barmhartigheid bewogen.* Hiertegen is: zijn hart toe te sluiten, zich hard te maken tegen de armen om niet te geven, of zo men iets om schandshalve of anderszins moet geven, dat men dan zo geeft, alsof men een hond een stuk broods toewerpt.
- (c) Zorgvuldig en bekommerd, hoe de arme mensen het stellen zullen, of ze al genoeg hebben om te leven en om de Heere te danken, gelijk een vader voor zijn kinderen zorgt. Job 29:15, 16. *Den blinden was ik tot ogen, en de kreupelen was ik tot voeten; ik was den nooddruftigen een vader.*
- (d) Blijmoedig en vriendelijk. Rom. 12:8. *Die barmhartigheid doet in blijmoedigheid.* 1 Petrus 3:8. *Met innerlijke barmhartigheid bewogen, vriendelijk.* Een goed woord, een vriendelijk gelaat, is zeer verkwikkelijk voor de armen, die door hun armoede terneergeslagen zijn, maar een wreed aangezicht, en een scherp snijdt door hun ziel.

Hun werk: onderhoud voor de armen vergaderen

XXVII. Het werk van de diakenen heeft opzicht op het vergaderen van geld, en op het uitdelen, en op de zielen van de armen.

1. Vergaderen. Zij moeten met de leraren en ouderlingen, die zowel opzicht moeten hebben op de armen als over de begoedigden: want der leraren ambt sluit in het ambt van ouderlingen en diakenen, en het ouderlingsambt sluit in het ambt van de diakenen, zij moeten, zeg ik, met die overleggen, vanwaar men genoegzame middelen zal kunnen bekomen, en gelegenheid wetende, daar naarstig bij zijn, om die waar te nemen.
2. In het uitdelen moeten ze gebruiken wijsheid en voorzichtigheid, dat ze niet naar de sleur geven; maar aan de meest behoeftigen het meeste, aan luien die het gegevene verkwisten, minder, opdat ze werken en spaarzaamheid leren. Anders moeten ze handelen met wezen en ouden, met zieken en kraamvrouwen. Anders die door hun eigen schuld arm zijn, en wel werken kunnen. Anders met diegenen, die een gebrek hebben, en niet werken kunnen, al zijn ze gezond. Anders met diegenen, die liever van honger met de hunne zouden vergaan, hoewel dat een zonde in hen is, dan bekend te zijn, dat ze van de diakonie iets trokken. Anders met degenen die tot armoede zouden vervallen, en door enige penningen geholpen kunnen worden, en staande kunnen blijven. Hiertoe is wijsheid van node, om tijd en wijze en omstandigheden wel te onderscheiden.
3. De diakenen moeten ook verzorgen de zielen, van hun armen, want zij zijn als vaders, en al wat het een lidmaat aan het ander moet doen, dat moeten zij bij uitnemendheid doen aan die, over welke de Heere hen gesteld heeft. Namelijk:
 - (a) de onwetenden onderwijzen, tot de prediking en catechisaties brengen.
 - (b) Hen vermanen, bestraffen, vertroosten naar ieders gelegenheid.
 - (c) De zieken bezoeken en hun zielen tot sterven bereiden, of tot meerder Godzaligheid, indien ze wederom gezond worden. Dus doende zullen ze zichzelf verkrijgen een goede opgang, en veel vrijmoedigheid in het geloof, dat is in Christus Jezus, 1 Tim. 3:13. Zij zullen zij u tot een sieraad in de kerk

en in staat gebracht worden, om aan de kerk meer nut te doen dan te voren, en hun gaven en genaden zullen vermenigvuldigd worden. Onder alle bedieningen is er geen die naar het lichaam lastiger en schadelijker is, dan het diakenschap. Dus verwonder ik mij dikwijls, en ik verblijd mij, dat de Heere de diaken zo'n gewilligheid en vaardigheid geeft, immers doorgaans in Nederland. Zij zijn zo blij, als zij rijke aalmoezen ontvangen, alsof zij het zelf kregen, zij laten het zich niet verdrieten tot laat in de nacht in hun werk bezig te zijn. In geen vergadering is meerder orde, doorgaans meerder eenheid, en meerder getrouwheid dan onder de diakenen, en de Heere beloont hen ook, hun gevende eer en aanzien, en makende dat hun eigen gelegenheid niet verminderd, maar dikwijls vermeerderd wordt.

XXVIII. Weten en doen moet bijzonder in de geestelijke bedieningen samengaan; daarom zullen wij bij de beschrijving van die ambten een opwekking voegen, om getrouw te zijn in de uitvoering daarvan, waartoe deze beweegredenen dienen:

Opwekking voor herders, ouderlingen en diakenen

Zij zijn van Christus gezonden

1. Is het niet de Heere Jezus, de Koning van Zijn kerk, die u, leraren, ouderlingen en diakenen, ieder tot zijn ambt en werk zendt? Het wordt in de wereld voor een grote gerekend een afgezant van een koning te zijn; maar hier is de Heere der heren en de Koning der koningen, die in Zichzelf is de waarachtige God, het Afschijnsel van des Vaders heerlijkheid, en het uitgedrukte Beeld van zijn zelfstandigheid. Die als Middelaar verheven is aan des Vaders rechterhand, die gezeten is met de Vader in zijn troon, en met eer en heerlijkheid gekroond. Deze heeft u geroepen en tot Zijn dienst gezonden met een in Zijn Woord beschreven boodschap. Die dan achting heeft voor deze Koning, die geestelijke ogen heeft om te zien, dat de geestelijke eer onvergelijkelijk de wereldse eer overtreft, dat de eer bij God en de Heere Jezus voor de heilige engelen en de kinderen van God, niet te vergelijken is bij de eer onder de mensen, die zal het de hoogste eer rekenen zijn ambassadeur en gezant te zijn, niet om zich daarop te hovaardigen, maar om gewillig en met blijdschap vaardig te zijn in de uitvoering van zijn gezantschap, gelijk de engelen doen, als ze een boodschap van God ontvangen. En hoe groter hij is, die u zendt, hoe zorgvuldiger men moet zijn om zijn bevel stipt na te komen. Zie dan, die eer doet u de grote Koning, die last, die heerlijke, die zoete, die voordelige last legt Hij op u, en letten met wat hart en getrouwe werkzaamheid u die uitvoert. *Zijt dan getrouw, zijt dan ijverig en hebt veel het oog op* 1 Kor. 9:16, 17. Indien ik het Evangelie verkondig, het is mij geen roem, want de nood is mij opgelegd. En wee mij, indien ik het Evangelie niet verkondig. Want indien ik het gewillig doe, zo heb ik loon, maar indien onwillig, de uitdeling is mij evenwel toebetrouwd.

Talenten ontvangen

XXIX. 2. De Heere heeft u voorzien met zodanige gaven en talenten als nodig zijn tot dat werk, waartoe Hij u zendt, de een minder, de ander meerder. Die talenten zijn u gegeven om er winst mee te doen. Hij heeft daarenboven u bekleed met achting en

aanzien bij het volk. Hij geeft u daarbij aanleiding en goede gelegenheden om met uw talent winst te doen. Wie bent u dan, die al deze schone weldaden, talenten, achting, gelegenheden, of stil zou laten liggen, of alleen daarmee pronken, pralen en wereldse eer met geestelijke weldaden zoeken? Zij zijn daartoe al te kostelijk. Erkent dan hun dierbaarheid en brandt in ijver om ze te gebruiken tot dat einde, waartoe zij u gegeven zijn, dat is, om uw Heere te dienen, en van Zijn kerk nuttig te zijn.

Daaraan hangt zaligheid en verdoemenis

XXX. 3. Aan uw werk hangt de zaligheid of verdoemenis van kostelijke edele mensenzielen. Als men een kerk vol mensen ziet, ieder heeft een onsterfelijke ziel, van nature gaan ze allen op de brede weg van het verderf, en dat voor eeuwig, daar is geen middel om hen te helpen dan gij, in wier mond de Heere het Woord van de verzoening gelegd heeft; indien u hen laat lopen, zij gaan verloren; wiens ziel zal dan niet aangedaan zijn om hen te helpen? Ligt er maar een mens in 't water, ieder schreeuwt om hulp, ieder doet wat hij kan om te helpen. Zal men dan niet ontroerd worden over het eeuwig verderf van de mensen naar ziel en lichaam, en bijzonder gij, die daartoe van de Heere Jezus gezonden zijt om hen te helpen, zult u dan al uw bekwaamheden niet bijbrengen, om te helpen zoveel u kunt, met onderwijzen, vermanen, bestraffen, en hen bij de hand te grijpen om ze uit het vuur te rukken, en hen als een roof van voor de hel weg te halen en voor Jezus' voeten neer te zetten?

Ook zijn er bekeerden in de kerk, daar zijn kleine kinderkens, daar zijn die verder gekomen, ieder verlangt en roept om voedsel, om melk, om een stuk brood, om daarbij geestelijk te leven; daar zijn er, die op de rechte weg al zoetjes voortgaan, daar zijn er ook, die als verloren schapen dolen, daar zijn gezonden, daar zijn zieken, daar zijn die bijna dood zijn, en overgaan naar de eeuwigheid; ieder doet zijn ziel open en verlangt naar een woord van versterking en vertroosting, ieder ziet of u niet komt, en gaapt u de woorden uit de mond. u hebt brood en wijn, de Heere heeft u gezonden om hen te versterken en te vertroosten, en heeft u daartoe bekwaamheden gegeven. Hoe mag het van uw hart, hen van honger te laten sterven, hun het voedsel dat de Heere Jezus u voor hen gegeven had, niet te geven, 't zij uit luiheid of achteloosheid? Zo daar enige beweging van liefde, zo daar enige ontferming is, u zult uit aanmerking van de zielen, zo onbekeerden als bekeerden, bewogen worden om hen uit alle macht te helpen.

' t Is de gemeente Gods

XXXI. 4. Ziet u op de gemeente, over welke de Heere u tot opzieners gesteld heeft, 't is de gemeente Gods de gemeente, die Christus met Zijn bloed gekocht heeft, die Christus heeft liefgehad, en voor welke Hij Zichzelf heeft overgegeven. Des Heeren dierbare zonen en dochters, zijn troetelkinderen; over deze heeft de Heere u als voedsters gesteld. Zult u dan zulke lievelingen des Heeren niet teder behandelen, hen bewaren voor 't geweld van degenen, die ze kwaad willen doen, hen bewaren voor dwalen, hun spijze en drank geven, en ze opvoeden als zulke beminden van de Heere Jezus? Zal Jezus hen met Zijn bloed kopen, en zult gij u van hen niet aantrekken? Zo de liefde van Jezus tot Zijn kerk op uw hart komt, de liefde tot de kerk zal u ook arbeidzaam maken, om uit al uw macht hen te verzorgen, en het goede voor hen te zoeken.

God wordt daardoor verheerlijkt

XXXII. 5. De welstand van de kerk is de verheerlijking van God op aarde; daarom als de Heere Jezus ons lere bidden: *geheiligd worde Uw Naam*, zo voegde Hij terstond het middel daarbij: *Uw koninkrijk kome!* De kerk zou immers zijn een eer van Christus, die zou des Heeren lof vertellen, en de deugden Desgenen verkondigen, die hen uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht. Gods Naam wordt gelasterd, als het de kerk kwalijk gaat, als daar veel ergernissen in zijn. Maar als de kerk blinkt in heilige sieraden, met schone deugden versierd is, en veel vruchten draagt, dan wordt de Heere verheerlijkt, dan wordt de Heere erkend in Zijn volmaaktheden, dan juichen de engelen, dan verblijden zich de leraren, dan vermaken zich de kinderen van God, dan zien zij, die buiten zijn des Heeren heiligheid, en krijgen ontzag; dan wordt de Godlovede stem gehoord, dat er de hemel van weergalmt. Nu dan, opzieners van de kerk, de Heere heeft u gesteld om de kerk zo te bereiden; hebt u dan liefde en lust dat de Heere verheerlijkt wordt. Wees zeer werkzaam om de kerk in zulke staat te brengen.

Een ieder zal van zijn bediening rekenschap geven

XXXIII. 6. Gij, ieder in 't bijzonder, u zult Gode rekenschap geven over de zielen, die u toebetrouwd zijn geweest. Indien u ontrouw zijt geweest, wee u! Indien u getrouw bent geweest, ... *wel u!* Beeldt u niet in, dat er niet naar gezien zal worden, hoe u het gemaakt hebt; zeker de Heere zal u voor Zijn oordeel doen komen, en tot u zeggen:

"Geeft rekenschap van uw regering, hoe hebt gij uw zending, uw talenten, al de schonen gelegenheden beantwoord? Hoe hebt u de zielen behandeld? Zijn er ook door uw schuld verloren gegaan? Hebt u de handen van de godlozen gesterkt? Hebt u laten sterven dat sterven wilde? Hebt u teder acht gegeven op mijn lammetjes en zuigelingetjes? Of hebt u ze ten onrechte bedroefd, hen geslagen, hun hun sluier benomen? Waar zijn de zielen, die door uw dienst bekeerd zijn; vertroost zijn; opgebouwd zijn?"

O, wat zal dat een droevig onderzoek en navragen voor veel opzieners zijn! Wat een droevig en verschrikkelijk vonnis zal over hen uitgesproken worden! Hadden ze nooit geboren geweest, hadden ze nooit opzieners geweest! Door zijn eigen zonden verloren te gaan, en daarbij nog zo menige ziel tot zijn last te hebben, en die in het laatste oordeel te zien en te horen tegen u opstaan, en zeggen:

"U wist wel, dat ik onwetend was, u wist wel, dat ik in de zonde leefde, had u naar mij omgezien, had u mij gewaarschuwd, bestraft, onderricht en in de weg der zaligheid geleid, nu had ik zalig geworden; maar ziet, nu ga ik verloren; gij ontrouwe predikant, gij ontrouwe ouderling! God eise mijn bloed van uw hand. Hij behandelde u als de boze en luie dienstknecht!"

Maar wat zal het een zoete tijd zijn voor de getrouwe leraren, ouderlingen en diakenen, als de Heere hun arbeid, hun gebeden voor de gemeente, hun bijzondere aanspraken, vermanen, waarschuwen en leiden van de zielen, zal voor de dag brengen, en hen zal doen ingaan in de heerlijkheid, zeggende: *Wel gij getrouwe dienstknecht, over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal Ik u zetten, ga in in de vreugde uws Heeren!* Overweegt tot uw waarschuwing en opwekking deze teksten: Ezech. 3:18. *Zijn bloed zal Ik van uw hand eisen*, vers 19. *Gij hebt uw ziel bevrijd.* Hebr.

13:17, *Zij waken voor uw zielen, als die rekenschap geven zullen.* Matth. 25:30, *De onnutte dienstknecht, werpt uit in de buitenste duisternis, daar zal wening zijn en knersing der tanden.* Matth. 25:23, *Wel gij goede en getrouwe dienstknecht, over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal Ik u zetten, ga in in de vreugde uws Heeren.* Loopt deze teksten zo licht niet over, maar blijft er wat bij staan, totdat het gewicht op uw hart kome, en het u aanzette om getrouw te zijn in uw ambt.

Hoofdstuk 29

Van de Kerkelijke Macht en het gebruik van de Sleutels van het Koninkrijk der hemelen

Gesproken hebbende van het werk, 't welk ieder leraar, ouderling en diaken te verrichten heeft, gaan wij voort tot het werk, 't welk de leraren en ouderlingen te samen hebben te doen.

De leraren en ouderlingen samen maken uit, kerkenraden, classes en synoden

Dat er zulke vergaderingen behoren te zijn, blijkt:

1. Uit de noodzakelijkheid. De natuur leert de mensen, dat er geen republiek of maatschappij bestaan kan, zonder samenkomsten van degenen, die tot haar bestierders gesteld zijn, bijzonder als de republieken en maatschappijen zich uitstrekken tot verscheidene provincies, steden en dorpen; zo eist ook de kerk, dat haar opzieners samenkomen, niet alleen in iedere afzonderlijke kerk, maar ook in provincies, en die wederom bestaande uit meer en veel provincies; en indien het de nood vereist, zo moeten er ook vergaderingen gehouden worden, die uit al de kerken door de gehele wereld door haar afgezanten, bestaan, want 't is één kerk, opdat alzo de enigheid van de leer bewaard, en de kerk voor verwarring bevrijd worde.
2. 't Blijkt ook uit de handelwijze van de kerk in het OUDE TESTAMENT, in welke zij had een grote raad, van de Heere Jezus erkend, Matth. 5:22. *Wie tot zijn broeder zegt: Raka, die zal strafbaar zijn door de grote raad.*
3. Uit de handelwijze van de apostolische kerk, Hand. 15:6. *De apostelen en de ouderlingen vergaderden te samen, om op deze zaak te letten.* 1 Kor. 5:4. *Als gij en mijn geest te samen vergaderd zullen zijn.*

Hun werk.

II. Deze vergaderingen zijn de een onder en de ander boven, niet in heerschappij, maar in bestuur.

De leer zuiver te bewaren

1. Om de enigheid van de ware leer te bewaren, en de rechte zin van de Schrift te verdedigen tegen opkomende verdraaiingen, en alzo te zijn een pilaar en vastigheid van de waarheid, 1 Tim. 3:15. Maar niet om nieuwe leer en nieuwe godsdienst in te stellen, ook niet om van de Schrift gezag te geven, ook niet om de hoogste onfeilbare rechter van de verschillen te zijn. Want:

(a) God is de enige Wetgever, Jak. 4:12.

(b) Bij de Schrift mag men niets toedoen, ook niets daar afdoen, Deut. 4:2 Openb. 22:18.

(c) Menselijke geboden en inzettingen verwerpt de Heere Jezus, Matth. 15:9.

(d) Het werk van de leraren is, te leren al wat God hun in zijn Woord bevolen heeft, Matth. 28:19, 20.

(e) En ieder lidmaat moet toezien, dat hij geen dienstknecht van de mensen worde, en zich onder niemands macht late brengen, Gal. 5:1 1 Kor. 7:23.

Goede orde te houden

2. Om alle goede orde te bewaren, opdat alle dingen eerlijk en met orde geschieden, 1 Kor. 14:40. Dat de een de ander niet overheerse, dat de godsdienst betamelijk en zonder verwarring geschiede, en dat die niet worde nagelaten.

Ergernis te weren

3. Om alle ergernissen te weren, en tegen die de sleutels van het koninkrijk der hemelen, de Discipline of Kerkelijke tucht te gebruiken.

Sleutels van het koninkrijk der hemelen

III. Sleutels betekenen macht, deze is gebiedende, zo heeft de Heere Jezus als de Heere over de kerk, macht over haar: Openb. 3:7 Die de sleutel Davids heeft; die opent, en niemand sluit; en Hij sluit, en niemand opent. Of deze macht is bedienende, en wordt gebruikt op bevel en in de naam van de Heere Jezus: Jes. 22:22. Ik zal de sleutel van het huis van David op zijn schouders leggen. In deze laatste zin heeft Christus aan Zijn kerk sleutels gegeven: Matth. 16:19. Ik zal u geven de sleutels van het koninkrijk der hemelen. Dat is, macht om in de kerk in te laten en uit te sluiten.

Van het koninkrijk der hemelen.

Niet van het koninkrijk der macht, noch van het koninkrijk der heerlijkheid, maar van het koninkrijk der genade, 't welk is de kerk, in welke het alles hemels is; daar is een hemels koning, hemelse onderdanen, hemelse goederen, hemelse muren en poorten, hemelse macht om in en uit te laten. Deze macht verblijft, noch heeft haar zitplaats niet in de opzieners als oorzaken, en als eigenaars, zij hebben de macht in zichzelf niet, zij mogen daarmee niet handelen zoals zij willen, 't is hun eigen macht niet, noch door natuur, noch door gift, maar 't is en blijft Christus' macht, en zij zijn maar dienaars, door welke Christus die macht uitvoert.

Deze macht bestaat in binden en ontbinden, in zonden te vergeven en te houden: Matth. 16:19. *Zo wat gij zult binden op de aarde, zal in de hemelen gebonden zijn; en zo wat gij ontbinden zult op de aarde, zal in de hemelen ontbonden zijn.* Matth. 18:18, en Joh. 20:23. *Zo gij iemands zonden vergeeft, die worden ze vergeven; zo gij iemands zonden houdt, die zijn ze gehouden.* De vastigheid vloeit niet uit de dienaars, of ook niet uit enige verbintenissen, die God gedaan heeft om zich naar de wil en doen van de opziener te voegen, maar omdat het Christus' macht is, en die in zijn naam en naar zijn voorschrift en bevel geschiedt. Jes. 3:10, 11. *Zegt den rechtvaardige, dat het hem wel gaan zal. Wee den godloze, het zal hem kwalijk gaan.*

De eerste sleutel is de verkondiging van het Woord

IV. Deze sleutels zijn twee, namelijk, het Woord en de Christelijke Ban. De eerste Sleutel is de verkondiging des Woords. De Heere heeft aan Zijn kerk het Woord gegeven, en de dienaars, die het in Zijn Naam verkondigen, met dat gezag: *Wie u hoort, die hoort Mij, en wie u verwerpt, die verwerpt Mij,* Lukas 10:16. Met deze macht verkondigen zij de gelovigen de vergeving van de zonden en het eeuwige leven: Joh. 3:36. *Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven.* Hand. 16:31. *Geloof in de Heere Jezus Christus en u zult zalig worden.*

Met diezelfde macht sluiten zij het koninkrijk der hemelen voor de ongelovigen en onbekeerden, zolang als zij zo blijven en zich niet bekeren: Rom. 2:9. *Verdrukking en benauwdheid over alle zielen des mensen, die het kwaad werkt.* Joh. 3:36. *Die de Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn van God blijft op hem.* Daar is groot onderscheid, of iemand datzelve wel weet, of een particulier dat tegen hem zegt, dan of een dienaar van Christus in Christus' Naam, 't zij in 't openbaar, 't zij in 't bijzonder met toepassing op iemand in 't bijzonder, zegt: *gij gelovige, u bent een erfgenaam van het eeuwige leven, de zonden zijn u vergeven.* En wederom, *gij godloze, u verkondig ik, dat Gods toorn op u ligt, en dat u verdoemd zult worden, indien gij u niet bekeert.* Omdat het van een dienaar van Christus uit Christus' last tot hen gesproken wordt, zo moet het aan beide kanten zulke ingang in hun harten hebben, en zulke bewegingen in hen verwekken, de een tot vertroosting, en de ander tot verschrikking, alsof de Heere Jezus het in eigen persoon tegen hen zei, want het Woord is even vast.

De tweede is de christelijke ban

V. De tweede Sleutel is de Christelijke Ban. Deze is een bedienende macht aan de kerk gegeven, om de ergerlijke en godloze het koninkrijk der hemelen toe te sluiten, en het wederom te openen voor hen, als ze berouw hebben over hun vorig leven, en betering van het leven beloven, en met de daad bewijzen.

't Voorwerp zijn lidmaten

Deze sleutel heeft tot een voorwerp, niet Joden, heidenen, of iemand die buiten de kerk is, maar ergerlijke lidmaten van de kerk, 't zij alleen gedoopten, 't zij die ook ten Heilig Avondmaal zijn toegelaten. 1 Kor. 5:12, 13. *Wat heb ik ook die buiten zijn te oordelen? Oordeelt gij niet die binnen zijn? Die buiten zijn, oordeelt God. En doet gij deze boze uit ulieden weg.* Deze, die binnen zijn, zijn een voorwerp van de Christelijke Ban, als ze in leer en leven afdwalen, en menigmaal vermaand zijnde, daarin blijven. Zie:

1 Kor. 5:13. *Doet gij deze boze uit ulieden weg.* 1 Tim. 1:20. *Onder welke is Hymenéüs en Alexander, die ik de satan overgegeven heb, opdat zij zouden leren niet meer te lasteren.* Uit te werpen is Christus' bescherming te ontzeggen, en over te geven aan die, die buiten heerst, dat is, de satan.

't Werk is uitsluiten

VI. 't Werk van de Ban is, hen uit de gemeente uit te sluiten, niet meer te erkennen voor een lid van haar, en af te houden van de tafel des Heeren. Tot dit uiterste komt men door verscheidene trappen.

Heeft vier trappen

- (1) De eerste is: Vermaning, waarschuwing, bestraffing; 't zij bijzonder aan hun huis; 't zij, zo ze naar die niet vragen, in de tegenwoordigheid van de kerkenraad.
- (2) De tweede is: de tafel des Heeren hun te ontzeggen, omdat de censuur opzicht heeft, én op de ergerlijke tot zijn verbetering, én op de Kerk, opdat die niet gelasterd worde, en opdat niemand geërgerd worde, of zijn zonden navolge, 1 Kor. 5:6. Weet u niet dat een weinig zuurdesem het gehele deeg zuur maakt? Zo moet men in sommige gelegenheden wel iemand, die een ergernis begaan heeft, om wille van de kerk afhouden, die men anderszins om zijns zelfs wille wel zou toelaten; omdat hij bij uitnemendheid berouw betoont, en voor en na de gegeven ergernis onberispelijk en Godzalig leeft. Bijzonderlijk is de tweede trap voor die, welke in de ergernissen voortgaan.
- (3) De derde trap is: De ergerlijke in leer en leven voortgaande aan de gemeente als zodanig voor te stellen, opdat die wete, dat men de sleutels gebruikt, opdat die om de bekering van de afgedwaalde bidde, en ook opdat de ergerlijke beschaamd worde tot bekering. Eerst met verzwijging van de naam, en zo nog onveranderd blijvende, met bekendmaking van de naam, opdat het te meerder indruk hebbe op 't gemoed van de ergerlijke, en de gemeente. En als dit alles niet helpt, zo komt men tot:
- (4) De vierde en laatste trap, en men snijdt hem af, men ontzegt hem alle gemeenschap met de kerk, en men erkent die niet meer voor een broeder of zuster, men acht hem als een heiden. Dit was in de censuur in 't OUDE TESTAMENT Gen. 17:14. *Dezelve ziel zal uit haar volkeren uitgeroeid worden;* dat is, zijn naam zou uit het geslachtsregister uitgeschrappt worden, en hij gerekend worden, als niet van het zaad Abrahams, als niet in het verbond met zijn zaad opgericht. Dit is 't geen de Heere Jezus zegt: Matth. 18:17. *Indien hij ook van de gemeente geen gehoor geeft, zo zij hij u als de heiden en de tollenaar.* Dit is, dat de apostel Paulus zegt, 1 Kor. 5:13. *Doet gij deze boze uit ulieden weg.*

Het einde en oogmerk

VII. Het einde en oogmerk van de Ban, gelijk die niet is over alle mensen, als mensen, en om lichamelijke straffen op te leggen, maar alleen raakt mensen, als lidmaten van de kerk, in leer of leven niet overeenkomende met het Woord van God, zo zijn ook de einden van de Ban geestelijk, namelijk:

- (a) Tot beschaming van de zondaar zelf, ten opzichte van de Godzaligheid naast de wetten Gods. opdat hij zie, hoe verre hij daarvan, en van zijn belijdenis verschilt,

en zich schame voor God en Zijn kerk, en alzo tot inkeer kome, 2 Thess. 3:14. *Vermengt u niet met hem, opdat hij beschaamd worde.*

- (b) Opdat hij over de censuur gevoelig zijnde als over de straf van de Heere Jezus, zich bekere van zijn boze wegen: 1 Kor. 5:5. *Opdat de geest behouden moge worden in de dag van de Heere Jezus.* 1 Tim. 1:20. *Opdat zij zouden leren niet meer te lasteren.*
- (c) Om andere lidmaten te doen vrezen, voor de straf, die de Heere Jezus oefent, gelijk al de kinderen vrezen, als de vader een kind kastijdt, en om hen voorzichtig te doen wandelen: 1 Tim. 5:20. *Bestraf die zondigen, in tegenwoordigheid van allen, opdat ook de anderen vreze mogen hebben.*
- (d) Opdat de ergernissen weggenomen worden uit de kerk, zo voor degenen die binnen als die buiten zijn, welke door de ergernissen gelegenheid nemen om de godsdienst te lasteren; Rom. 2:24. *Want de Naam van God wordt om uwentwil gelasterd onder de heidenen.*
- (e) Om de gehele kerk voor oordelen Gods te bewaren: Jer. 5:25, 26. *Uw ongerechtigheden wenden die dingen af, en uw zonden weren dat goede van ulieden; want onder Mijn volk worden godlozen gevonden.* 1 Kor. 11:30, 31. *Daarom zijn onder u veel zwakken en zieken, en velen slapen; want indien wij ons zelf oordelen, zo zouden wij niet geoordeeld worden.*

Het gedrag van de opzieners

VIII. Het gedrag naast de censuur betreft, of de opzieners, die de censuur oefenen, of de persoon, die bestraft wordt, of anderen naast de gecensureerde. Die de censuur oefenen, moeten het doen in alle rechtvaardigheid, zonder aanzien van personen. Met grote voorzichtigheid, zachtmoedigheid, met grote deftigheid, zodat het ook in de aangezichten te zien is, dat ze in de tegenwoordigheid van de Heere Jezus zijn, en Zijn werk in Zijn Naam uitvoeren. In alle nederigheid, betonende dat ze het niet heersende doen, maar alleen als dienaars, in betoning van smart en medelijden met hun ellende, zodat ze 't doen, omdat ze het zo moeten doen tot hun en van de gemeente beste.

Van de gecensureerde

IX. De gecensureerde is verplicht zeer gevoelig te zijn, en zich die tuchting van de kerk te onderwerpen met droefheid. Want het is de bestraffing van Christus zelf, en hij heeft het beloofd, toen hij tot de tafel des Heeren toegelaten werd, en hij moet erkennen, dat de kerk het doet ten beste van hem en van het rijk van de Heere Jezus. Maar is een kerk zo vervallen, en zijn de opzieners zo godloos, dat ze de ergernis ongestraft laten, en zich kanten tegen de Godzaligen, die in de rechtzinnigheid van de leer, en in deugdzaamheid van leven uitmunten, en over die de sleutels gebruiken: zo'n censuur is niets te achten, noch van de zo onrechtvaardig gecensureerde, noch van de andere Godzaligen; want 't geschiedt niet naar Christus' ordonnantie, maar tegen dezelve: Spr 26:2. *Een vloek zonder oorzaak, zal niet komen.* Maar die vloek zal op hun eigen hoofd nederdalen, die het hart des rechtvaardigen door valsheid bedroeven, en de handen des godlozen sterken, Eze 13:21, 22.

Van de lidmaten naast de gecensureerde

X. De lidmaten hebben zich naast de gecensureerde voorzichtig te gedragen, naar de trap van de censuur zich na dezelve te onttrekken van hen, en hen te vermanen: 2

Thess. 3:14, 15. Indien iemand ons woord door deze brief geschreven niet gehoorzaam is, tekent die; en vermengt u niet met hem, en houdt hem niet als een vijand, maar vermaant hem als een broeder.

Doch wanneer de hoogste trap van censuur aan iemand is gedaan, zo moet de onttrekking groter en klaarblijkelijker zijn, en zo wij gelegenheid hebben, of met enige schijn van stichting gelegenheid kunnen maken, zo moet men in vertoning van de afstand en scheiding tussen ons en hem, hem beklagen over zijn ellende, en hem vermanen tot bekering; maar als het geen ingang heeft, of hij maar bozer wordt, zo moet men hem als een heiden en tollenaar laten lopen: Matth. 18:17. En indien hij denzelf geen gehoor geeft, zo zeg het aan de gemeente; en indien hij ook aan de gemeente geen gehoor geeft, zo zij hij u als de Heiden en de tollenaar. Titus 3:10. En hem na de eerste of tweede vermaning verwerpen.

Ontsluiten wanneer moet geschieden

XI. Dus wordt het koninkrijk der hemelen door de Christelijke ban toegesloten; doch deze toesluiting is niet voor altoos, maar totdat zij zich bekeren, en dat zij door belijdenis en betoning van hun hartelijk berouw, en dadelijke afstand van hun dwalingen of ergerlijk leven doen, en een voorbeeldig Godzalig leven leiden. In dit geval wordt het koninkrijk der hemelen wederom voor hen ontsloten, met hen wederom tot de gemeenschap van de kerk, als een broeder of zuster op te nemen, en tot de tafel des Heeren toegang te geven, met alle betoning van blijdschap en liefde, omdat er ook zelfs in de hemel blijdschap is over elke ziel, die zich bekeert, Lukas 15:7, 10. Deze wederopneming zien wij: 2 Kor. 2:6, 7. De zodanige is deze bestraffing genoeg, die van velen geschied is, alzo u daarentegen hem liever moet vergeven en vertroosten, opdat de zodanige door al te overvloedige droefheid niet enigszins verslonden worde.

Daar is zulk een geestelijke macht in de kerk

XII. De censuur van de kerk heeft ten allen tijde veel tegenstanders gehad, en heeft ze nog, daarom is nodig, dat wij bij het gezegde het nog klaarder maken door het beantwoorden van deze vraag: *Of een geestelijke macht, zoals boven is beschreven, aan de kerk gegeven is?*

Erastianen en Remonstranten, of ontkennen alle geestelijke bedienende macht in de kerk tot oefening van de censuur, en willen dat men alleen het Evangelie predikt, en daarmee gedaan, of zo ze enige macht toestaan, zo zeggen zij, dat die in de overheden berust, en dat de overheden die uitvoeren door de opzieners van de kerk, als haar dienaars en ondergeschikten.

Wij daarentegen zeggen: ja, dat de Heere Jezus zo'n macht aan de kerk heeft gegeven, en dat ze geheel onderscheiden is van der overheden macht, en geheel niet afhangt van de overheden, en alleen in Christus' Naam, en niet in de naam van de overheden uitgevoerd moet worden, Dit blijkt:

XIII. 1. Uit uitdrukkelijke teksten

Matth. 16:19. Ik zal u geven de sleutels van het koninkrijk der hemelen, en zo wat u zult binden op de aarde, zal in de hemelen gebonden zijn, en zo wat u ontbinden zult op de aarde, zal in de hemelen ontbonden zijn. Matth. 18:17. *Indien hij der gemeente geen gehoor geeft, zo zij hij u als de heiden en tollenaar.* 1 Kor. 5:3, 4, 13. *Ik heb besloten in de*

Naam van onze Heere Jezus Christus, als gij en mijn geest samen vergaderd zullen zijn, met de kracht van onze Heere Jezus Christus, denzulken de satan over te geven. En doet gij deze boze uit ulieden weg. Gal. 5:12. Och, of zij ook afgesneden werden, die u onrustig maken! Rom. 16:17. Ik bid u, broeders! neemt acht op degenen, die tweedracht en ergernissen aanrichten tegen de leer, die gij van ons geleerd hebt, en wijkt af van dezelve. 2 Thess. 3:4. Indien iemand ons woord, door deze brief geschreven niet gehoorzaam is, tekent die, en vermengt u niet met hem, opdat hij beschaamd worde. Tit 3:10. Verwerp een ketters mens na de eerste en tweede vermaning. 2 Joh. 1:10. Indien iemand tot ulieden komt, en deze leer niet brengt, ontvangt hem niet in uw huis, en zegt tot hem niet: Zijt gegroet.

Uit al deze teksten samengenomen, of ieder op zichzelf aangemerkt, blijkt klaar de uitoefening van de apostolische kerken, van de bevelen van Christus en de apostelen, van ergerlijken in leer en leven buiten te houden, of zo zij binnen de kerk zijn, buiten te werpen, af te snijden, zich met die niet te vermengen, uit haar weg te doen, van die te wijken. Dit werd aan de gemeente bevolen te doen, zonder de minste melding van de overheden.

Uitvlucht. Zegt men: De overheden waren toen heidens, daarom zouden die het niet doen, zo moest de kerk het zelf doen; maar als de overheden Christenen zijn, zo komt het haar toe.

Antwoord.

Het doet er niet toe, of de overheid heidens of christelijk is. Overheid als overheid heeft dezelfde macht, en alle Christenen zijn schuldig zich met dezelfde onderwerping de overheden te onderwerpen, van wat godsdienst zij ook zijn. Christen of geen Christen raakt de personen, die het overheidsambt bekleden, en niet het ambt. Nergens wordt een christen-overheid meer macht over de kerk gegeven dan een heidense overheid. De kerk behoudt haar eigen en dezelfde vorm en natuur, onder hoedanige overheden zij ook is.

2. De benaming van de opzieners

XIV. Uit de benaming en het werk van de opzieners van de kerk. Zij werden genoemd huisverzorgers Gods, Tit 1:7. Opzieners, Hand. 20:28. Dienaars van Christus en uitdelers van de verborgenheden Gods, 1 Kor. 4:1. Regeringen, 1 Kor. 12:28, Voorgangers, Hebr. 13:7, 17. Voorstanders, 1 Thess. 5:12. Hun werk is regeren, 1 Tim. 5:17. Acht hebben op de kudde, te waken tegen de wolven, Hand. 20:28. Alles eerlijk en met orde te doen geschieden. 1 Kor. 14:40. En dat alles tot opbouwung des lichaams van Christus, Eféze 4:12. De kerk toebereiden om haar als een reine maagd Christus voor te stellen, 2 Kor. 11:2. Al deze benamingen zeggen macht te hebben om zo en zo te doen, zo is er dan een macht in de kerk; deze macht heeft haar plaats niet in de overheden, in de uitvoering van die waren ze geen dienaars van de overheden, maar zij heeft haar plaats in de Heere Jezus, de Koning van Zijn kerk, en die macht voeren de opzieners van de kerk uit als dienaars van Christus. Verder deze macht kan niet uitgevoerd worden, noch het einde van die macht kan niet bekomen worden, zonder toesluiten en ontsluiten, zonder uitwerpen en inlaten, zo is er dan zo'n macht in de kerk.

3. Zulke macht was in 't OUDE TESTAMENT

Zodanige macht is er in het OUDE TESTAMENT geweest. God zelf wierp Kaïn uit de gemeente, Gen. 4:14, 16. God beval de ergerlijken uit de kerk te werpen, en hun

zielen uit hun volkeren uit te doen, in veel plaatsen. Nu, het is een kerk, zo daar zo'n macht van uitvoering was, zo dan ook hier; want deze macht heeft geen opzicht als ceremonieel, maar raakte het welwezen van de kerk, en zo is ze altijd durende. Zielen uit zijn volk uitdoen, is niet doden, maar uit het naamregister van de kinderen Israëls, van de kerk, uit te schrappen, hen niet onder Abrahams zaad te rekenen, te achten als de heidenen en tollenaars, gelijk Christus dat zo uitlegt, Matth. 18:17, sprekende van de censuur.

4. De natuur van alle maatschappijen

De natuur van alle maatschappijen en verenigde vergaderingen eist, dat er orde en macht zij om uit te sluiten al degenen, die de voorwaarden, waarop zij ingelaten waren, niet nakomen, maar de gehele maatschappij trachten te verwarren. Nu, de kerk is een geestelijke gemeenschap, en die ingelaten worden, worden onder belofte ingelaten; zo heeft ze dan ook macht dezulken, die tegen haar beloften en tegen de welgesteldheid dier gemeenschap aangaan, uit te sluiten.

5. De eerste synode.

Doet hierbij:

(a) de eerste synode, Hand. 15. Zij gaven bevelen, vers 24. Zij bestraften en veroordeelden dwalingen, vers 25. Zij gaven ordonnanties, Hand. 16:4. Dus blijkt het klaar, dat de kerk macht heeft om dezelve door de opzieners te regeren en te bestieren, waartoe noodzakelijk de inlating en de uitsluiting behoort.

(b) Dit is altijd de standvastige praktijk van de kerk van alle eeuwen geweest. En het is de standvastige belijdenis en praktijk van de Gereformeerde kerk in Nederland geweest van de tijd van de Reformatie af, als blijkt uit het formulier van de bevestiging van de dienaren des Goddelijken Woords.

6. De gemeente in goede tucht houden

Ten laatste is het werk van de dienaren des Woords, de gemeente Gods in goede tucht te houden, en te regeren op zo'n wijze als de Heere geordineerd heeft; want Christus, gesproken hebbende van de christelijke straf, zei tot zijn apostelen aldus: *Zo wat gij op de aarde binden zult, dat zal gebonden zijn in de hemel ...* en dat met de sleutels des hemelrijks, die hen bevolen zijn, ontsluiting en toesluiting gedaan worde, volgens de last, hun van God gegeven.

- Het formulier van de bevestiging van de ouderlingen: Zo is dan ten eerste het ambt van de ouderlingen ... naarstelijk toe te zien, of een ieder zich behoorlijk gedraagt in belijdenis en in wandel. Die zich onstichtelijk gedragen te vermanen, en te verhoeden dat de sacramenten niet ontheiligd worden. Ook mede tegen de onboetvaardigen (volgens de Christelijke tucht) te handelen.
- Het formulier van de Ban geeft het alleszins te kennen. Zie vooral deze woorden: *Zo zijn wij genoodzaakt nu tegenwoordig voort te varen tot zijn afsnijding, volgens het bevel en de last ons gegeven in Gods Heilig Woord.*
- Onze Catechismus, vraag 82, *Daarom is de christelijke kerk schuldig naar de ordening van Christus zulken door de sleutels des hemelrijks uit te sluiten.* Vraag 85, *Alzo als achtervolgende het bevel van Christus... van henlieden (opzieners van de kerk) door 't*

verbieden van de sacramenten, uit de Christelijke gemeente, en van God zelf uit het rijk van Christus gesloten worden.

- De Nederlandse Belijdenis des Geloofs, Art. 32, Waartoe geëist wordt de Excommunicatie of de Ban naar het Woord Gods.
- Doet hierbij de christelijke, loffelijke en voorbeeldige Resolutie van de Ed. Mog. Heren Staten van Friesland, anno 1645, waarbij zij ook stipt blijven, en die telkens wederom indachtig gemaakt wordt. Opdat alzo de kerk moge blijven bij haar recht, zowel van censuur als tucht, die haar mitsdezen volkomenlijk gelaten wordt.

Hieruit is het klaarblijkelijk, dat het niet is een bijzondere bevatting van dezen of genen, maar dat het is de voortdurende belijdenis en praktijk van de gehele Nederlandse Gereformeerde kerk, en dat degenen, die dit tegenspreken en in de praktijk tegenlopen, in deze dele niet eens zijn met de Gereformeerde kerk, maar zoveel in hen is, de Catechismus, de Nederlandse belijdenis, en de Formulieren van eenheid verbreken en verscheuren.

Tegenwerping 1.

XV. Matth. 13:28-30. *Wilt gij dan, dat wij heengaan, en datzelve onkruid vergaderen? Maar Hij zeide: Nee, opdat gij, het onkruid vergaderende, ook mogelijk met hetzelfde de tarwe niet uittrekt; laat ze beide te samen opwassen tot de oogst. Ziet, daar wordt wel uitdrukkelijk verboden het onkruid uit te trekken, en geboden het te laten opwassen.*

Antwoord.

De akker is niet de kerk, maar de wereld, vers 38. Het onkruid zijn de bozen; de oogst is de voleinding van de wereld, vers 39. De zin van deze gelijkenis is, dat de Heere niet wil dat er alleen Godzaligen op de wereld zullen zijn, maar ook godlozen, en dat, om de uitverkorenen te vergaderen, de godlozen niet moeten uitgeroeid worden, omdat ook uit godloze Godzalige kinderen voortkomen, 't welk niet geschieden kon, indien alle godlozen verdelgd werden. Zodat deze plaats geheel niet raakt de kerk en haar macht van censuur, die niet een geveinsde, maar ergerlijke uitwerpt.

Tegenwerping 2.

Matth. 18:15. *Indien uw broeder tegen u gezondigd heeft, ga heen en bestraf hem tussen u en hem alleen.* Zo heeft dan de openbare bestraffing en uitwerping uit de kerk geen plaats.

Antwoord.

1. Leest al vervolgens vers 16-18, zo zult u zien, dat ja zo'n uitwerping bevolen wordt, maar de Heere wil dat men met trappen tot het uiterste zal komen.
2. De Heere spreekt vers 15, hoe men handelen moet in bijzondere verongelijkingen en niet van openbare ergernissen.

Tegenwerping 3.

1 Kor. 11:28. *De mens beproeve zichzelf.* Zo heeft de kerkenraad daar niet mede te doen.

Antwoord.

Het een sluit het andere niet uit: ditzelfde wordt ook de opzieners bevolen, 1 Kor. 5:12. Oordeelt u niet, die binnen zijn? En bijzonder is het werk van de opzieners, als iemand zichzelf niet kan of wil beproeven.

Tegenwerping 4.

Men brandmerkt de lieden, en maakt ze verachtelijk.

Antwoord.

1. Laat ze buiten blijven, die godloos willen leven.
2. Zij doen 't zichzelf, de kerk maakt hun gedrag niet openbaar, maar straft alleen dat nu openbaar is.
3. Dat is het oogmerk niet van de censuur, maar hun bekering en het welzijn van de kerk.

Tegenwerping 5.

De overheden komt het straffen toe, en niet de kerk.

Antwoord.

De overheden komt de macht van de sleutels niet toe, die zijn niet haar, maar aan de kerk gegeven. De overheden straffen zodanigen, die de geruste samenleving van de onderdanen beroeren, en dat met lichamelijke straffen; maar de kerk straft zodanigen, die tegen de waarheid en Godzaligheid aangaan, met geestelijke straffen. Ieder heeft andere oogmerken, andere naturen van straffen. Die van de kerk gestraft wordt kan daarom wel een goed onderdaan van de overheid zijn.

Tegenwerping 6.

Dat is een regering op te richten in een regering, en deze twee tegen elkaar strijdende, zo moet noodzakelijk een koninkrijk of republiek te gronde gaan.

Antwoord.

Dat zou geschieden, als de regering van dezelfde natuur waren; maar deze zijn geheel van een andere natuur, gelijk in het eerste bewijs, par. 12, is getoond. Zij kunnen nooit tegen elkaar strijden, als ze beide in hun rang blijven, maar zij sterken elkaar. De kerkelijke macht straft de ongehoorzamen met de macht van de sleutels, en zelfs de ongehoorzamen tegen de overheden.

Alle leden van de kerk als mensen, staan onder de overheden

XVI. Hieruit vloeit een andere vraag: *Of de over heden geheel geen macht hebben omtrent de kerk? En zo ja, waarin die niet, en waarin zij al bestaat.*

Aleer wij op deze vraag antwoorden, zeggen wij vooraf:

- (1) Dat alle kerkelijke personen, predikanten, ouderlingen en diakenen, als mensen onder de overheden staan, zowel en in dezelfde rang als andere mensen. Ik zeg, als mensen, niet als kerkelijke, in hoedanig opzicht zij staan onder kerkenraden, classes en synoden, en alzo onder de enige Koning van de kerk. Jezus Christus.
- (2) Dat de kerkelijke, als zij tegen de burgerlijke wetten, die allen onderdanen raken, misdoen, naar de grootheid van de misdaden gestraft mogen en moeten worden, zowel als andere onderdanen.
- (3) Dat de kerkelijke, omdat zij geen suppoosten en dienaars van de overheden zijn, maar als mensen in dezelfde rang zijn, als alle anderen onderdanen, ook hetzelfde

recht van verdediging hebben, en dat in geval van beschuldiging tegen hen geprocedeerd moet worden, als tegen andere onderdanen.

- (4) Dat de kerkelijke personen en de gehele gemeente schuldig zijn in geweten met hart en daden de overheden, ieder in zijn rang, te eren en te gehoorzamen, niet uit bedwang, maar uit toegenegenheid, en dat uit liefde Gods, van welks opperheid en majesteit het overheidsambt een afstraling is. En dat het niemand ontslaat van eerbewijzing en gehoorzaamheid, dat hij een kerkelijk persoon, of een lid van de kerk is, en dat, of de overheden heidens, turks, ketters of christelijk zijn, of ze goed of kwaad, of ze goddeloos of Godzalig zijn, of ze zachtmoedig of streng regeren; het is de plicht van de opzieners een ieder tot zo'n eerbewijzing en gehoorzaamheid op te wekken: Rom. 13:1. *Alle zielen zij de machten over haar gesteld onderworpen.*

Komende nu tot de vraag: *Of de overheden geheel geen macht hebben omtrent de kerk?*

Ik antwoord, zij hebben geheel geen macht in de kerk, maar zij hebben macht omtrent de kerk. Dus stellen wij ons met alle macht tegen de Erastianen en Remonstranten, stellende alle macht en alle regering van de kerk onder de overheden, en dat alle macht en regering verblijft in de overheden, en van hen afvloeit tot de kerk; dit hebben wij boven tegengesproken, en zullen het terstond nog doen. Zo stellen wij ons evenzo tegen de Papisten, welke alle kerkelijken onttrekken van onder de macht van de overheden, en meteen ook alle oordeel over 't stuk van godsdienst, en dat de overheden maar blindelings moeten opvolgen en uitvoeren, wat de kerk goedgevonden en geoordeeld heeft. Zo stellen wij ons ook tegen de Libertijnen en Vrijgeesten, welke willen, dat de overheden zich met de godsdienst niet hebben te bemoeien, maar een iedere godsdienst toelaten onder zijn gebied te prediken wat hij wil. Wij verklaren dat, ja de overheid macht heeft, en die ook moet gebruiken omtrent de kerk, 't welk wij in 't vervolg zullen tonen.

De overheden hebben geen macht in en over de kerk

XVII. De vraag is verder. *Wat macht de overheden niet hebben?*

Antwoord. Zij hebben geheel geen macht in de kerk, noch als heren en meesters te heersen over de kerk, noch als gezonden dienaars van Christus, in Christus' naam te prediken, de sacramenten te bedienen, de sleutels te gebruiken, leraren te zenden, opzieners van de kerk te stellen, te verordenen wat men prediken en wat men zwijgen zal van de Goddelijke waarheden, wat fundamentele punten van de Christelijke godsdienst zijn, en welke punten niet fundamenteel zijn; predikanten te schorsen en weg te voeren, Godzaligen in leer en leven onberispelijk en wettig van een kerk beroepen tot leraren, als heer en meester over de kerk af te keuren, de beroeping voor ongeldig te verklaren en te vernietigen, enz. Tot deze en dergelijke kerkelijke zaken heeft de overheid geen macht, zij tast de Heere Jezus naar kroon en scepter, die het onderneemt, en 't zal haar duur genoeg komen te staan, die door zoveel gestrafte voorbeelden niet afgeschrikt wordt.

Dat de overheid als overheid geen macht heeft, om als heer en meester over de kerk te heersen, en in dezelve door haar gezag alles naar haar behagen te stellen of te doen bestieren, blijkt uit het volgende:

Bewijs 1. Jezus is alleen Koning

De Heere Jezus is alleen en soeverein Koning van Zijn kerk, heerst daar alleen, Hij alleen geeft daar wetten. Gal. 6:16. Hij alleen geeft order, hoe die Zijn wetten zullen verkondigd worden, namelijk door de prediking van het Woord, Matth. 28:18. door bediening van de sacramenten, Matth. 28:19. en 26:26, door het gebruik van de sleutels, Matth. 16:19. Hij alleen stelt en zendt zijn eigen dienaars, Eféze 4:11 Hand. 20:28. Hij alleen wil, dat alles in de kerk in Zijn Naam uitgevoerd worde, Matth. 16:18, 19. Dienvolgens heeft de overheid geen macht om over de kerk te heersen, aan de kerk wetten te geven, order te geven, hoe men die zal uitvoeren, dienaren en opzieners te stellen, of iets in haar naam uit te voeren of te doen uitvoeren. Een ieder schrikke dan zich in Christus' rijk en heerschappij in te dringen, opdat het oordeel van de paus op hem niet kome.

2. Heeft de regering aan Zijn kerk en aan niemand anders gegeven

XVIII. Christus heeft de macht van Zijn kerk te regeren, aan Zijn kerk alleen en aan geen ander gegeven, gelijk wij dit boven, par. 12, 13, met vijf bewijzen hebben bewezen. Derhalve heeft de overheid geen macht over noch in de kerk, want zij zijn de kerk niet, noch zelfs als overheid geen leden van de kerk. Daarom zou hun heersing over de kerk een vreemde, en alzo een overheersende macht zijn, die voor deze Koning niet te dulden is.

3. De regeerders worden uitdrukkelijk genoemd

De bedienaars, die de Heere Jezus in de kerk, en door de kerk zelf gekozen en gezonden wil hebben, zijn wel uitdrukkelijk genoemd, Eféze 4:11 1 Kor. 12:28. Dit hebben wij boven, hoofdstuk 27, par. 9, 10, 29 met drie bewijsredenen bevestigd. Deze nu zijn apostelen, evangelisten, profeten, herders, en leraren, ouderlingen, diakenen. Maar niet een enig woord staat er van de overheden. Laat de overheden hun last tonen van de Heere Jezus, zo ze over de kerk willen heersen, en 't zal ons genoeg zijn; maar dat niet kunnende doen, en zonder last en orde van de Koning de kerk te overheersen, en daar te willen te zeggen hebben, dat is tirannie, die hun zuur zal opbreken.

4. De regering van de overheden past geheel niet op de kerk

XIX. De regering van de overheden en de regering van de kerk zijn zo verscheiden van natuur, dat het onmogelijk is, dat één regering die beide kan uitvoeren. Dit blijkt uit deze:

- (a) De regering van de overheden is van God als Schepper en Onderhouder. De regering van de kerk is van Christus als Middelaar afkomstig en ingesteld.
- (b) De regering van de overheden is een gezag hebbende heersing; maar in de kerk mag de allerminste heersing niet zijn, 1 Petrus 5:3. Alle regering is daar maar bedienende en geschiedt alles in de naam van een ander, namelijk van Christus. Als dan de overheden de kerk onder haar gebied hadden, zo moest dat niet ten heersende, maar bedienende in de Naam van Christus. Zij zelf zullen bekennen, dat haar regering niet is bedienende, niet is in de Naam van Christus, maar heersende, en dat met gezag. Zo kan immers dan haar regering in de kerk niet te pas komen.

- (c) De regering van de overheden is een aardse macht, haar rijk is aards, en zij hebben tot een voorwerp mensen als mensen, haar wetten, haar straffen raken alleen het lichamelijke. Daarentegen de regering van de kerk is hemels, die geregeerd worden zijn een koninkrijk, dat niet is van deze wereld, Joh. 18:36. De wetten zijn hemels, de straffen zijn geestelijke straffen. Het aardse nu kan tot het hemelse noch passen, noch raken, 't schiet verre te kort, ja 't is een geheel andere wijze en voorwerp, zodat daar noch vergelijking in trap, noch samenbrenging in vorm van regering is. Hoe kan dan het zwaard, de aardse macht die 't lichamelijke maar raakt, in de kerk te pas komen?
- (d) De overheden regeren door het zwaard; maar de kerk door de sleutels, namelijk, het Evangelie te verkondigen, sacramenten te bedienen, zonden te vergeven en te houden, de ergerlijken te bestraffen, te vermanen, van de sacramenten af te houden, en uit de gemeenschap van de kerk uit te sluiten, de boetvaardigen wederom aan te nemen, opzieners van de kerk te zenden, te beroepen; deze dingen alle zijn aan elkaar gehecht; de kerk, die het een doet, doet het andere ook. Een mens, die niet hersenloos, is of niet willens boos en goddeloos is maar rede en het Woord van God plaats geeft, zal uit al deze zien, dat de regering, van de overheden geheel niet passen kan op de regering, met welke de kerk geregeerd moet worden, en zo zij met haar macht het een beheersen willen, dat ze dan ook het andere en het alles moeten beheersen, 't zij door zichzelf, 't zij dat ze het doen door haar onderhorigen, welke de opzieners niet zijn; want in plaats dat ze nu zeggen, in de naam van Christus, moesten ze dan zeggen: in de naam van de overheid verkondig ik u vergeving der zonden, enz., daar een ieder van schrikken zou. Nu dan zal zij daarvoor schrikken, zo moet zij ook schrikken voor te heersen over de kerk, of zo'n overheersing toe te laten.

De kerk had eigen regering en dat in de eerste vorm onder heidense keizers

XX. 5. De kerk had haar eigen regering, en dat in de besten vorm, ten tijde van de apostelen, en ook daarna onder de heidense keizers. Diensvolgens heeft de kerk een macht, die in zichzelf volmaakt was, zonder invloed van enige overheid. Hing dan toen de kerk niet af in haar regering van de overheid, zo dan ook nu niet; want de kerk is in haar natuur dezelfde, en haar macht is dezelfde.

Men mocht hierop zeggen, *dat de overheden toen Joods of heidens waren, en vijanden van de kerk, maar dat ze nu christelijk zijn, en liefhebbers van de kerk.*

Antwoord.

1. Die over de kerk willen heersen, verklaar ik voor geen liefhebbers maar voor vijanden van de kerk; want zij beroven de kerk van datgene, dat Christus de Koning, haar heeft gegeven tot welstand van Zijn kerk.
2. Of de overheden heidens, dan of ze christelijk zijn, of ze vrienden of vijanden van de kerk zijn, dat verandert noch het overheidsambt noch de kerk; al dat recht, dat een christen-overheid heeft, heeft ook een heidense. Al wat de plicht is van een christen-overheid, is ook de plicht van een heidense overheid. Als een overheidspersoon Christen wordt, dan voegt hij zich tot de kerk, en stelt zich als Christen onder de regering van Christus in Zijn kerk; maar de kerk blijft dezelfde, en komt daardoor niet tot de overheid, noch onder derzelve gebied. Als een bijzonder persoon een lid is van de Oost-Indische maatschappij, en hij bekomt een

overheidsambt, zo blijft de maatschappij dezelfde; hij heeft over de maatschappij niet te heersen, en daarin de meester te spelen, zo weinig als te voren. De maatschappij komt daardoor niet meer onder de overheden dan ze te voren onder hen stond, gelijk ze onder die stond en staat. Zo ook of een vader heidens of christelijk is, zijn vaderlijk gezag wordt daarom noch verminderd, noch vermeerderd. Een man krijgt over zijn vrouw, een heer krijgt over zijn knechts geen nieuwe en geen meerdere macht over dezelve dan te voren; zo ook hier: de godsdienst vermeerderd noch vermindert het gezag en het gebied van de overheden.

Uit deze allen blijkt klaarlijk, dat de kerk haar eigen bedienende macht van Christus ontvangen heeft, en die in Christus' naam uitvoert; en dat de overheden geen de minste macht hebben in en over de kerk te heersen, noch in de leer, noch sacramenten, noch gebruik van de sleutels, noch roeping en zending van de leraren en opzieners derzelve.

Tegenwerping 1.

XXI. Laat ons nu eens bezien de krachteloosheid van 't geen men hier zou kunnen tegen inbrengen, opdat de waarheid te klaarder blijke.

1. De overheden moeten alles regeren wat onder haar gebied van rechtsspraak is, van het meeste tot het minste. Nu, de kerk is onder haar gebied, zo hebben ze dan ook in de kerk alles te beheersen en naar haar welgevallen te bestieren.

Antwoord.

1. Zo hebben ze dan ook te zeggen over de geldbeurs en alle goederen van de onderdanen. Ook wat in ieder huis op iedere maaltijd geschapt moet worden, in welke kamer een ieder van het gezin slapen zal, wanneer hij uit of in zijn huis zal gaan, op welk uur men dit of dat zal doen; dan zijn de gewetens van de mensen en de godsdienst de overheden ook onderworpen, en wat een atheïst verder zou kunnen bedenken, enz. Deze ongerijmdheden tonen klaar dat een overheid niet over alles, klein en groot, wat onder haar rechtsgebied is, te zeggen heeft.

2. De overheden hebben te zeggen over alles wat tot de goede samenleving van de onderdanen, als onderdanen behoort. En dus behoren ook onder haar gebied alle leden van de kerk, zo ook predikanten en ouderlingen, voor zoveel zij mensen zijn, dat staan wij toe maar, verder is haar geen macht gegeven, noch van God, noch van 't volk. Dus deugt het gehele bewijs niet, noch in de eerste, noch in de tweede stelling; want zo zij al over al het lichamelijke in haar rechtsgebied te zeggen hadden, zo volgt daaruit niet, dat ze dan ook over de kerk te zeggen hadden; want dat rijk is niet van deze wereld, en dat koninkrijk heeft geen anderen Koning dan de Heere Jezus; dat voert alles uit in niemands Naam dan van de Heere Jezus, die is haar Koning genoeg, in spijt van die het leed is.

Tegenwerping 2.

XXII. Als de kerk zo'n regering had, niet onderworpen aan de overheden, dan waren twee regeringen in één land en stad, 't welk onmogelijk is, zal een land of stad bestaan.

Antwoord.

Dat zou waar zijn, als die twee regeringen waren van dezelfde natuur, en hetzelfde voorwerp en hetzelfde einde hadden; maar dit is hier zo niet; de een is een bedienende macht in de naam van de Koning Jezus; die niet willen, dat Hij in hun land als Koning heerst, die weren Hem, zo ze kunnen; de andere is een heersende macht, van God als Schepper en Onderhouder haar gegeven; de een heeft tot een voorwerp zielen, de andere lichamen; de een bezorgt het geestelijk leven en de zaligheid, de andere het lichamelijke, de vreedzame samenleving van de mensen. Omdat zij zo verscheiden zijn, zo kunnen deze twee regeringen elkaar niet in de weg zijn, en de een kan de ander niet hinderen; maar ieder in haar palen blijvende, zo bevorderen zij elkaar. Gelijk de regering van de gezinnen en van de onderlinge maatschappijen in een republiek, met de regering van de overheden wel bestaat, veel meer de regering van de kerk met de regering van de overheden, omdat zij in natuur geheel verscheiden zijn, en zij elkaar staande houden.

Tegenwerping 3.

XXIII. Veel vrome koningen in Israël hebben geheerst in en over de kerk, zo is het dan het recht van de overheden over de kerk te heersen.

Antwoord.

- (a) Op daden van sommigen mag men geen recht gronden.
- (b) De oversten of koningen van Israël waren sommigen, profeten, die onmiddellijke aanspraken en bevelen van God ontvingen; van die kan men geen gevolg maken tot anderen.
- (c) Van vrome koningen wordt nergens gemeld, dat zij over de kerk hebben geheerst, maar wel dat ze die hebben beschermd, en de hand geslagen aan de verbetering van de kerk, als ze door godloze koningen bedorven was; maar van godloze koningen hebben wij verscheidene voorbeelden, die naar hun welgevallen over de godsdienst en over de dienaren des Heeren wilden heersen, als Jerobeam, de zoon van Nebat, die Israël zondigen deed, met het oprichten van de kalveren te Dan en te Bethel. Achas liet een altaar, naar de gelijkenis van het altaar van Damascus bouwen, en hij zelf offerde daarop. Uzzia als hij sterk geworden was, verhief zich zijn hart tot verdervens toe; want hij ging in de tempel des Heeren, om te roken op het reukaltaar. Maar de priesters weerstonden de koning Uzzia, en zeiden hem: *Het komt u niet toe, Uzzia! de Heere te roken... ga uit het heiligdom. Toen werd Uzzia toornig, ... als hij nu toornig werd tegen de priesters, rees de melaatsheid op aan zijn voorhoofd, voor het aangezicht van de priesters... En zij stieten hem met haast van daar, ja, hij zelf werd ook gedreven uit te gaan, om dat de Heere hem geplaagd had, 2 Kron. 26:16, 18, 19, 20.*

Tegenwerping 4.

XXIV. Salomo zette de een hogepriester af, en de anderen aan. 1 Kon. 2:27. Salomo dan verdreef Abjathar, dat hij des Heeren priester niet ware, vers 35. En Zadok de priester zette de koning in de plaats van Abjathar. Zo hebben dan de overheden macht om over de kerk te heersen.

Antwoord.

- (a) 't Is een enig voorbeeld, buiten dat is er geen van dergelijke natuur. Nu uit een enige daad, en dat alleen tegen een persoon, mag men geen recht besluiten. Te

meer, omdat Salomo veel zondige dingen gedaan heeft, die niet te volgen, maar te vluchten zijn.

- (b) Abjathar had *crimen laesae majestatis* begaan, zonde van gekwetste majesteit; hij had met Adonia, die zich tot koning opwierp, gerebelleerd, en zich des doods schuldig gemaakt. Salomo verzachtte zijn straf, en veranderde het doodvonnis in ballingschap, zodat Salomo hem niet afzette van zijn priesterlijke waardigheid, maar door de ballingschap kon hij niet bedienen het priesterambt, dat alleen te Jeruzalem geschieden kon; zodat niet priester te zijn een gevolg was van de straf, en niet de straf zelf; 't had niet op het ambt, maar op de bediening van 't ambt zijn opzicht. Daarom wordt hij nog wel uitdrukkelijk voor priester erkend, nadat hij in ballingschap was verzonden, 1 Kon. 4:4. *Zadok en Abjathar waren priesters.*
- (c) Het stellen van Zadok in Abjathars plaats, was alleen een bescherming van de van God vastgestelde orde, waardoor, Abjathar weg zijnde, Zadok zonder verkiezing door geboorte moest opvolgen. In dit recht stelde Salomo hem, en daarin beschermde hij hem. Wat is dan hier voor schijn, dat een overheid mag heersen over de kerk en haar dienaars.

Tegenwerping 5.

XXV. De koningen en alzo de overheden zijn voedsterheren van de kerk, dus hebben zij macht over de kerk te heersen. Ziet dit, Jes. 49:23. *Koningen zullen uw voedsterheren zijn, hun vorstinnen uw zoogvrouwen.*

Antwoord.

- (a) Koningen en hun vrouwen, hun vorstinnen, worden hier in één rang gesteld; nu weten wij dat koningen de regering hebben, en niet hun vrouwen, waaruit klaar is, dat hier van geen heerschappij gesproken wordt, maar alleen van weldoen. Dus was Kores een voedsterheer van de kerk, hoewel een heiden, zo ook Ahasveros. Zo ook Constantijn de Grote, Theodosius, koningin Elisabeth, Paltsgraaf Frederik de Derde, bijgenaamd de Godvruchtige, enz.
- (b) Deze koningen en vorstinnen worden hier voorgesteld, als zich met de allergrootste onderwerping onder de kerk stellende, en zich voor haar vernederende, in hetzelfde vers: Zij zullen zich voor u buigen met hun aangezicht ter aarde, en zij zullen het stof van uw voeten lekken. Ziet zo verre 't er vandaan, dat ze over haar zouden heersen. Die zich met alle eerbiedigheid niet wil buigen voor de kerk, als de Bruid van de Koning Jezus, die houde zijn hand van haar af, om haar te overheersen in de tegenwoordigheid van haar Bruidegom.
- (c) Het woord voedster (want heren staat niet in de grondtekst) geeft geen oppermacht, maar 't werk van een dienaar te kennen; een voedster van een koningskind, gelijk de kerk is, is minder dan de voedsterling. Een voedster moet het kind niet behandelen en beheersen naar haar wil, maar alleen naar de uitdrukkelijke orde van de vader, dat zult u doen, en dat niet. Een voedster vermag de dienaars, die de vader bij dat kind stelt, niet weigeren aan te nemen, vermag die niet te verdrijven, en anderen te nemen, die zij wil. Een voedster vermag de voorrechten, die de vader aan het kind geeft, niet weg te nemen, niet te verminderen, noch te besnoeien, maar haar plicht is het kind te beschermen in de voorrechten, en dat kind te bewaren dat niemand het leed doet. Zodat het

woord voedster niet alleen geen heerschappij insluit, maar wel uitdrukkelijk uitsluit.

- (d) De overheden zijn geen voedsters van de kerk, omdat ze overheden zijn; het woord overheid doet er niets toe, ja doorgaans zijn de overheden vijanden en vervolgers van de kerk; maar in de gemelde plaats is een belofte, dat de Heere het hart van deze en gene groten, aanzienlijken en machtigen, zo mannen als vrouwen, verwekken zou, die uit al hun vermogen de kerk zouden goed doen. Dat is de plicht van allen, die in hoogheid gesteld zijn. Dus hebben wij gezien, dat de overheden geheel niets te zeggen hebben in de kerk, en over die niet mogen heersen, hoewel dat alle kerkelijke personen, zonder onderscheid, als mensen, de overheden onderworpen zijn. zowel als anderen.

Tegenwerping 6.

XXVI. Mozes wordt genoemd de God van Aäron, Exod. 4:16. Door Mozes worden de overheden verstaan, en door Aäron de kerk. Dus zijn de overheden overheden over de kerk.

Antwoord.

- (a) Waarom besluit men niet, dus zijn de overheden de God van de kerk? want dat woord wordt van Mozes gezegd. Ik acht niet, dat iemand van de overheden zich zou durven de titel geven God van de kerk.
- (b) Aäron was, toen God dit tegen Mozes zei, maar een eenvoudig gewoon persoon, hij was nog niet geroepen tot het hogepriesterambt, en toen hij al hogepriester was, toen was hij de kerk niet, zodat hier geen schijn zelfs is.
- (c) Israël maakte toen geen republiek uit, maar was een slaaf onder Farao, koning van Egypte, God zond Mozes tot Farao om verlossing te eisen. Mozes verschoonde zich, omdat hij niet wel ter tale was, God geeft hem daartoe de welsprekende Aäron, om aan Farao en het volk uit te spreken de profetische openbaringen, die Mozes, als profeet van God, ontving. Zo was Baruch de profeet Jer.emia tot hulp; zodat Mozes hier niet voorkomt als een overste of koning, maar als een profeet; dus past deze benaming niet op de overheden, die geen profeten zijn.
- (d) Het woord God betekent hier niet een heerser, omdat Mozes gesteld was tot een God van Farao: Ex. 7:1. *Ik heb u tot een god gezet over Farao.* Nu is het zeker dat Mozes geen koning was over Farao, en dat Farao geen onderdaan was van Mozes. Mozes zweefde boven Farao, in opzichte van zijn profetische bediening en majesteit, die God op hem lag in het uitvoeren van zijn zending om Israël te verlossen uit Farao's hand. Dus is getoond wat macht de overheden niet hebben.

De overheden hebben macht omtrent de kerk, om die te beschermen

XXVII. Nu hebben wij hierbij te voegen, hoedanig haar macht is omtrent de kerk, die wij hartelijk beschermen. De plichten van de overheden omtrent de kerk zijn drieërlei.

1. Een beschermende macht.
2. Een uitwendig verordende macht.
3. Een bedwingende macht.

1. De overheden hebben een kerk beschermende macht. Namelijk, zij moeten de kerk van allen overlast van buiten en van binnen beschermen, dat niemand de oefeningen van de godsdienst, van kerkenraden, van classes en synoden ontruste of verhindere; dat ze blijven bij de vrijheden en geestelijke voorrechten, die Christus haar gegeven heeft, en dat ze die zonder verhindering mogen gebruiken en oefenen; dat ze alle uitwendige hinderpalen, die de godsdienst nadelig zijn, en de groei en de welstand van de kerk beletten, wegnemen; dat ze alles, wat de godsdienst bevorderlijk is, in 't werk stellen, opdat de kerk onder haar bescherming mag bloeien, en zij in alle eerbaarheid en Godzaligheid een stil en gerust leven mogen leiden. Zo deden de Godzalige koningen, David, Salomo, Asa, Josafat, Hiskia, Josia, gelijk doorgaans in de boeken van de Koningen en van de Kronieken te zien is.
2. De overheden hebben een uitwendig verordende macht. Namelijk, om orde te stellen op uitwendige omstandigheden van de openbare godsdienst, van tijd, van plaats, die de bekwaamste zijn, en 't uitwendig welwezen van de politie niet beletten. De kerkelijke synoden te beroepen, en andere kerkelijke vergaderingen te doen houden, opdat die bezorgen het welwezen van de kerk van binnen.
3. De overheden hebben een bedwingende macht, omtrent de kerkelijke zaken. Namelijk, om de kerkelijke personen, predikanten, ouderlingen en diakenen hun plicht te doen waarnemen, dat ze die niet verzuimen, dat zij blijven bij de naar Gods Woord vastgestelde kerkenorde. Dat ze die, welke de kerk door valse leringen en kwade zeden, en de politie door kwade leringen en meningen in politieke zaken beroeren, openbaarlijk weren, en verhinderen voort te varen. Dat ze de valse godsdiensten uitroeien; dat ze de kerk als ze nu geheel bedorven is in leer en in zeden, helpen hervormen, en uit die kwade gestalte helpen door alle politieke middelen, die te bedenken zijn, de tegenstanders bedwingen, de verlaters van de godsdienst tot hun plicht te brengen, enz. Zo hervormden Mozes, Exod. 32. Asa, 2 Kron. 14. Josafat, 2 Kron. 17. Hiskia, 2 Kron. 29 en 30. Josia, 2 Kron. 34. Nehemia, Ne 13:30, 31. Welgelukzalig is de kerk en politie, daar het alsozogoegaat, alwaar kerk en overheden, ieder in 't hare blijven, en getrouw zijn in haar werk.

Nederlandse belijdenis artikel 36

XXVIII. Hieruit zien wij, dat men niet moet menen, dat de overheid zich niets moeten laten gelegen zijn aan de kerk, zich dezelve niet moet aantrekken, en alleen maar blinde uitvoerders zijn van 't geen de kerk begeert, dat ze uitvoeren zou. Daar is een zeker Jus majestatis circa sacra, een zeker recht, macht, of plicht van de overheden omtrent de heilige dingen. Hiervan spreekt de Nederlandse belijdenis van het geloof in Art. 36.

Haar ambt is niet alleen acht te nemen en te waken over de politie, maar ook de band te houden omtrent de heilige kerkdienst, om te weren en uit te Rom.eien alle afgoderij en valse godsdienst, om het rijk van de antichrist te gronde te werpen, en het koninkrijk van Jezus Christus te bevorderen, en het Woord van het evangelie overal te doen prediken, opdat God van een ieder geëerd en gediend worde, gelijk Hij in Zijn Woord gebiedt.

Het komt de overheden toe, niet alleen een beschermer te zijn van de tweede tafel van de wet, maar ook van de eerste. Het komt haar toe, God te doen eren, alle

afgoderij, alle beeldendienst, en alle valse godsdienst niet te dulden onder haar gebied, maar die uit te Romeinen. Te verhinderen, dat de Naam van God niet onteerd worde met vloeken, zweren en lasteren; alle sabbatsschending te weren, en de overtreders te straffen, te zorgen dat het Evangelie overal in haar gebied verkondigd worde; dat de kerk, als alleen een troetelkind van de Heere Jezus, beschermd en bewaard worde, dat geen indrang en vertreding van binnen, noch verdrukking van iemand van buiten, de kerk ontruste of verwoeste, maar dat ze in veilige bewaring blijve in de voorrechten en vrijheden, van haar Koning Jezus haar gegeven.

Omtrent al deze dingen moet de overheid bezig zijn, *niet formaliter*, in het wezen van de zaak indringende, maar *objectief*, die hebbende tot een voorwerp van haar werk; daarom zeggen wij dat de overheden macht hebben niet in de kerk, maar omtrent de kerk. In of over de kerk moet de minste heersende macht niet zijn, noch van overheden, noch van iemand anders, daar is Jezus alleen Koning, maar alles wat de overheden doen moeten, is omtrent de kerk; in en omtrent scheelt zeer veel. Een overheid heeft macht omtrent het huwelijk, maar niet in het huwelijk; omtrent de huishouding, maar niet in de huishouding. Zo ook omtrent de kerk, maar niet in de kerk.

Dus hebben wij getoond wat macht de overheden hebben omtrent de kerk, en wat macht de opzieners hebben in de kerk.

De opzieners moeten bezorgd zijn de sleutels te gebruiken

XXIX. Omdat de Heere aan Zijn kerk de sleutels gegeven heeft, dat is in 't algemeen macht om de kerk te regeren, en in 't bijzonder het koninkrijk der hemelen open te sluiten voor sommigen, en toe te sluiten voor anderen, door het Woord en de christelijke ban; zo hebben de opzieners zeer bezorgd te zijn in 't gebruiken van de sleutels, en de lidmaten, om onder die macht zich te onderwerpen.

Eerst: De opzieners hebben bezorgd te zijn de sleutels wel te gebruiken. Omdat de ene sleutel, namelijk *het openen en sluiten door het Woord*, hoofdzakelijk uitgevoerd wordt door de leraren, en de andere, namelijk de christelijke ban, door de leraren en ouderlingen te samen, zo zullen wij eerst de leraren aanspreken, en dan hen beiden te samen.

De leraren in het sluiten en ontsluiten door het Woord

De eerste sleutel wordt door de verkondiging des Woords door de leraren uitgevoerd. Hoe bezorgd en bevende moeten ze dan zijn in deze, hoe vrijmoedig en getrouw moeten ze dan zijn in het gebruiken van deze sleutel?

- (a) Gedurig moet op het hart liggen, dat deze last hun toebetrouwd is, en dat ze als gezanten van Christus, in zijn naam die last uitvoeren moeten, en dat ze in deze niet in hun eigen, maar in Christus' werk bezig zijn.
- (b) Gedurig hebben ze zich te binnen te brengen, dat het oog van de Heere Jezus op hen is, dat Hij nauw let met hoedanig een gestalte van het hart, met hoedanig een beoging, met hoedanige ijver zij hun gezantschap verrichten.

- (c) Gedurig hebben ze zich voor te stellen, dat aan de uitvoering van deze sleutel zaligheid en verdoemenis van de hun toevertrouwde zielen hangt, Indien menig ontdekt was geweest, en zij door deze sleutel uit het koninkrijk der hemelen waren uitgesloten geweest, dat is, dat het hun duidelijk in de naam des Heeren met grote deftigheid en betoning van kracht aangezegd ware geweest, dat zij in hun zonden en onder de toorn van God waren, geen vergeving van de zonden hadden en geen zaligheid, maar de eeuwige verdoemenis te verwachten hadden, indien zij zo blijven, zouden ze niet ontroerd zijn geworden zouden ze zich niet bekeerd hebben? En wederom, indien menige zwakke in 't geloof klaar was ontdekt geweest, wat genade zij hadden, en daarop hun in Christus naam, met grote deftigheid en betoning van kracht, én vergeving van de zonden, én de eeuwige zaligheid toegezegd werd, met hoedanig een blijdschap zouden ze hun loop hebben gelopen, zouden ze groeien in de genade, en in sterkte toenemen, daar ze bij 't nalaten van deze sleutel hun leven doorbrengen in bedroefdheid.
- (d) Gedurig hebben ze deze zaken zich voor te stellen in het bestuderen van hun prediking, om niet te beogen iets te zeggen, waardoor zij de naam van geleerd en van begaafd, en de toeloop van mensen zouden verkrijgen, foei, dat vreemde vuur op des Heeren altaar! Maar om alleen te doelen om deze sleutel getrouw te gebruiken, en ieder te ontdekken in zijn geestelijke staat, en daarop dan hun zaligheid of verdoemenis te verkondigen, opdat een onbekeerde bekeerd, en een begenadigde vertroost en verwakkerd mocht worden. Dit zijn oogmerk geweest zijnde in het studeren, zo moet dat oogmerk hem de ijver geven in het prediken, om als een gezant van Christus hun die zaken aan te kondigen.
- (e) Gedurig hebben ze zich deze en diergelijke plaatsen van de heilige Schrift voor te stellen, om zeer onderscheidenlijk te prediken, en niet de zaken daar zo in 't algemeen voor te stellen, en ook om bezorgd te zijn, dat ze een ieders staat wel treffen, en dat ze, 't zij door onkunde van de geestelijke staat van de ziel, 't zij uit mensenvrees of mensengunst, 't zij door een verkeerde liefde tot de godlozen, of zondige afkeer van de Godzaligen, proeven niet recht voor te stellen, of ten onrechte toe te passen. Overweegt dan deze plaatsen met ernst.
- Jes. 3:10, 11, *Zegt de rechtvaardige, dat het hem wel gaan zal. Wee de godloze, het zal hem kwalijk gaan.*
 - Ezech. 3:18, *Als Ik tot de godloze zeg: gij zult de dood sterven; en gij waarschuwt hem niet, en spreekt niet, om de godloze van zijn godlozen weg te waarschuwen, opdat gij hem in het leven behoudt: die godloze zal in zijn ongerechtigheid sterven, maar zijn bloed zal Ik van uw hand eisen.*
 - Jes. 40:1, 2, *Troost, troost mijn volk, zal ulieder God zeggen, spreekt naar 't hart van Jeruzalem, en roept haar toe, dat haar strijd vervuld is, dat haar ongerechtigheid verzoend is.*
 - Judas 1:22, 23, *Ontfermt u wel eniger, onderscheid makende, maar behoudt anderen door vrees en grijpt ze uit het vuur.* En om hierin niet verkeerd te handelen, zo legt deze plaatsen op uw hart:
 - Ezech. 13:22, *Omdat gijlieden het hart des rechtvaardigen door valsheid hebt bedroefd gemaakt, daar Ik hem geen smart aangedaan heb, en omdat gij de handen des godlozen gesterkt hebt, opdat hij zich van zijn boze weg niet afkeren zou, dat Ik hem in 't leven behield, vers 23. Daarom zult gij niet meer ijdelheid zien, noch waarzegging gebruiken, maar Ik zal Mijn volk uit uw hand redden.*

Lidmaten moeten daardoor beven of zich verblijden

XXX. Zo getrouw en nadrukkelijk als de leraren moeten zijn in het oefenen van deze sleutel, zo aandachtig moeten ook de lidmaten zijn op de opening en toesluiting, op het vergeven en het houden van de zonde; zij hebben nauw te letten op de beschrijving van de staten en hoedanigheden van de personen, voor wie de hemel wordt toegesloten of ontsloten, en te zien, onder welke soort zij zijn, en dan hebben ze zich toe te passen het openen en het sluiten als aan hen gedaan, en dat dit van de Heere Jezus aan hen geschiedt, en daarom vast en krachtig is. Hierdoor moeten de onbekeerden met vreeze bevangen worden, en zij hebben zich terstond tot bekering te schikken, om de toekomstige toorn te ontvluchten. Hierdoor moeten de bekeerden zich verblijden, en trachten met geestelijke vrolijkheid waardig te wandelen hun roeping. O indien de sleutels zo gebruikt en zo toegepast werden, wat klem zouden de predikanten hebben!

Maar moeten zich wachten van elkaar te oordelen

Wij waarschuwen een ieder lidmaat zich in dit werk, dat de Heere Jezus alleen de leraren heeft aanbevolen, niet te mengen, of iets te doen dat daarnaar gelijkt. 't Komt hun niet toe een ieder te beproeven, en dan hen te oordelen, en het vonnis van het leven of van de dood over hen uit te spreken; hier geldt de plaats, Matth. 7:1. *Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt.* Dat te doen beneemt het oefenen van deze sleutel door de leraren de klem door hun nabootsing. Het is tot een blaam van de Godzaligheid, die wordt daardoor gelasterd en gehaat van anderen; *want, zeggen ze, die lieden veroordelen en verdoemen anderen.*

't Zijn ook doorgaans mensen, die hoge inbeeldingen van zichzelf hebben, en door hun trotsheid en meesterschap zich willen vertonen alsof ze wat groots waren, en boven anderen uitstaken, daar ze dikwijls minder begenadigd en minder bekwaam zijn. Deze verderven dikwijls, zoveel in hen is, het werk Gods in de kleinen, die menigmaal meer genade hebben dan die oordelers en veroordelers. Zij verbreken, zoveel in hen is, de gekrookte rietjes, en blussen uit de glimmende vlaswiekjes. Daarom waarschuw ik een ieder, hij zij niet hooggevoelende, maar vreeze, en door ootmoedigheid achte hij anderen uitnemender dan zichzelf; hij vreeze God, en onthoude zich van dat, dat de uitnemendste leraren zelf met vrezen en beven doen, om aan de een of anderen kant geen misslag te begaan. Wij vermanen ook een ieder zwakke, dat hij zijn geweten niet laat trappen en treden van de zodanigen, maar zich voor de zodanigen inhoudt, hun gezelschap verlate, en zich voege tot andere Godzaligen, om onderling met elkaar te spreken tot gewone stichting, vermaning, opwekking, en vertroosting.

De opzieners gezamenlijk moeten getrouw zijn in het oefenen van de ban

XXXI. De tweede sleutel, de christelijke ban, wordt door de leraren en ouderlingen te samen vergaderd, uitgevoerd. Zo men elders in verval ziet, zo is het in 't nalaten van deze sleutel te gebruiken. 't Is waar, in de ene gemeente wordt in deze meer gedaan dan in de andere, en sommigen kwijten zich nog al tamelijk, maar in 't algemeen schijnt het alsof de Heere Jezus deze sleutel aan zijn gemeente niet gegeven had. Niet alleen vangt men de kleine vossen niet, die de wijngaard bederven, maar zware wolven heersen daarin. Hoe is de ringmuur verbroken, zodat de wijngaard openligt tot vertreding! Het wilde zwijn wroet hem om. Het zuurdeeg verzuurt de gehele

klomp. Hierdoor wordt de naam van God en Zijn kerk gelasterd, de sacramenten worden ontheiligd, het goede kruid wordt door het onkruid verstikt, de zegen wordt van de gemeente Gods onthouden, omdat in zijn volk godlozen worden gevonden; daarom is het te vrezen, dat de Heere zijn kandelaar van de plaats wel eens mocht wegnemen.

Wat raad? ja wat raad? Daar doet zich geen hoop op tot verbetering; want:

- (a) het voorbeeld is weg, men weet niet meer hoe 't wezen moet, en wat bijna ergernissen zijn, hoe de kerk moet zijn als ze welgesteld is: men moet bloeiende gemeenten, als er velen tot het gehoor komen, als er velen tot lidmaten worden aangenomen, al zijn ze zo onwetend als heidenen, en geheel aardsgezind, als er een goede uitwendige vrede is, al is het dat men allen in de slaap van de zorgeloosheid verzonken ligt.
- (b) De opzieners zijn velen blind, als de herders bij Jes. 56:10, 11. *Hun wachters zijn allen blind, zij weten niet; zij allen zijn stomme honden, zij kunnen niet bassen; zij zijn slaperig, zij liggen neer, zij hebben het sluimeren lief. En deze honden zijn sterk van begeerte, zij kunnen niet verzadigd worden; ja, het zijn herders, die niet verstaan kunnen; zij allen keren zich naar hun weg, elk uit zijn einde.* Velen zijn dwaze herders met eens dwazen herders gereedschap, Zach. 11:15. Wat is van zulke herders te wachten?
- (c) Die al zien kunnen, zien niet toe, ternauwernood merkt men op als iets grof van zelf voortkomt, en dan zou men zijn hoofd wel omdraaien om het niet te zien. De liefde Gods, de welstand van de kerk, en de getrouwheid aan het bevel van Christus gaat velen niet ter harte, daarom laat men alles op zijn beloop, en men zoekt niet naar de ergernissen, en nog minder werkt men om ze weg te nemen.
- (d) Men heeft de rust lief, daarom vermoeit men zich niet om alles te weten, wat in de kerk omgaat, daar is te veel werks aan vast, en 't censureren maakt mensen kwaad, en men moet hun scherpe tongen en onbesuisde ontmoetingen uitstaan, dat maakt het gemoed onrustig, daarom, 't is de meeste vrede alles te laten staan.
- (e) Men zoekt de liefde, achting en gunst van de mensen, men vreest het ongenoegen van de grote, men heeft kinderen die zouden door hen en de hunnen bevorderd kunnen worden. Men heeft zoete omgang met deze of gene, men gaat er soms te gast, men heeft er een goede roemer wijn, daardoor wordt de mond gesloten en de handen gebonden. Sommigen zijn gauw in de mond, en stout in zich tegen de censuur aan te kanten; met zodanigen zou men te veel te doen krijgen, daardoor 't is best zodanigen te laten lopen. En als men nog al iets doet, dat is naast deze of geen geringen, van welke niet veel kwaads te verwachten is, en dat over zaken, die hen onder de mensen oneerlijk maken; en kan men een Godzalige achterhalen, dan is men een ijveraar, om, schuldig of onschuldig, hun het vel over de nek te halen, en op 't allerscherpste hen te straffen, niet uit liefde tot de welstand van de kerk en van hun zielen, maar om zijn hartstochten en nijld te voldoen. Wat is van zodanige opzieners te verwachten?
- (f) Daar zijn nog al goede en oprechte opzieners door des Heeren goedheid; deze hebben wel een hart om wat te doen, maar 't scheelt hun óf aan licht, óf aan bekwaamheid om het uit te voeren; ook zien ze dat er zoveel te censureren is, dat men er geen raad toe weet om het te beginnen; en als men al begint, zo wordt

men niet geholpen; men staat dikwijls alleen, en van de voorstanders heeft men zoveel tegenstand, dat men moedeloos wordt, en dus laat men het werk staan.

Opwekking van opzieners om getrouw te zijn door vorige beweegreden

XXXII. Was het maar een burgerlijk werk, men mocht zwijgen, maar nu het een werk is van het allergrootste gewicht, en van de uiterste noodzakelijkheid, zo wil ik mij en alle opzieners deze korte bedenkingen tot opwekking voorstellen:

- (a) Brengt u te binnen, en leg het op uw hart hetgeen wij in 't algemeen tot alle opzieners in hun ambt gesproken hebben, slaat enige bladen terug en leest die beweegredenen met aandacht, of het u opwekken kon tot aandacht, en tot betrachtning van uw plicht ook in deze. Hoofdstuk 38 par. 28-33 42.
- (b) Hierbij merkt, dat u deze sleutel van de Heere Jezus is toebetrouwd; u bent als de portiers van een stad; 't is de grootste ontrouw, als zij de aankomende vijanden inlaten, die komen om de stad te verwoesten; zo zou u dan ook ontrouwe portiers zijn, die de vijanden inlaten en binnen houden tot verderf van de gemeente, die op uw getrouwheid zich verlaat.
- (c) U bent de oorzaak, dat de kerk tot aan het hart bedorven wordt, met al de gevolgen van die, namelijk, de ontering van Gods naam, de verhinderling van veel mensen, die anders zouden toevloeien, het verderf van de zielen, die door het gebruiken van de sleutels zich bekeren zouden, het beletten dat de Godzaligheid niet doorbreekt; dat de een de ander navolgt in kwade zaken; dat de vromen worden onderdrukt, en dat ze in 't verborgen zuchten over de ellendige staat van de kerk.
- (d) En weet dat de Heere u om alle deze voor zijn gericht zal doen komen, dat u daar rekenschap van uw regering, van de u toebetrouwde kerk, en van de zielen waarover God uw opzicht had aanbevolen, zult geven, en dat de Heere het bloed van al die zielen, die door nalatigheid van het gebruiken van deze sleutel zijn verloren gegaan, zal eisen. O wat zal dat een zware verantwoording zijn, en hoe vreselijk zal Gods oordeel zijn over alle ontrouwe opzieners! Och, waren velen nooit opzieners geweest!

Raad en middelen om getrouw te zijn

XXXIII. Och, mochten al de opzieners eens verwakkerd worden, en hun hart verheffen in de wegen des Heeren in deze!

- (a) Velen, bijzonder de opzieners, kennen de natuur en de noodzakelijkheid van deze plicht niet. Deze moesten het Woord van God onderzoeken om deze sleutel te kennen, en te weten hoe die te gebruiken; moesten zich daarvan laten onderrichten van de leraren, die dien verstaan, en kan deze mijn onderwijzing in dit hoofdstuk hen hierin dienen, 't zal mij tot blijdschap zijn.
- (b) Hierbij heeft een ieder veel te bidden, én om licht, én om een hart dat getrouw mag zijn in deze; want het is een strijd tegen de gehele wereld, daar men óf niet aan durft, óf waarin men licht zou bezwijken, zonder buitengewone bijstand des Heeren.
- (c) Dan moest men het werk, als des Heeren werk beginnen; want al doende krijgt men meerder bekwaamheid en vrijmoedigheid. Hij beginne zijn gemeente van buurt tot buurt over te zien, krijgt hij enig achterdenken op iemand, hij verneme naar de zaak, hij spreke de zodanige afgezonderd aan, hij vermane en bestraffe de

zodanige, en brenge hem terecht door de geest van zachtmoedigheid; hoort hij, u hebt hem gewonnen; blijft hij in de ergernis volharden, men moet de zodanige aan de kerkenraad aanbrengen en aandringen, opdat de censuur over hem of haar geoeffend worde, en dan daarna de censuur op 't hart dringen door bijzondere aanspraken; dus zal hij, óf overwonnen worden, óf in boosheid zich er tegen aanzetten, en dan is 't de plicht van de ene trap van censuur tot de andere voort te gaan. Als de gemeente gewaar wordt, dat zo op haar gangen gelet wordt, en dat men er ten eerste bij is, als iemand een ergernis begaan heeft, zo zal er vreze en schaamte komen, en voorzichtigheid in wandel. En om het te beter te weten wat er omgaat, moet men deze en gene van de tederste Godzaligen hebben, die men overtuige dat het ieders plicht is de ergerlijke daden aan te brengen, 't zij dat het bedekt kan toegaan, 't zij dat het bekend worde; want men moet op elkaar acht geven tot opscherping van de liefde en van de goede werken. En men moet in zijn getrouwheid zijn plicht waarnemen, al zou men de haat en de naspraak van een ieder op zijn hals halen. Doch men moet door zijn gedrag zich openbaar maken, dat men alles uit liefde en in de getrouwheid voor de welstand van de zielen en van de kerk doet, en vooral zich wachten voor meesterachtigheid, of de schijn daarvan.

Plicht van de lidmaten naast ongecensureerde

XXXIV. Hieromtrent hebben de lidmaten ook hun plicht te betrachten, zo aan die, die niet staan onder de censuur, als aan de gecensureerde. De lidmaten moeten:

- (a) niet alleen elkaar vermanen en bestraffen, 1 Thess. 5:14 Hebr. 3:13, maar
- (b) zij moeten ook de ongeregelde, die naar hun vermaningen niet willen luisteren, aan de opzieners van de kerk aanbrengen, naar het uitdrukkelijk bevel van Christus: Matth. 18:17. *Indien hij dezelfde geen gehoor geeft, zo zegt het aan de Gemeente.*

Omtrent de gecensureerde moeten ze:

- (a) zich tonen met droefheid en medelijden aangedaan te zijn, en hen opwekken tot berouw en bekering, doch zo, dat zij het doen met betoning van afstand en onderscheid tussen hen en de gecensureerde. En
- (b) zij moeten zich onttrekken en alle gemeenzaamheid mijden, 2 Thess. 3:14. 't Zij met over en weer gastmalen te houden, met hen gaan wandelen, en met alle omgang, die gemeenzaamheid te kennen geeft, opdat de gecensureerde beschaamd worde; dit onttrekken moet meerder en minder zijn naar de trap van de censuur.

En om hierin getrouw te zijn, heeft een ieder te weten:

- (1) Dat de censuur van de gehele gemeente is aanbevolen, hoewel zij uitgevoerd moet worden door de opzieners derzelve, en dat iemand, dit nalatende, niet getrouw is aan de last, die de Heere Jezus hem heeft opgelegd.
- (2) Het komt op uw rekening, nalatigen! dat de zondaar in zijn zonde blijft; alsmede dat de sacramenten ontheilgd worden, en ook dat de kerk verdorven wordt en blijft. 't Is voorwaar een grote zaak aan die zaken zich schuldig te maken, en daarvan een oorzaak te zijn; daarom vermanen wij een ieder, hierin getrouw en

werkzaam te zijn, navolgende het gezin van Chloë, dat aan Paulus aanbracht, wat ergernissen in de gemeente omgingen, 1 Kor. 1:11.

Hoe de gecensureerde zich moeten gedragen

XXXV. De gecensureerde moeten:

- (a) zeer gevoelig zijn over de censuur en over de gegeven ergernis, van welke de Heere Jezus zegt: *Het ware hem beter, dat een molensteen om zijn hals gedaan ware, en dat hij in de zee geworpen ware, Markus 9:42.*
- (b) Zij moeten zich wachten tegen de censuur zich aan te kanten, en met boosheid de opzieners van de gemeente, die de censuur oefenen, te bejegenen; maar moeten met weekheid van het hart zich die onderwerpen, want 1. 't Is het werk van de Heere Jezus, 't is in zijn naam en op zijn bevel gedaan; die zich dan daartegen aankant, die kant zich tegen de Heere Jezus zelf, dat voorwaar een schrikkelijke zaak is.
- (c) Zij hebben beloofd, toen ze tot lidmaten werden aangenomen, dat zo zij kwamen in ergernis te vervallen, dat ze zich aan de censuur van de kerkenraad onderwerpen zouden; doet iemand dan het tegendeel, hij gaat tegen zijn eigen plechtige belofte aan.
- (d) De censuur geschiedt ten beste, én van de gecensureerde, én van de gemeente. Zo iemand dan zijn eigen zaligheid en Godzaligheid liefheeft, zo moest hij zich tegen de middelen, die daartoe strekken, niet aankanten. En zo hij zich om zijns zelfs wil al niet wilde onderwerpen, zo moest de liefde tot de gemeente hem daartoe bewegen; want door het niet oefenen van deze sleutel wordt de gemeente bedorven; daarentegen door het oefenen wordt de gemeente gezuiverd, anderen vrezende te zondigen, de zwakken worden bevrijd van de aanstoot; de kerk wordt ontzaglijk bij die buiten zijn, en die begeerte krijgen tot Godzaligheid en zaligheid, worden gelokt zich bij de kerk te voegen. *Welgelukzalig is een gemeente waar men zo handelt. De Heere gebiedt aldaar de zegen, en het leven tot in van de eeuwigheid, Psalm 133:3.*